

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GENÇLİK VE SPOR, KÜLTÜR VE TURİZM İLE MİLLİ
EĞİTİM

MÜDÜRLERİNİN SPOR FARKINDALIKLARININ
İNCELENMESİ

Caner CENGİZ

SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Semiyha TUNCEL

ANKARA

2022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GENÇLİK VE SPOR, KÜLTÜR VE TURİZM İLE MİLLİ
EĞİTİM

MÜDÜRLERİNİN SPOR FARKINDALIKLARININ
İNCELENMESİ

Caner CENGİZ

SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Semiyha TUNCEL

ANKARA

2022

Etik Beyan

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doktora tezi olarak hazırlayıp sunduğum “Gençlik ve Spor, Kültür ve Turizm ile Milli Eğitim Müdürlerinin Spor Farkındalıklarının İncelenmesi” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan hazırlanmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı : Caner CENGİZ

Tarih : 07.09.2022

İmza :

Kabul ve Onay

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Spor Bilimleri Anabilim Dalı'nda

Caner CENGİZ tarafından hazırlanan

“Gençlik ve Spor, Kültür ve Turizm ile Milli Eğitim Müdürlerinin Spor Farkındalıklarının İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından DOKTORA TEZİ olarak OY BİRLİĞİ ile kabul / ret edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 07/09/2022

İmza

Prof. Dr. Semiyha TUNCEL
Ankara Üniversitesi
Jüri Başkanı

İmza

Doç. Dr. Irmak HÜRMERİÇ ALTUNSÖZ
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Üye

İmza

Doç. Dr. Hidayet Süha YÜKSEL
Ankara Üniversitesi
Üye

İmza

Prof. Dr. Hakan SUNAY
Ankara Üniversitesi
Üye

İmza

Prof. Dr. Taner BOZKUŞ
Gazi Üniversitesi
Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Fügen AKTAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ÖNSÖZ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
ŞEKİLLER	viii
ÇİZELGELER	ix

1. GİRİŞ	1
1.1. Eğitim	1
1.2. Beden Eğitimi ve Spor	4
1.3. Yönetim	9
1.4. Yönetici	9
1.5. Spor Yönetimi	10
1.6. Spor Yöneticisi	10
1.7. Spor Yönetiminde Sektörler	11
1.8. Spor ile Diğer Alan İlişkileri	12
1.8.1. Eğitim Açısından Spor	12
1.8.2. Cinsiyet Açısından Spor	14
1.8.3. Kültür Açısından Spor	15
1.8.4. Sosyal Açısından Spor	17
1.8.5. Aile Açısından Spor	20
1.8.6. Sağlık Açısından Spor	21
1.9. Spor Bilinci	23
1.10. Farkındalık (Awareness)	24
1.11. Sporda Farkındalık	31
1.12. Spor Farkındalığı ile Bağlantılı Teoriler	32
1.12.1. Psikolojik Süreç Modeli (PSM)	33
1.13. İlgili Çalışmalar	37
1.14. Amaç ve Hedefler	44
1.15. Problemler	44
1.16. Alt Problemler	44
1.17. Sınırlılıklar	45
1.18. Araştırmanın Önemi	45
2. GEREÇ VE YÖNTEM	46
1.1. Araştırmanın Modeli	46
1.2. Evren ve Örneklem	46
1.3. Veri Toplama Araçları	48
1.3.1. Kişisel Bilgi Formu	48
1.3.2. Spor Farkındalığı Ölçeği (SFÖ)	48
1.4. Verilerin Toplanması	49
1.5. Verilerin Analizi	49

3. BULGULAR	52
4.TARTIŞMA	67
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	77
ÖZET	83
SUMMARY	84
KAYNAKLAR	85
EKLER	99
Ek-1. Etik Kurul Onayı	99
Ek-2. Onam Formu	100
Ek-3. Spor Farkındalığı Ölçeği	103
Ek-4. Ölçek İzni	105
ÖZGEÇMİŞ	106

ÖNSÖZ

Bu çalışmada; sporun farklı boyutlarından olan ve sürekli bilgi alışverişinde bulunulan bakanlıklarda görev yapan, bakanlıkların il ve ilçelerdeki temsilini sağlayan müdürlerin spor farkındalıkları ele alınmış olup, çeşitli değişkenler ile detaylı bir sonuç ortaya çıkarılmıştır.

Yaptığımız bu çalışmanın ortaya çıkışından son ana kadar desteğini hiçbir zaman eksik etmeyen danışmanlık değil aynı zamanda yol gösterici bir tavırla bizleri destekleyip, sıkılmadan dinleyip yaptığımız ve yapacağımız çalışmalarımızda cesaretlendiren danışmanım Prof. Dr. Semiyha TUNCEL hocama teşekkür ederim.

Değerli tik üyelerim; Doç. Dr. Irmak HÜRMERİÇ ALTUNSÖZ ve Doç. Dr. Hidayet Süha YÜKSEL hocalarıma çalışma sürem boyunca beni dinleyip yol gösterdikleri için teşekkür ederim. Spor farkındalığı ölçeğini geliştiren ve bu süreçte yardımlarını esirgemeyen, Prof. Dr. Hakan SUNAY ve Dr. Öğr. Üyesi Yalçın Uyar’a teşekkür ederim.

Bünyesinde çalışmaktan gurur duyduğum, Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü öğretim elemanlarına teşekkür ederim.

Çalışmamızı yaparken kaynak bulma noktasında birtakım zorluklarla karşılaştık bu zorlukların aşılmasında bizlere yardımcı olan desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen Prof. Dr. Taner BOZKUŞ hocama, Bolu Kültür ve Turizm Müdürü Hakan DOĞANAY’ a ve tüm diğer bakanlık personeline teşekkür ederim.

Çalışmalarımız esnasında bizleri yalnız bırakmayan yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım, Mert ERDURAN ve Cansu SELECİLER’e teşekkür ederim.

Tüm bu süreçlerin hepsinde yanımdan hiç ayrılmayıp desteklerini her zorlandığımda hissettiğim beni her koşulda destekleyip cesaretlendiren, hayatımın sonuna kadar çalışarak emeklerini ve haklarını ödeyemeyeceğim babam Naim CENGİZ, annem Fetiye CENGİZ, ablam Şahsenem OGUZ ve bu hayattaki en değerlim, kardeşim Şirvan CENGİZ’ e teşekkür ederim.

SİMGELER VE KISALTMALAR

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
SFÖ	Spor Farkındalığı Ölçeği
PCM	Psikolojik Süreç Modeli
SBBAE	Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme
SBF	Sosyal ve Bireysel Fayda
BESYO	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
TDK	Türk Dil Kurumu
KTB	Kültür ve Turizm Bakanlığı

ŞEKİLLER

Şekil 1.1. Psikolojik Süreç Modeli (PSM) - Bireyin Spor ile Alakalı Psikolojik Bağ Çerçevesi 34

Şekil 1.2. Farkındalık-Sporların ve Takımların Var Olduğunun Farkına Varılma Süreci 35

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1. Araştırmaya Katılan Müdürlere İlişkin Demografik Bilgileri	47
Çizelge 2.2. Kolmogorov-Smirnov Testlerine İlişkin Normallik Sonuçları	50
Çizelge 3.1. Çalışmaya Katılan Müdürlerin “Spor Farkındalık Ölçeği” Puanları Betimsel İstatistikleri	52
Çizelge 3.2. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Çalıştıkları Kurum Türüne Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları	54
Çizelge 3.3. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	56
Çizelge 3.4. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Yaşlarına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	57
Çizelge 3.5. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Mezun Oldukları Lisans Bölümlerine Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları	58
Çizelge 3.6. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Çalıştıkları Birim Türüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	59
Çizelge 3.7. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Deneyim Yıllarına Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları	60
Çizelge 3.8. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Görevi İle İlgili Daha Önce Çalışma Durumuna Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	61
Çizelge 3.9. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Sporla İlişki Düzeylerine Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları	62
Çizelge 3.10. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Sporla İlgili Geçmişlerinin Olup Olmadıklarına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	63
Çizelge 3.11. Görevi ile İlgili Birimlerde Daha Önce Çalışmayla İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri	64
Çizelge 3.12. Araştırmaya Katılan Müdürlerin Daha Önce Yaptıkları Görevler ile İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri	65

Çizelge 3.13. Araştırmaya Katılan Müdürlerin Sporla İlişkilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 65

Çizelge 3.14. Araştırmaya Katılan Müdürlerin Son Yaptıkları Spor Etkinliğine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 66

Çizelge 3.15. Araştırmada Yer Alan Müdürlerin Spor Geçmişleri ile İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri 66

1. GİRİŞ

Bu bölümde çalışma konusuna dair literatür bilgileri yer almaktadır.

1.1. Eğitim

Eğitim, kişinin doğmasıyla başlayıp ölümü ile sona eren devamlı bir süreçtir. Bu süre zarfında kişilere bilgiler, beceriler, değerler ile tutumlar kazandırmak hedef alınır. Kişide gerçekleşmesi istenen bu davranışların değişiklikleri kişinin yaşantıları aracılığıyla gerçekleşmektedir (Erden, 2005). Toplumdaki bireylerin nasıl yaşaması gerektiğini belirleyen en büyük güç eğitimidir. Bilindiği üzere dünyaya gelen bireylerin hiç birine ‘iyi’ ya da ‘kötü’ kavramları direkt olarak verilmez. Bireylerin bu kavramları almaları öncelikle ailesi, çevresi, eğitim hayatı ve medya gibi çeşitli unsurlar sonunda şekillenmektedir. Birey, genetik olarak olumlu-olumsuz çeşitli özellikleri beraberinde getirir de bunların değişimi eğitim ile gerçekleşir. ‘Toplumda kaybedilecek birey yoktur.’ Felsefesinin gerçekleşmesi ve bireylerin her anlamda ve her alanda refah ve güçlü bir geleceğe sahip olmaları için her toplumun kendi bireylerini en iyi şekilde eğitmesi gereklidir (Önal, 2019). Eğitim, kişilerin ve toplumların düzgün bir yaşam şekline ulaşabilmesi için sahip oldukları bilgiler, beceriler ile değerleri planlı olarak kendilerinden sonra gelecek olan kuşaklara aktarmaları ve bu aracılıkla kişilerin davranışlarının yaşantılar sayesinde değiştirilme sürecidir (Yetim, 2000). Eğitimin güncel Türkçe sözlükte diğer bir tanımını yapan Türk Dil Kurumuna göre; bireylerin toplumda yer edinmeleri için gerekli olan, bilgi, beceri, alışkanlık ve terbiyelerini kazanmaları, okul dışı yada okulda bireylere doğrudan yada dolaylı yoldan yardım etmeleri, kendilerini geliştirmeleri’ olarak tanımlamıştır (TDK, 2022). İçerisinde bulunduğu toplumun sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik faktörlerinden etkilenmesi sonucu biçimlenen eğitimi toplum sistemi ile toplumsal olarak duyulan ihtiyaçlardan ayrı olarak düşünmenin imkanı yoktur (Bilge, 1989). Kısaca davranış değiştirme süreci olarak nitelendirilmekte olan eğitimin nitelik düzeyinin devletlerin kalkınmışlık

düzeyleri hakkında önemli bir bilgi verdiği herkesçe kabul gören bir gerçektir. İçerisinde olduğumuz bilgi çağı dolayısıyla bilgi hızla artmakta, iletişim olanakları çoğalmakta ve teknoloji hız kesmeden yayılmaktadır ve bu durum eğitimden umulan beklentiler artmıştır ve değişmiştir (Arslan, 2000).

Eğitimin kişiyi geliştirmek, siyasal, ekonomik ve toplumsal fonksiyonları vardır. Toplumsal sorumluluklar üç alt başlıkta toplanabilir. Bu başlıklar; toplumsal kültürün aktarılması, kişinin yaşamış olduğu topluma olan uyumun sağlanması, araştırmaya hevesli ve kültürel dinamiğe katkısı olan insanların yetiştirilmesidir. Eğitimde olan siyasal fonksiyonlar, toplumda insan yetiştirme düzenlerine uygun bir şekilde ülkenin yapısına uygun olan kişiler yetiştirilmek amaçlar. Eğitimin kişiyi geliştirme fonksiyonu, kişinin beden olarak, zihin olarak ve ruhsal olarak yapısının geliştirilmesi olarak açıklanır. Ekonomik görevinde ise kişiyi bilinçli bir üretici ve bilinçli bir tüketici olarak geliştirmek amaçlanır (Büyükkaragöz ve ark., 1998).

Felsefi görüşlere göre eğitimin tanımlaması değişim göstermektedir. Sözelimi idealistler eğitimi kişinin bilinçli olarak ve hür iradesi ile tanrıya ulaşmak amacıyla sürdürmekte olduğu çabalar olarak tanımlamıştır. Realizm eğitimi kendilerinden sonra gelecek olan kuşağa kültürel miras olarak aktararak bu kuşakların topluma uymalarını sağlamak olarak tanımlamıştır. Pragmatizm eğitimi kişinin yaşantılarının aracılığıyla kendini yeniden yetiştirdiği süreç olarak tanımlamıştır. Marxizm eğitimi kişinin çok yönlü olarak eğitime doğayı denetlemesi ile kendini değiştirmesi ve üretimde bulunarak kendini yetiştirme süreci olarak tanımlamıştır. Natüralizm eğitimi kişinin doğal olarak olgunluğa ermesini artırmak ve kişinin bu özelliğini göstermesinin sağlanmasıdır (Sönmez, 1991, s:41-42).

Yukarıda yapılmış olan birtakım eğitim tanımlamalarında ortak olarak geçen kısım süreçtir. Özetlersek; eğitim, bir davranış değiştirme süreci olarak karşımıza çıkar. Bu sürecin sonucunda kişide davranış değişikliğinin meydana gelmesi beklenir ve bu davranış değişikliğinin istendik yönde olması ve kasıtlı olarak yapılması gereklidir. Bu açıdan bakıldığında eğitim için kasıtlı olarak kültürleme süreci

olduğunu söylemek mümkündür. Eğitimi nasıl tanımlarsak tanımlayalım temel olarak bulunan özellikler şöyle sıralanabilir: (Sönmez, 1991, s:43)

1. Eğitim, temelinde nesne olarak insanı alır,
2. Kişi hali hazırda olan durumunun yetersizliğini kabul eder,
3. Kişi istendik yönde değişir,
4. Bu amacın oluşması amacıyla çevre ayarlanır, tutarlı olarak etkili araç gereç, stratejiler, yöntemler ve teknikler gibi uyarıcılar devreye girer,
5. Kişinin istendik yönde davranışları elde edip etmediğini yoklamak gerekir. Elde ettiyse çevrenin, araç gereçlerin, stratejilerin, yöntemlerin ve tekniklerin elde tutulması sağlanır. Elde edilmediyse çevrede, araç gereçlerde, stratejilerde, yöntemlerde ve tekniklerde bulunan eksiklerin belirlenip tamamlanılması ve düzeltilmesi gerekir. Nesneye dair istendik davranışların kazanılıp kazanılmadığına dair inceleme gereklidir.

Tüm sunulan bu görüşler ile verilerin aracılığıyla eğitim için çevrenin ayarlanması yolu ile kişinin davranışlarında istendik yönde meydana gelen değişimler ve değerlendirme sürecine eğitim denir.

Cicero, eğitimi çocuğun insan haline getirilme sanatı olarak, Eflatun ise eğitimi bedene ve ruha yetenekli olduğu güzelliğin verilmesi olarak tanımlar (Özmen, 1999).

Ertürk (1979) eğitimi kişinin davranışlarında yaşantısı aracılığıyla meydana gelen değişim süreci olarak tanımlar. Bu tanıma bakarak eğitimin içeriği şu şekilde açıklanabilir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999):

1. Eğitim, bir süreç demektir.
2. Eğitim süreci içerisinde yer alan kişinin davranışlarında istendik yönde değişim hedeflenmektedir.
3. Eğitim aracılığıyla davranışlarda meydana gelen değişim kasıtlı bir şekilde gerçekleşmektedir.

4. Eğitim süreci içerisinde kişinin kendine ait yaşantıları esas alınmaktadır

1.2. Beden Eğitimi ve Spor

Beden eğitimi; bireyin fiziksel, zihinsel ve sosyal olarak beceriler kazanması ve bunları koruyabilmek adına uyguladığı süreçtir (Karaküçük, 2008). Sözlükte yer alan anlamıyla beden eğitimi, insanı tamamen oluşturan fiziksel, ruhsal ve zihinsel vasıfları barındıran, içinde olduğu yaş ve sahip olduğu genetik potansiyelinin gerekli bulunduğu verim gücüne ulaşmasının sağlanması için fiziki aktiviteler ile oyun aracılığıyla yapılan faaliyetlerin hepsine beden eğitimi denir (Şahin, 2005).

Beden eğitimi kişinin fiziksel aktivite aracılığıyla gerçekleşen sosyal, fiziksel ve ruhsal kazanımlara eriştiği bir süreçtir. Milli Eğitimin ana yapısına uygun bir şekilde çocukları bedensel olarak, fikir olarak ve ruhsal olarak geliştirmektir. Kişinin bedensel olarak ve fikir olarak gelişimi sağlanarak günlük hayat ve günlük iş ortamında yer alan koşullara hazırlayarak milli bilinç ile vatandaşlık duygularının kuvvetlendirilmesi amacı ile yapılan metotlu çalışmalar bütünüdür (Yamaner, 2001). Fiziksel aktivitenin beden eğitimi özelliklerini taşıyabilmesi için eğitim değeri olmalıdır, etkinliğe dahil olan hareketler kişinin becerileri ile yeteneklerinin gelişimine faydalı olmalıdır ve yalnızca beden eğitimi içerisinde olan etkinlikler amacına uygun olarak kullanılmalıdır (Demirci, 2008, s:5).

Orhun (1999)'un beden eğitimi ile ilgili görüşleri şöyledir:

1. Beden eğitimi, beden aracılığıyla yapılan bir eğitimidir. Beden, hareketin başlangıç noktası ve çıkış noktası konumundadır. Hedefi, kişinin bütün kişiliği ve bütün olarak eğitimidir.
2. Kişinin doğası ve kişilik gelişimine uygun görülmeyen hareketleri ile egzersiz biçimlerinin herhangi bir eğitimsel değeri söz konusu değildir. Bu sebepten

yapay ve şekil olarak kişinin bedensel bütünlüğünü bozacak herhangi bir hareketten veya alıştırmadan uzak durulması gereklidir.

3. Bedensel hareketler veya alıştırmalar kişinin doğal yapısına dayanmalıdır ve bir eylem şekline dönük olmalıdır. Bu sebepten çocukları ve gençleri tek bir şekilde kalıba girmelerine zorlayan alıştırmalar ile toplu talimatlar ve estetik olarak öğeleri içermeyen hareketler, çocuklar ile gençler için uygun değildir.
4. Egzersizin türleri ile sportif etkinlikler çevre koşullarına bağlı olarak şekillenmelidir.
5. Öğretme ile öğrenme sürecinde yaparak yaşayarak öğrenme ilkesi örnek alınarak çocuğa nasıl yapacağını değil de ne yapacağını görevler ve ödevler vererek zamanla gelişmesine katkı sağlayan bir yol izlenmelidir.

1739 sayılı Eğitim Temel Kanununun Türk Milli Eğitimin genel amaçları bölümünde *‘‘Bir ülkenin kalkınma ve gelişmesinde en önemli faktör olan insanı, gücü mükemmel, fizik kapasitesi yüksek, ruh sağlığı tam, çocukluk yıllarından itibaren istemli bir beden eğitimi ve sporun ömür boyu uygulaması gerektiğine inanmış, bunu alışkanlık haline getirmiş olarak yetiştirmek esastır.’’* ibaresine yer verilmiştir (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Ancak bu hedefe ulaşılması okul öncesi eğitimi itibari ile başlamak kaydıyla eğitimin her bir kademesinde yer alan beden eğitimi etkinliklerine gereken önemin verilmesiyle mümkündür (Mirzeoğlu, 2011, s:110). Devlet planlama teşkilatına göre beden eğitimi, kişinin bütününe meydana geldiği fiziksel, zihinsel ve ruhsal niteliklerin yer aldığı, yaş ve kapasite ile ilişkilendirilen verim gücüne ulaşmak amacıyla rekabetsiz olarak yapılan faaliyetlerin tümüdür (Çoban ve Ünveren, 2007, s:1).

Beden eğitimi sayesinde kişi Milli Eğitim temel ilkelerine uygun bir şekilde bedensel olarak, ruhsal olarak ve fikir olarak gelişir. Kişilerin toplum kurallarına uygun bir şekilde yaşaması, yardımsever olması, dürüst olması, zeki olması, insan haklarına karşı saygılı olması, ruhsal yapıları ve fiziksel yapıları itibariyle kişilerin sağlık durumları ile ilişkilidir. Beden eğitimi, kişilerin toplumda yer edinmesi ile kişiliklerinin tam olarak oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Kısacası beden eğitimi, kişinin ruh ve beden sağlığını korumasına ve bedensel olarak becerilerini geliştirmek

amacıyla yaptığı, gerekli durumda çevreye ve kişinin kendi özelliklerine göre değiştirdiği, kurallarının esnek olduğu oyun, spor ve jimnastiği içerisinde barındıran aktiviteler ile çalışmaların hepsini içeren geniş çaplı etkinliklerdir (Arabacı, 2001, s:5).

Canlılığın temel yapısı harekettir ve yaşamı ifade etmektedir. Hareket, insan bedeninin eğitiminde oldukça önemli bir yerdedir. Spor tarihi hareketin temelinden meydana gelir. Spor, evrimleşmenin ardından insanlığın başlangıcıyla farklı şekillerde insan hayatında yer edinmiştir (Sunay ve Saracaloğlu, 2003). İnsanoğlunun var olmasından şu ana dek onunla beraber olan sporun kabul görmüş evrensel olarak bir tanımı söz konusu değildir. Fakat spor adı altında kabul gören aktivitelerin ortak olan belli noktaları vardır. Bunlardan bazıları, belirli kurallar içermeleri, rekabet ortamı sağlamaları, haz vermeleri ve bir bütün olmalarıdır. Hem bireysel hem de toplu olarak genel anlamıyla eğlence, yarışma ve de güç göstermek amaçlı yapılan belirli kurallara ve prensiplere dayalı, düzenli olarak çalışmayı ve çaba harcamayı gerekli kılan beden hareketleridir (Zorba, 2009).

Spor başlarda insanların oyalanmak, işten uzaklaşmak, oyun oynamak amacı olarak öne çıkmıştır. Günümüzde ise spor; eğitim, boş vakit, uluslararası ilişkiler, politika, eğitim, gençlik, engelliler, kadın, çevre, reklam, meslek bölümleri ile doğru olarak veya dolaylı olarak ilişkilendirilmektedir (Yetim, 2000, s:64). Kişileri fiziksel yetenekleri ve becerileri bakımından geliştirmeyi ve bu gelişimi sürdürebilmeyi hedef edinen her etkinlik sporu oluşturur (Falgueras, 2015). Spor, yenme arzusu ve tatmin olma isteği ile kişinin bilinçaltında yer edinen duygularda doyuma ulaşmasını amaç edinir. Belirlenen kurallar çerçevesinde, rekabet barındıran, kişiyi sosyalleştiren, bütünleştiren, fiziki olarak, zihin olarak ve ruh bakımından iyileştiren faaliyetleri içerisinde bulunduran etkinliklerin tümüdür (Sayar ve ark. 2008).

Spor, günümüzde kişilerin fiziksel açıdan güçlenmek amacıyla sürdürdüğü faaliyetler bütününden çok daha fazlası anlamına gelmektedir. Gün geçtikçe sporun öneminin daha da arttığı bilinmekle beraber bireylerde kişiliklerin meydana gelmesini

ve kişisel olarak yeteneklerinin gelişmesi hedeflenerek eğitimciler tarafından önerilmekte olan planlı bir çalışmanın tümü durumuna gelmiştir. Spor, kişinin belirlenmiş kurallar dahilinde yarışmasına olanak sağlayan fiziksel aktiviteler ile becerilerinde, sosyal davranışlarında, biyolojik, pedagojik, ruhsal ve zihinsel yapısında gelişme meydana getiren bir uğraştır (İnal 2009).

Spor insanların sadece fiziksel olarak gelişimini sağlamayı amaçlamaz. Bunun yanı sıra insanların yaşamları süresince öğrenmelerini ve katılımcı konumunda olarak farklı bilgiler kazanmasına katkı sağlaması amaçlanır. Bu bağlamda spor için sadece mutlu ve sağlıklı olmak ile doyuma ulaşabilmenin bir aracı değil, aynı zamanda eğitim aracı olduğunu vurgulamak doğru olur (Ergül, Tınaz ve Ertaç, 2016).

Birbirinden farklı statülerde bulunan kişilerin bir arada toplanmasını sağlayan spor bu kişiler arasında etkileşim meydana getirerek kültürel kimlik oluşmasını ve kazanılmasını sağlarken kültüre karşı bağlılığın da artmasına önemli ölçüde katkı sağlar (Jarvie, 2006). Spor, kişinin toplumsal olarak uyum içerisinde olmasını, ruh ve beden sağlığının iyileşmesini, kişilik oluşumunu sağlar. Aynı zamanda spor eğitimciler tarafından önerilen bir disiplin olup kitlelerce beğenilen bir seyir olarak enerjinin biçimlenmesi ve dengelenmesi ile kişiyi hazza ulaştırmakla birlikte oyun güdüsünün belirli kurallara bağlı olarak anlatıma dökülme şeklidir (Kat, 2009). Kişinin mutlu olması, tatmin olması, doyuma ulaşması için yaptığı sportif etkinlikleri kapsayan rekreatif etkinliklerin kişinin yaşantısının her anında önemli bir yere sahiptir (Soyer ve ark., 2017).

Spor, insan hayatında yer alan vazgeçilmez bir parça ve toplumların hem en önemli hem de en etkili sosyal kurumlarından biri konumundadır. Sporun her bir olgusu toplum açısından hayati öneme sahiptir (Deleney ve Madigan, 2015). Spor aktivitelerin gelişim göstermesi ve toplumda yaygın hale gelmesi spor tesislerin geniş çapa yayılması ve sayılarının artması ile mümkün olabilir (Atasoy ve Kurter, 2005; Orçanlı ve ark., 2018). Sporun pek çok yöne sahip bir kavram olması tanımlarının sayısının da çok olmasına ve farklılaşmasına sebep olmaktadır. Spora bakış

açılarındaki farklılıklar bu tanımların farklılaşmasına neden olmaktadır. Spor genel anlamda fiziksel amaçla ve var olan durumunu sürdürebilmek amacıyla yapılıyor olsa da insanoğlunun varlığının ortaya çıkmasından beri bilinen bir olgudur ve medeniyetler boyunca iz bırakmıştır (Özçakır, 2017). Sporun genel amacı; herkesin spor yapmasını sağlamak, katılım sayesinde kişilerin sağlıklı, dinamik, çalışkan, mutlu ve çağdaş bir toplum oluşturarak bu topluma karşı olan görev ile sorumluluklarının farkında olan, beden ile ruh sağlığının iyi olduğu, ahlaklı, erdemli ve üretken nesiller yetiştirilmesini sağlamaktır (Yetim, 2005).

Beden eğitimi ile spor sosyalleşme vasıtası olduğu gibi toplumsal olarak bütünleşmede de rol oynar. Çünkü, beden eğitimi ile spor kişinin sağlığının korunması da dahil boş olan vakitlerin daha kaliteli bir biçimde değerlendirilmesini sağlayan, modern yaşamda karşılaşılmaması muhtemel güçlüklerle karşı mücadele etmeyi mümkün kılan, toplumsal olarak sosyal ilişkilerin zenginleşmesini sağlayan faaliyetlerdir. Bu açı ile yola çıkarak sanayileşme ile birlikte meydana gelen problemlerin giderilmesinde de beden eğitimi ve sporun büyük önemi söz konusudur (Baykoçak, 2002).

Türkler, savaş için her zaman hazır şekilde beklediği için beden eğitimi ve spor oldukça kıymetlidir. Türklerin askeri seferlerde başarılı olmasına, seferlerde devamlı bir şekilde yıldırıcı ve yıpratıcı hareketleri düzgün bir şekilde yapmasına ve genç vatandaşların askeri bir disiplin dahilinde yetişmesine olanak sağlayan şeyler spor hareketleridir (Kafesoğlu, 2009). Beden eğitimi ile spor etkinlikleri, kişilerin özellikle de çocuklar ile gençlerin bedensel olarak ve ruhsal olarak eğitiminin sağlanarak geliştirilmeleri için en uygun olan ve en önemli olan eğitim aracı konumundadır. Özellikle genç nesiller için yapıcı, nitelikli, yaratıcı olan ve milli beraberlik duygusunun gelişmesine önemli bir katkı sağlayan spor aynı zamanda sosyal ve kültürel olarak kalkınmada da önemli bir yere sahiptir (Yetim, 2010).

Beden eğitiminde kişinin bedensel ve ruhsal sağlığının gelişmesi amacıyla hareketler yapılması söz konusu iken sporda kişinin bedensel ve ruhsal sağlığının gelişmesinin yanı sıra belirli kurallara bağlı olarak rekabet, yarışmada üstünlük

kazanımı ve mücadele etme gibi konular söz konusudur. Tüm bunlar, kısaca beden eğitimi ve spor arasındaki farkı temsil eder (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012).

1.3. Yönetim

Kavram olarak yönetim kimi zaman ‘idare’ kimi zaman ‘sevk ve idare’ kimi zaman da ‘örgüt’ ya da ‘kurum’ olarak kullanılır (Genç 2004). Ortak hedeflere sahip bireylerin yer aldığı bir organizasyonun en etkili ve en kısa yoldan hedefe ulaşmasını sağlayacak, başta bireylerin, maddi kaynakları, zamanı uyumlu ve verimli kullanmak için organizasyon, planlama, koodinasyon, yöneltme kontrol işlevine dahil olan kavram, teori, kural, model ve tekniklerin bilinçli ve sistematik olarak uygulandığı sürece yönetim denir. Yönetim, kurumun amacına ulaşması için bireylerin maddiyat, donanım ve süreci birbiriyle uyumlu ve en verimli şekilde kullanıp, kararlar alıp uygulaması süreci olarak tanımlanmaktadır. (Arslan 2001).

Yönetim bilimi insanlığın varoluşuna dayanan ancak 20.yy başından itibaren 1911 yılında Frederick Taylor’un “Bilimsel Yönetim” adlı kitabını yazmasının ardından ciddi bir şekilde sosyal bilim halini almıştır. Taylor’un kitabını Henry Fayol ve Max Weber’in yapıtları izlemiştir (Çiçek, 2019). Fikir bazında ve uygulamalarda, kavramsal olarak geçmişten günümüze mukayese edilen ve dikkat çeken bir konu olmuştur yönetim (Özalp 2012).

1.4. Yönetici

Bir kurumun başarıya ulaşmasını sağlamada en önemli görev yöneticininindir. Örnek olarak herhangi bir spor kulübünün yöneticisi, takımın başarıya ulaşmasını, puan olarak üst sıralarda yerini almasını ister veya takım performans olarak daha aşağıda bir seviyede seyir ediyorsa sorumluluklarının olduğunun bilincine varması gereklidir (Özalp 2012).

Yönetim tanımında bahsedilen görev ve sorumlukları etkili bir biçimde yerine getirmek yöneticiliktir. Yöneticilik olgusunu birey, eğitim, bireyin kendini geliştirmesi, devamlı olarak kendini yenilemesi, deneyimleri sonucunda elde edebilir (Akar, 2006, s.27).

1.5. Spor Yönetimi

Spor yönetimini oluşturan her bir ögenin aynı hedeflere sahiptir. Spor yönetiminin amacını da oluşturan bu hedeflerin tamamıdır. Bu ögelerin hedefleri spor yönetimi içerisinde aynı ölçüde öneme sahiptir. Bu hedeflerden birini ulaşılamaması spor yönetiminin amacını etkiler. Böylece idarecilere düşen görev pratik ile ilgili gerçek verilere sahip olmalarıdır (Namlı, 2005).

Spor yönetimi spor alına genel yönetimle ilgili ilkelerin, kuralların, yöntemlerin uyarlanmasıdır. Sporsal faaliyetlerin akılcı ve bilimsel yolla sevk ve idare yolunu araştırıp genel ilkeleri ortaya çıkarmak spor yönetimidir. (Tanır, 2007).

1.6. Spor Yöneticisi

Üniversitelerde görevli; Dekan, Dekan Yardımcısı, Bölüm Başkanı, Öğretim Elemanları, Müdür, Müdür Yardımcısı, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yöneticileri; Genel Müdür, Daire Başkanı, Şube Müdürü, Genlik ve Spor İl Müdürlükleri ve buna bağlı Şube Müdürleri, Tesis Müdürleri, Gençlik ve Spor İlçe Müdürleri, Gençlik Merkezi Müdürleri, Federasyon yöneticileri ve Kulüp Yöneticileri gibi birim ve kurumlarda görev alanlar spor yöneticisi olarak kabul görürler. Kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra spor yöneticileri özel teşebbüslerde de görev alırlar. (Atılgan 2018).

Günümüzde yönetim alanında çalışan çağdaş yöneticiler gibi spor yöneticisinin de beklenen özelliklere sahip olması gerekir. Ayrıca bireyi, sporu ve sporcuyu tanıyan ve bilen, yönetmeyi bilen, o toplumun bir bireyi olan, gönüllü ve isteyerek hizmet veren bir birey olması beklenmektedir. Bireylerin farklı bilgiler yerine ortak bilgilere sahip olması için bu durumu yönetmeye yetkin olmalıdır. Öte yandan görev yaptıkları kurumlarda biriken ve var olan bilgileri en doğru şekilde idare edenler yine spor yöneticileridir. (Ko, Henry ve Kao, 2011, s.37).

Yönetim ve karar alma ilke ve yöntemlerine hâkim olan ve uygulayan, çalışanları motive eden ve ceza ile ödülü yerinde kullanabilen, sporu bilen, spor örgütleriyle toplumsal sorunlara hassas bir şekilde yaklaşan ve çözüm bulan, iç ve dış ilişkilerinde alanında uzmanlarla ortak hareket eden ve onları yönlendiren, iş ilişkilerini yönetecek bilgi ve beceriye sahip olan, uluslararası ilişkilerin önemini bilen kişiler çağdaş spor yöneticileridir. (Sunay 1998).

Spor Yöneticisinin nitelikleri; Spor alanı bilgisi, spor yöneticiliği meslek bilgisi ve genel kültür olarak Sunay (2009) tarafından üç gruba ayrılmıştır.

1.7. Spor Yönetiminde Sektörler

Spor, kavramsal olarak ele alındığında tek başına bir olgu olmaktan ziyade çeşitli alanlara yayılmış ve bir sektör oluşturmuştur. Bu sektör eğitim, kültür, turizm ve gençlik spor gibi alanlarda karşımıza çıkmaktadır. Bu sektörün parçaları aşağıda açıklanmıştır;

Millî Eğitim Bakanlığının spor eğitimi konusundaki temel amacı; “Sadece şampiyonlar yetiştirmek değil, sporu yaşam için yadsınamaz bir ihtiyaç olarak kabul eden ve benimseyen bir toplum yetiştirerek, spora erken yaşlarda başlamanın sağlıklı bir toplum için vazgeçilmez olduğuna inanarak çalışmalarını devam ettirmektedir.” şeklinde ifade etmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı Mevzuat ve Yönetmelikleri, 2009).

Spor turizmi genelinde bireyin mevcut ikametgahından spora katılmak, yarışma veya eğlence için uzaklaşmak, elit ya da amatör sporu gözlemlemek, spor müze ve spor cazibe merkezlerine ziyarette bulunması için seyahat etmesidir (Neirotti 2003).

Kitle kültürü, folk kültürü ve popüler kültür gibi nitelendirmeler de kültür boyutunda yapılmaktadır. Yaygın olarak bilinene göre spor popüler kültürün bir parçası olarak kabul edilen, bireyin eğlenceli ve kültürel etkinlikleri olarak tanımlanır. Spor popüler kültürün ürünü olarak 'kitlelerin onayı dahilinde kitle iletişim araçlarından sunulduğu görülür. (Öztürk, 1998: 84)

Türkiye’de spor faaliyetlerinde merkezde yer alan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün (GSGM) birçok görev ve sorumluklarının yanı sıra spor eğitim faaliyetleri en önemli görevlerindendir. Öte yandan diğer spor eğitimi veren kurum ve kuruluşlar, özerk spor federasyonları da spor eğitimi konusunda faaldir (Devecioğlu, Çoban, Karakaya 2011).

1.8. Spor ile Diğer Alan İlişkileri

Bu bölümde sporun diğer alanlar ile olan ilişkisine dair genel bilgiler verilecektir.

1.8.1. Eğitim Açısından Spor

İnsan için yaşamda ekmek ile su nasıl yaşamsal bir ihtiyaç ise eğitim de aynı şekilde önemli bir ihtiyaçtır. Bir kişinin yaşamı için olmazsa olmaz denilecek bir konumdadır. Kişi doğar ve ölene dek bir gruba dahil durumda olur. Bu durumda yer aldığı yerlerde sürekli bir etkileşim söz konusudur. Böylece kasıtlı veya kasıtsız bir

eğitimin içerisinde yer alır. Buradan çıkarılabileceği gibi kişi sürekli ve her yerde eğitimin bir parçasıdır (Sarı, 2016, s:35).

Eğitim, kişiyi hayata hazırlamakla yetinmez aynı zamanda hayatın kendisini temsil eder. Eğitim ile beraber öğrenmek de önemlidir ancak yapay olarak değil kişinin yaparak ve yaşayarak deneyimlemesi gereklidir (Dewey, 1996, s:158). Sporun amacı insanların yalnızca fiziksel açıdan gelişmelerini sağlamak değildir. Aynı zamanda yaşam boyu öğrenmeleri sağlamayı ve spora katılımcı olmak için çeşitli bilgilere ulaşmalarını amaçlar. Bu anlamda spor, insanı yalnızca sağlıklı, mutlu ve doyuma ulaşmış biri yapmaz aynı zamanda da eğitir (Ergül ve ark., 2016). Sahip olduğu özelliklerden ötürü spor; oldukça faydalı, oldukça amaçlı, oldukça fazla yönlü ve çok çeşitli boyutlar elde edip evrensel hale gelmiştir (Aydın, 2007, s:203-210; Yetim, 2005).

İnsanların yaşamları süresince devam etmekle beraber bir süreç olan eğitim göz önüne alınırsa spor herkese yönelik olmalı ve insanların bu konu hakkında bilinçlendirilerek toplumda mevcut farkındalıklarının oluşturulması gereklidir. Spora ait olan bu özelliklerden yola çıkılarak insanların tümüne yaşam süresince kullanabilecekleri bu güçlü eğitim aracından faydalanabilme fırsatlarının farkına varmaları sağlanmalıdır (Mirzeoğlu, 2011). Yetişmiş ve yetişmekte olan gençlerin fiziki ve mental olgunlukları milletlerin geleceğini oluşturur. Medeniyet, kişiye verilen değer ile eğitimin yansımasıdır. Eğitimin amacı, kişilerin özel becerilerinin ortaya çıkarılıp bu yolda beceriyi geliştirerek üst düzeyde geliştirmektir. Çağdaş eğitim anlayışına uygun olması için kişinin zihinsel eğitiminin beraberinde fiziksel eğitiminin de gerçekleşmesi gereklidir (Yamaner, 2001).

Eğitim açısından spora bakıldığında zaman kişilerin topluma hazırlanması ve sorumluluk duygularının gelişmesi gerekmektedir. Gençlerin yaratıcı ve yapıcı olması sağlanarak kültürel ve sosyal açıdan kalkınma sağlanmaktadır. Ayrıca toplumların kültür ve eğitim düzeylerinin artmasını da sağlamaktadır (Çokbankır, 2009, s:81-82). Spor, amacını kendi içinde barındıran bir eylemler bütünüdür. Spor kişinin kendine

yönelik yaptığı, deneyimlerinden mutluluk duyduğu, tam anlamıyla bir bütünleşme yaşadığı deneyimlerdir. Spor sayesinde insan daha önce fark etmediği özelliklerini fark eder ve kendini eğitir (Erdemli, 2002, s:47). Kişinin sportif aktiviteler aracılığıyla kazanmış olduğu önemli başarılar ve spor aracılığıyla kazanmış olduğu kişilik özellikleri sayesinde liderlik gibi özelliklerin gelişmesi sağlanır. Bu sebeple eğitim boyunca kişilerin topluma kazandırılması, kişinin özgüveninin artırılması, kişiliğinin ve becerisinin geliştirilmesi hedeflendiği için beden eğitimi ve sporun önemi büyüktür (Yetim, 2014).

1.8.2. Cinsiyet Açısından Spor

Antik çağlardan beri sportif faaliyetler toplumsal olarak savaşçı becerileri geliştirmek amacıyla ve bu becerileri korumak amacıyla yapılmaktaydı. İlk uygarlıklardan biri olan Mısır'da bedenin ve zihnin dinlenmesini sağlayan, dini amaçlı ve askeri amaçlı olarak halat çekme, dans etmeyi, yüzmeyi, bıçak atmayı, güreşi, çeşitli akrobatik hareketleri, şans oyunlarını ve jimnastik gibi sportif özelliğe sahip olan faaliyetleri barındırmaktaydı. Bu faaliyetlerle beraber mağaralarının duvarlarında top oynayan ve jimnastik hareketleri sergileyen kadın figürlerinin olduğu gözlemlenmiştir (Bandy, 2000). Olimpiyatlarda kadınların üstlenmesi gereken rol ve görevlerinin ise erkeklerin başarılarının ödüllendirilmesi olarak görülmüştür. Kadın oyuncuların spor faaliyetlerine ilk kez katılması ise Eski Yunan'da erkeklerin katılımının 20 yıl sonrasında izin verilmesi sayesinde gerçekleşmiştir (Kuter, 2009). Türkiye'den olimpiyatlara ilk kez kadın oyuncuların katılımı ise 1936 yılında Berlin Olimpiyat Oyunları'na 2 kadın sporcu ile gerçekleşmiştir (Özbey & Güzel, 2011).

Son senelerde dünya geneline bakıldığı zaman kadınlara yönelik yeniliklerin, fırsatların oluşturulması, yasal düzenlemelerin yenilenmesi, kadın varlığının önemi, sağlık ve fiziki olarak uygunluk eylemlerinin artması ile birlikte kadınların spora katılımında ciddi artışlar görülmüştür (Gündüz, 2010). Kadınların da erkekler kadar iyi spor yapabildiği ve neredeyse 30 senedir spor katılımlarında sürekli olarak artış olduğu görülmektedir (Amman, 2006, s:58). Ancak, kadınlar ile erkeklerin spora dahil

olmasında kültür farklılıkları ve toplum farklılıklarının rol oynadığı göze çarpmaktadır. Erkeklerde ise bu durumun daha çok arkadaş kazanmak, eğlenmek, para kazanmak ve grup dinamiği yaşamak amacıyla yapıldığı görülmüştür (Yüksel 2014: 680). Ayrıca kadınların iş hayatında yer almasıyla beraber göz önünde olmuşlardır ve spora bakışın da değişmesi sağlanmıştır. Sporun kadınlar için gerekli olduğu düşüncesi oluşmuştur (Gündüz, 2010). Yapılmış olan araştırmalarda spora bakış ve eğilim konularında kadın ve erkek olarak farklılıklar söz konusudur. Kadınların daha çok bedenlerinin ön plana çıktığı sporlardan olan pilates, voleybol, step-aerobik, yürüyüş ve buz pateni gibi branşlara yöneldikleri görülmüş, erkeklerin ise kadınların aksine futbol, kayak, Uzakdoğu sporları, kayak, güreş, dağcılık, atıcılık, vücut geliştirme ve boks gibi branşlara daha fazla yöneldiği görülmüştür (Yüksel, 2014).

1.8.3. Kültür Açısından Spor

İçinde yer alan niteliklerle uluslararası bir duruma gelmiş olan sportif etkinlikler, yalnızca kişilerin dış dünyaya karşı olarak kendilerini ifade etme şekli olmaktan çıkarak ulusların kültürlerarası ilişkileri dahilinde stratejik bir önem taşımakta olan etkin bir araç haline geldiği görülmektedir (Boyacı, 2013; Yıldız ve Bitirim, 2005). Spor, kişinin ruh ve beden sağlığının iyileşmesine katkı sağlayan, bir yandan ekonomik, kültürel, sosyal olarak kalkınabilmenin önemli bir ögesini oluşturur ve evrensel olarak da eğitim ve toplumsallaşma aşamalarında önemli bir aracı görevini görür. Sporun bir toplumda yaşam biçime haline gelmesi ile toplumda yer alan genç ve yaşlı demeksizin herkesin yaşamında olması bu kişilerin yaşamlarının spor fırsatlarına kavuşabilmesi ile ilişkilidir (Aydemir, 2014).

Spor eğitimi, kültürleme etkinliği olarak bilinmektedir ve belirli bir süre sonunda kişide meydana gelen istendik davranış değişimini oluşturmaktadır. Spor eğitimi ile kişiler spor ile alakalı düşünebilirler ve bu olay spor kültürünün meydana gelmesini sağlar. Spor kültürü birikimine sahip olan kişiler, sportif aktivitelerde aktif olarak görev alır, spor ile alakalı konuşur ve gerektiği zaman nitelikli birer seyirci olurlar (Demirhan, 2004). Spor ve kültürün var olan ilişkisi, insanoğlunun doğa ile olan

ilişkinine paralel olarak doğmuş ve gelişmiştir. Dünyanın neredeyse her kısmında bazı zamanlar günlük hareketlerle beraber bazı zamanlar ise bir yarış dahilinde devam eden sportif etkinliklerin devamlı olarak sürdüğü bilinmektedir. Kültürel yaşamın merkezinde olan insan, zihinsel olduğu kadar bedensel olarak da yaşamın içerisinde rol oynamaktadır (Erkal, Ayan, Güven, 1998, s:19).

Spor, hayatın belirli bir süresinde yapılan ve kalan sürede terk edilen bir olgu değildir. Sporun kültürün bir bölümü olduğu toplumlarda spor kişilerin ileri yaşlarında da hayatlarının ayrılmaz bir bölümü olmaya devam eder. Bu sebepten spor, kişinin çocukluk döneminden başlayıp hayatına katılmalıdır. Kişinin çocukluk döneminde spora başlaması sayesinde kişi henüz çocukluk döneminde iken kendini tanır, fark eder, yönlenir ve kendisi için gerekli olan şeyleri yapmaya başlar (Erdemli, 2002, s:52). Dünyada kültür terimi farklı şekillerde anlamlandırılmıştır. Bazı kültürler sporu içerirken bazıları içermemiştir. Spor ile kültür arasındaki ilişki pek çok konu ile ilişkilendirilmiştir. Sporun kültürel kimlik kazanımında rol oynaması, antropolojik bir yaklaşım olarak görülmesi, kültürlerde farklı yaşam biçimlerine katkı sağlaması ve beden kültürü gibi konular ile ilişkilendirilmesi bu konulardandır (Jarvie, 2013, s:67-68).

Spor, kültürel varlık alanında vazgeçilmez bir yerdedir. Bilim, felsefe ve sanat her ne kadar bir kültür için gerekli olursa spor da o derecede gerekli ve önemlidir. Dünya tarihi dikkatli olarak incelendiği zaman kültürlerin bilim, felsefe ve sanatta söz sahibi olduğu görüldüğü zaman aynı şekilde sporda da söz sahibi olduğu görülmektedir. Buna örnek olarak polonun yaygın bir şekilde oynandığı görülen Türk devletlerinde aynı şekilde bilim, felsefe ve sanatta da benzer durum gözlenmiştir. Antik Yunan da felsefe, sanat ve sporda aynı şekilde paralel olarak gelişim gözlenmiştir. Günümüze bakıldığında Olimpiyat oyunlarının başarılı ülkeleri aynı zamanda bilimde, ekonomide, teknolojiye, sanatta ve felsefe alanlarında da başarılı ülkelerdir. Spor, diğer kültür unsurlarının olduğu gibi kültürlerin bir propagandası olarak önemli bir görev üstelenir. İnsanoğlunun var olduğu her türlü farklı alanda olduğu gibi spor alanında da olan başarısı toplumun ve kültürü yaratıcısı, devam ettiricisi ve egemen kılıcı olarak gücünü göstermektedir (Erkal, Ayan, Güven, 1998).

Gelişmiş olan ülkelerde spor bir kültür haline gelmiş durumdadır. Ancak bu durum ülkemizde yalnızca hobi, sağlık ve eğlence amaçlanarak yapılmakta olan etkinlikler olarak görülmektedir. Bu duruma karşın sporu yaşam biçimi haline getirmek amaçlanmalı, spor kültürü bilincinin oluşturulması sağlanmalı ve anayasamıza ait 51. Madde gereğince sporun geniş kitlelerce tanınmasını sağlamalı ve uzun vadede olacak şekilde planlar yapılarak sporun her kesime yayılmasını sağlamak gereklidir (Aras ve Asma, 2020).

1.8.4. Sosyal Açıdan Spor

Spor, sosyal normların oluşması ve sürekli olması için önemli bir konumdadır. Spor, kendi içerisinde kişilerin kendilerini ifade edebilmeleri için gerekli olan alanı bulabilmesi ve bu etkinliklerin destek görüp kişilerin sosyalleşebilmelerine olanak sağlayarak psikososyal açıdan gelişim sağlaması açısından önemlidir. Bireysel ve toplumsal olarak farklı anlamlar yüklenen sosyalleşme, toplum bakımından kuşaklararası kültürün aktarımının sağlanmasını ve örgütlenmiş olan sosyal yaşam içerisinde kişilerin belirlenen kurallara bağlı kalmasını sağlar. Bu açıdan bakıldığında kişilerin sosyalleşmesi benlik oluşumu için önemlidir (Küçük ve Koç, 2004). Herkes bir gruba dahil olarak hayata gelir ve toplumsal olarak özelliklerini bu grup dahilinde elde eder. Bir toplumun yaşayış şekilleri ile o toplumda var olabilmek için gerekli olan değerler ve bilgiler gruplar ile etkileşim içerisinde aktarılır. Bu değerlerin ve bilgilerin kişilere kazandırılmasıyla beraber toplumun bir parçası olması sağlanır (Yağmur ve Tarcan İçigen, 2016).

Sportif etkinlikler tarihin en eski zamanlarından beri süregelmekte ve kişi ile topluma pek çok alanda önemli faydalar sağlamaktadır (Gratton ve Henry, 2001; Orçanlı, 2018). Spor, kişinin ruh ve beden sağlığının iyileşmesine katkı sağlayan, bir yandan ekonomik, kültürel, sosyal olarak kalkınabilmenin önemli bir ögesini oluşturur ve evrensel olarak da eğitim ve toplumsallaşma aşamalarında önemli bir aracı görevini

görür. Sporun bir toplumda yaşam biçime haline gelmesi ile toplumda yer alan genç ve yaşlı demeksizin herkesin yaşamında olması bu kişilerin yaşamlarının spor fırsatlarına kavuşabilmesi ile ilişkilidir (Aydemir, 2014).

Sporun bazı işlevleri eğlenmek, mutluluk duymak, sağlıklı olma isteği, gelir elde etmek, haz almak, aidiyet hissetmek, güçlü olmak, güzellik algısı, statü ve meşguliyet elde etmektir (Amman, 2000, s:104). Amacı kendi içerisinde yer alan spor olmaksızın insan yaşamı eksiktir. Zevk almak amacıyla spor yapan bir insan neşeli, hoşgörülü, etkin, katılımcı, cesur, saygılı, dinç, idealist ve sevilen bir kişiliktir (Erdemli, 1999, s:107). Spor, kişinin sosyal, bedensel ve ruhsal olarak gelişmesine olanak sağlayan bir eylem şeklidir. Kişisel olarak görülen spor, ortamı, yapılış şekli ve hedefi ile sosyal bir olgudur ve sosyal olan bir çevrede yapılmaktadır. Modern topluluklarda boş vakitlerin değerlendirilebilmesi için kişilerce başvurulmuş en önemli yollardan bir tanesidir (Öztürk, Hanbay, Kaya, 2013: 152).

Spor, tüm toplumların farklı dönemlerinde ve farklı biçimlerde meydana gelmesine rağmen evrensel bir olgu konumuna gelmiştir. Bu evrenselliğin tabanına inildiği zaman fiziksel etkinliklerin tüm toplumlarda birbirinden farklı bir şekilde sergileniyor olması görülmektedir. Bu tanımlamada fiziksel olarak güçlü olabilmek fikrine ve fiziksel gücün savaşların kazanılabilmesi için temel şart olarak görüldüğüne vurgu yapılmaktadır (Dever, 2015). Spor, toplumların bir arada olmasını sağlayan, beraber yaşama isteğini artıran kültür unsurlarından biridir. Spor öncelikli olarak insanın oluşturduğu kültürel olaylardandır ve insanların dünya üzerinde var olmaları devam ettiği sürece sporun da beraberlerinde varlığını sürdürmesine katkı sağlayacaktır (Erdemli, 2008, s:28). Toplumsal bir olay olan spor, doğanın meydana getirdiği bir öge değildir, kültürün bir yaratması ve oluşumudur. Yalnızca basit bir fiziki etkinlik olmayan spor, toplumsal yönü de ağır basan bir etkinliktir (Aksoy, 1999).

Toplumların devamı olarak kültürlerin koruma altına alınması ve gelişim sağlayabilmeleri amacıyla pek çok farklı araç ve yöntemler olduğu gibi spor ve sportif

etkinlikler de etkilidir. Spor, kişilerin yakınlaşmasında, birbirleri ile kaynaşmasında ve toplumsal dayanışmanın oluşmasında oldukça etkili bir rolü üstlenmektedir (Öcalan ve Ramazanoğlu, 2003). Toplumsal yöne sahip olan spor, insanların içerisinde bulunduğu toplum ile ilişkilerinden bağımsız olmamakla birlikte içerisinde yer aldığı topluma bağlı bir şekilde ondan beslenmektedir (Talimciler, 2006, s:37). Ayrıca toplumda sosyal yapı içerisine uyum sağlama ve çatışmalarının yanı sıra toplumsal huzurun sağlanması, yanlış davranışların azaltılması ve oluşabilecek gerginliklerin toplumun yararına olacak şekillerde yönetilebilmesi için gerekli faktörlerden biri de spordur (Yılmaz 2006: 48).

Günümüzde hem sağlığı koruma hem de sosyal katılımı sağlamada aracı olarak görülen spor fiziksel olarak ve zihinsel olarak iyi olmayı sağlayarak daha kaliteli bir hayat sunar ve örnek kişiler oluşturarak genç nesillerde sosyal olarak kaynaşmayı sağlamaktadır (Ekmekçi, Ekmekçi ve İrmiş, 2013, s:95-108). Toplum, var olan her kişiden özellikle de gençlerden kabul gören değerlere, davranışlara ve tutumlara uyumlu olması beklemektedir. Bu davranışlar, uzun seneler boyunca toplumun doğasında var olan tarihsel ve kültürel öğeleri içermektedir. Bu durum da beden eğitimi ve sporun sadece fiziksel aktiviteler aracılığıyla becerilerin değiştirilip geliştirilmesini sağlamasının dışında takım çalışması, adalet duygusunun gelişimi ve iş birliği oluşumu gibi bireysel olan özelliklerin oluşmasında da oldukça etkili bir yöntem olduğu ortaya çıkmaktadır (Laker, 2012).

Yetim (2000)'e göre spor, sosyal açıdan şöyledir:

- Kişilerin mutlu, güçlü ve sağlıklı olması,
- Hem sosyal hem de kültürel istekler ve duyarlılıklar kazanması,
- Boş vakitlerini faydalı bir şekilde değerlendirmesi,
- Liderlik, arkadaşlık, birliktelik, takdir edilme ve etme özelliklerinin kazandırılması,
- Kendini kontrol edebilmesi, başkalarına ve kendine gerekli olan sevgiyi ve saygıyı gösterebilmesi,
- Ölçülü bir şekilde çalışma alışkanlığının kazanılması,

- Sosyal açıdan sorumluluk alabilmesi ve sosyalleşebilmesi,
- Bir arada çalışmayı istemesi,
- Görevlerinde sorumluluk kazanması,
- Dezavantajlı kişilerin topluma kazandırılması,
- Dostluğu ve sosyal olarak kaynaşılması,
- Sosyal statü kazandırılması,
- Profesyonel olarak kişilerin ekonomik kazanç elde edebilmesi,
- Mücadele ve rekabet anlamında güç kazanılması,
- Kendine güvenmede artış meydana gelmesi,
- Turizm konusunda fayda sağlanması,
- Ekonomik, kültürel ve sosyal açıdan kalkınma meydana gelmesi ile spor arasında olumlu yönde ilişki mevcuttur.

1.8.5. Aile Açısından Spor

Çocukların yaşama ruhsal açıdan dengeli ve güçlü bir şekilde hazırlanabilmesi, fiziksel olarak gereken şartların oluşturulması, toplumsal yapıya uygun olan inançlara, amaçlara ve ahlaki değerlere göre gelişmesini sağlaması yani Türk yapısına uygun olan bireyler yetiştirmek ailenin sorumluluğundadır (Hergüner, 1991). Kişilerin içinde bulunduğu ailenin spora karşı yaklaşımı kişinin hayatında sporun yerini belirler (Baltacı, 2008, s:11). Aile, kişinin dünyaya geldiği an itibariyle içerisinde yer aldığı, kişiye hayatını sürdürebilmesi için gerekli olan destek ile bakımın sağlandığı sosyal bir kurumdur. Aile, topluma ait olan değer yargılarının, sosyalleşmenin ve normatif kuralların en yoğun ve ciddi şekilde yaşandığı toplumsal bir yapıdır (Bayer, 2013).

Spor pek çok nedenden dolayı toplumlar için önemli bir yerdedir. Bunlardan bazıları bireysel, ekonomik, yaşam kalitesi, zihinsel sağlık, fiziksel sağlık ve sosyal önemlerdir (Such, 2013). Kişilerin spor yapma eğilimlerine etkisi olan bu yaygın varsayım özelliklerin dışında Birchwood ve diğerleri (2008), Rapaport ve Rapaport (1975), Wheeler (2011) ve Quarmby (2016) anahtar belirleyicilerin en önemli ve güçlü olanın aslında aile kültürü olduğunu ileri sürmüşlerdir. Aile bireyleri içerisinde en

etkili olan kişilerin ebeveynlerin olduğunu ve sporun kişiler için sosyalleşmenin ilk noktası olduğunu belirtmişlerdir.

Kişilerin spora katılımını etkileyen unsurlar her zaman aynı değildir, spor ortamı ile ilişkili yapısal özellikler ve kültürel özellikler katılımı etkileyen benzer unsurlardandır. Örnek olarak spora katılımda kişinin sosyal sınıfı, ırkı, etnik kökeni, engel durumu ve cinsiyeti gibi özellikleri önemli belirleyicilerdendir (Fletcher, 2020). Çocuğa ilk olarak verilen eğitim gibi spor sevgisi de ailede verilmelidir. Örnek olarak, ebeveynlerin çocuğun okul yaşına gelmeden önce çocuklarının elinden tutup maçlara, spor salonuna ve yarışmalara götürmeleri gerekmektedir. Ailelerin çocuklarını ilk olarak izleyici olarak desteklemek, spora katılım sağlayan akranlarını seyretmesi sağlanarak cesaretlendirmek gereklidir. Çocuklar küçük yaşlardan itibaren spora yönlendirilip spor etkinliklerine okul dönemine geçtikleri zaman da devam etmelidir. Aileler çocuklarının derslerde başarısız olacağı düşüncesine kapıldığı zaman spordan uzaklaştırmak yerine günlerini daha iyi planlayarak faydalı kullanımı öğretmelidir. Bu sayede spora, dinlenmeye, derse ve eğlenmeye gerekli olan zamanlarını iyi planlayan çocukların ve gençlerin derslerinde ve spor etkinliklerinde başarılı olması kaçınılmazdır. Bu durumda ailelerin spora olan bakışları olumlu yönde değişime uğrayacaktır (Hergüner, 1991).

1.8.6. Sağlık Açısından Spor

Zaman içerisinde sağlıkla ilgili olan davranışları kapsayan çalışmaların geliştirilebilmesi için harcanan çaba gitgide daha önemli bir duruma gelmiştir. Sporlu yaşam tarzı olarak ilke edinen kişilerin birbirinden farklı olarak tercih edilen davranışları ifade eder. Fakat yaşam biçimi kavramı kişisel olan davranışların sınırlandırılması anlamına gelmez. Aynı zamanda birbirine benzer olan koşullarda olan insanlar ile paylaşılmakta olan davranışları vurgulamaktadır. Sağlıklı yaşam, sağlıkla alakalı davranışlar ile değerleri kapsar (Gürsel, 2015). Organizmanın bütünlüğü ilkesine dayanan spor, kişiliğin eğitimi olmakla beraber eğitimin bir tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçasıdır. Bir diğer deyişle spor kişilerin sahip olduğu

gelişim özelliklerinin göz önünde bulundurulmasıyla kişi ile toplum önünde mutlu, iyi ahlaklı, dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe erişmelerini mümkün kılar. Kişilerin beden ile ruh sağlıklarını koruması ve toplumla uyum içerisinde yaşamasını sağlaması sporun önemli işlevlerindendir (Duman ve Kuru, 2010).

Spor, kişilerde yalnızca fiziksel olarak değil psikolojik olarak da belli değişiklikler meydana getirmektedir. Sağlıklı olmak ile sağlıklı kalmak genel olarak insanların en önde gelen hedef ve isteklerinden biridir. Spor ile uğraşan insanlar beden formuna ulaşır ve daha huzurlu hisseder. Çevresinin kişiyi estetik ve düzgün bir görüntü olarak algılaması spor yapan kişinin özgüveninin oluşmasını sağlayacaktır (İkizler, 2000). Fiziksel aktiviteler, kişinin kassal ve yapısal gelişimini artırmakta ve artırılması için yardımcı olan en önemli etkidir (Açak, 2006). Sporun kişilerde var olan kuvveti, sürati, beceriyi, hareketi geliştirme rolü vardır. Özellikle de dayanıklılık sporu ile ilgilenen sporcularda hipertansiyon, şeker ve kalp hastalıkları gibi problemler daha az görülmektedir (Akgün, 1986).

Kişinin kaslarında egzersiz esnasında daha fazla oksijen ihtiyacı ortaya çıkar ve bu yüzden kalp kanı daha hızlı bir şekilde pompalar. Egzersize dahil olan hareketler damarların gelişmesini sağlayarak kalbin pompaladığı kanı bedenın her kısmına daha rahat bir şekilde iletmesini sağlar. Egzersiz esnasında gerekli olan kalörının yakılıp vücutta var olan yağ miktarının azalması ve kan basıncının gelişmesini sağlayarak kalp hastalıkları riskinin azalması sağlanır (Müftüoğlu, 2003). Spor, kişilerin daha enerjik bireyler olmasını sağlar. Düzenli olarak spor yapan kişilerin fiziksel ve psikolojik yorgunluklara karşı savunma gücü artar. Spor yapmak, vücutta var olan yağ oranını düşürölmesini sağlayarak obezitenin önlenmesi sağlanır. Fiziki güç gerektiren işlerde geç yorulma, iç salgı bezlerinin normal olarak çalışması, kılcal damar sayısının artması sağlanır. Kalbin daha sağlıklı olması ile kalbi besleyen koroner damarlarda genişleme meydana gelir (İnal, 2009).

Strawbridge ve arkadaşları (2002) tarafından yapılmış olan bir çalışma, yetişkin kişilerin fiziksel aktiviteye katılmalarının depresyona girmeleri üzerinde oldukça

koruyucu bir görevinin olduğuna ulaşmıştır. Sağlam ve arkadaşları (2014) tarafından yapılmış olan bir çalışmada ise yetişkin olup astım hastalığına sahip olan kişilerin düzenli olarak fiziksel aktivitelere ve egzersizlere katılımlarının astıma bağlı semptom gelişmeleri üzerinde olumlu etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gereken düzeyde fiziksel aktivitede yer almak inme, diyabet, koroner kalp hastalığı, depresyon ile farklı kanser tiplerine yakalanma riskini azaltır. Solunum kapasitesinin artması sağlanarak kas kütlesi ile kardiyorespiratuar zindeliğin artması sağlanır. Kemiklerin sağlık fonksiyonları ve iyileşmesi sağlanır. Yeme düzeninin sağlanmasına katkı sağlar. Düşme ile meydana gelen sakatlanmaların riskini ve buna bağlı oluşabilecek kırıkların azalmasını sağlar. Gerekli olan enerji için yağların yakılması sağlanarak metabolizma hızlandırılır ve bedenin kütlesi kontrol altına alınır (Keser, 2017).

1.9. Spor Bilinci

Spora katılımın bilinçli bir şekilde yaygınlaştırılması ile toplumun çağdaş düzeyde spor yapmasının gelişmişlik düzeyi ile önemli ölçüde ilişkisi vardır (Aydın, Demir ve Yetim, 2003). Modern olan toplumların var olmalarından beri spor ve sportif faaliyetler önemli bir yerde olmuştur. Bilinçli bir şekilde kişilerin spor yapmasının sağlandığı toplumlarda bu kişilere oldukça önemli ölçüde fayda sağlanmakta ve sporun sosyal olarak kalkınmayı sağlamak adına gerekli olan bir unsur olarak önemli bir fonksiyon konumunda olduğu görülmektedir. Toplumun ve kişilerin bilinçli bir şekilde spor yapması gerekliliği anlayışı ve bunun mümkün olabilmesi için gerekli olan imkanların sağlanmasında görevli olan politikalar ile bunların geliştirilmesi için yapılan bilimsel çalışmalar sayesinde sporun toplumda önem kazanması ve yaygınlaşması sağlanmaktadır (Yetim, 2000).

Spor bilinci, kişilerin fiziksel aktivite ortamı aracılığıyla çevrede olanları daha iyi bir şekilde analiz edebilme durumudur (Di Tore, Raiola, D'isanto, 2019). Bir toplumda spor bilincinin oluşabilmesi için spor alt yapılarının, mevzuatın ve spor eğitiminin gereken önemi görerek düzenlenmesi ve kurumsal olarak amacına hizmet etmesi sağlanmalıdır (Özer ve Çolakoğlu, 2017). Spor bilincinin artmasıyla kişilerin

topluma olan bakış açılarında gelişmeler meydana gelir. Bu sayede spor bilincinin yüksek olduğu toplumlarda suç oranlarında ve şiddet eğilimlerinde azalma meydana gelerek devletin sağlık alanında olan giderlerinin azalması, ülkenin spor anlamında uluslararası olarak ev sahipliği yapması gibi olumlu etkiler meydana gelir (Ünal, 2014). Aile, arkadaş, kitle araçlarından başka coğrafi yakınlıklar, eş ve iş arkadaşlarının bir sporu veya takımı desteklemeye verdiği önem derecesi kişinin spor bilincini etkileyebilir (Funk ve James, 2001).

1.10. Farkındalık (Awareness)

Türk Dil Kurumu (TDK); görülmesi ya da bilinmesi gereken şeylerden haberdar olmak, kavranmak istenen bir şeye karşı dikkatini vermek ve farkında olma durumunu farkındalık olarak tanımlamıştır (Tamkan, 2008). Farkındalık ile ilgili yapılmış olan çalışmalar, farkındalık teriminin ilk olarak Budizm kökenli yazıtlarda geçtiğini belirtmektedir (Uyar, 2019; Demirci, 2021). Fakat genel anlamda bakıldığında zaman farkındalık, Budizm'den ayrı bir şekilde kişinin özünü daha iyi şekilde tanıyabilmesi ve aynı doğrultuda doğruyu bulma amacına sevk eden bir uyanış sürecidir. Budizm bakımından bakılırsa farkındalık, kişinin kendi farkına vararak evrende var olan yerini sorgulamasıyla içerisinde bulunan duruma karşı bir şuur kazanabilmesidir. Bu sayede kişi şuur ile şuursuzluk durumları içinde olabileceği tüm ihtimallerin farkında olur ve yaşam ile davranışını düzenleyebilir (Kabat-Zinn, 2009). Geçmişte meydana gelmiş olan bir olayın hatırlanması farkındalık kazanıldığı anlamına gelmez. Hatırlamak şu an olsa bile hatırlanan an olan şu anda olmamaktadır, geçmişte yaşanmıştır (Yontef ve Simkin, 1989). Farkındalığın kazanılması ancak ilişkilerin oluşmasıyla ve şu anda kazanılmaktadır. Kişiler arasında ve nesnelerle olduğu gibi kişilerin kendileri ile olan temasını da ifade etmektedir (Latner, 1992).

Farkındalık, anda olanlara daha az tepki ile yaklaşmamızı sağlayan bir yetenektir. Pozitif, negatif ve nötr olan tüm deneyimlerimizi gerçekleştirmenin bir yoludur ve farkındalık sayesinde acı duyma azalırken iyi oluş durumu artar. Farkındalık terimi, Pali dilinde sati kelimesinin İngilizce çevirisinin karşılığıdır. Sati;

dikkat, farkındalık ve hatırlama gibi anlamları içeren bir kelimedir (Germer, 2004). Kişiyi Dünya'ya ve şu ana bağlamakta olan yeni durumların aktif olarak farkına vardığı süreç farkındalıktır (Langer, 2014). Anda kalmayı deneyimlemek, yalnızca hoş durumları kapsamamaktadır. Bu bakımdan anı yaşamak ile an içerisinde yaşama kavramlarının içinin anlamlı olarak doldurulması gereklidir. Bizleri şu anda olmaktan engelleyen şey, geçmişte olan ve gelecekte olacak beklentilerimiz ve yargılarımız gibi şu anda olduğumuz durumun hoşumuza gitmemesi de olabilir. Buradan yola çıkılarak farkındalık için hoşla giden veya gitmeyen herhangi bir şeyin şu anda yaşandığı şekliyle kabul edilip yaşanması durumu diyebilmek mümkündür (Atalay, 2019). Kişi, her an farkındadır ve bunun olması için çaba sarf etmeye ihtiyaç gerekmemektedir. Bazı anlar bu farkındalık hali düşünceler ile hayallerde silinir, bazı anlarda duyular ile bağlantılı olarak ortaya çıkar. Kişi için farkında olmaksızın hiçbir deneyim gerçekleşmez ve bu sayede kişinin yaşadığı her deneyimin içerisinde yer alır. Farkındalık (awareness), düşüncelerden ve kavramlardan önce gelmektedir ve dikkat ile birbirlerinden farklı şeylerdir. Dikkat ya da farkındalık (mindfulness) kavramlarının hem geliştirilmesi hem de eğitilmesi gereklidir (Alidina, 2019).

Farkındalıkla alakalı tanımlamaların bir kısmı bilişsel süreçleri kapsayan tanımlamaları içerir. Uyarıcıların değerlendirilmesine, sınıflandırılmasına ve analiz edilmesine gerek olmadan kendine has bir açıklıkta olan bir bilinç formu şeklinde tanımlanmaktadır (Çatak ve Ögel, 2010). Bilişsel ve duyuşsal bir etkinlik olan farkındalık, kişinin günlük yaşantısı esnasında duygularına dair hissetmiş olduğu yükselmelerdir (Brown ve Ryan, 2003). Farkındalık, hem bilişsel hem de duyuşsal bir etkinliktir ve bu etkinlik meydana gelirken bazı zihinsel şemalar meydana getirilir. Yeni bir şemanın oluşması, bilince dair alanın genişlemesi ile mümkündür ve farkındalık aracılığıyla kişi kendisine, çevresine ve evrene dair olan bilinçlilik düzeyinde artış sağlar (Dökmen, 2011, s:104). Farkındalık meditasyonu diye de adlandırılmakta olan bu pratik, uyanıklık hali ile nefesin düzenlenmesi, bedensel olarak meydana gelen hisler ile duygulara yönelmek koşuluyla zihnin düzenlenmesini içermektedir. Oluşan bu değişimler ancak kişinin meydana gelen bu durumu yargısız olarak onaylamasıyla mümkündür (Kabat-Zinn, 2005). Kişinin sahip olduğu yaşam döngüsünde kişi çevresiyle etkileşimde kalabilmek için farkındalığa ulaşmış olmalıdır

ve farkındalık sayesinde kişi bir şeyi nasıl meydana getirdiğini anlar (Engin ve Çam, 2005, s:159).

Genel olarak alışılmış olan duygusal ve fiziksel tepkiler olan farkındalığın öğrenilmesi ve uygulanması bu kavramın tanınmasını sağlar. Farkındalığa ulaşmak kişinin tam olarak şu anın içerisinde olmasını sağlar, iş ve yaşam kalitesini artırır. Farkındalık, kişiye şu konularda yardım sağlayabilir (Alidina ve Adams, 2014, s:20):

- Otomatik hale gelmiş ve alışılmış olan tepkileri fark etmekte, yavaşlatmakta veya durdurmakta
- Karmaşık olan veya zor olan durumlara karşı daha etkin bir biçimde karşılık vermekte
- Durumlara yönelik odaklanabilmekte ve daha net görebilmekte
- Daha yaratıcı olmakta
- Hem iş koşullarında hem de ev sorumluluklarında dengeyi kurabilmekte ve dayanıklı olabilmekte.

Kişi farkındalık içerisindeyse şu an, burada hissettiği, düşündüğü, yaptığı ve çevresinde olan biten durumların ne olduğunu bilir. Çoğu zaman hayat kişilerin önünden akar gider ve kişi çevresinde meydana gelen şeylerin farkına varmaz. Farkındalığa erişen kişiler hem kendilerinde hem de çevrelerinde o anda olan olayların farkına daha rahat bir şekilde erişebilirler ve anı yaşarlar. Eğer kişi farkındalığa erişirse ihtiyacının ve isteğinin ne olduğunu, nasıl işlevi olduğunu bilir. Bu sayede hayatını daha dengeli yaşayan biri konumuna gelir (Acar, 2009, s:30).

Langer (2000)'e göre farkındalık; kişinin dahil olduğu an ile meşgul olması, yeni gelişen şeyleri fark etmesi ile içeriğine olan duyarlı bir zihin durumudur. Dimidjian ve Linehan (2003), farkındalığı içerisinde olunan anı gözlemleme, tanımlama ve peşin hükümlü davranmadan içsel süreci içeren bir beceri olarak tanımlamaktadır. Farkındalık, sınırlı bir aralık dahilinde yüksek hassasiyeti sağlayan deneyim anlamına gelmektedir (Westen, 1999).

Bireyin kendisinin ne olduğuna ve kendine dair gerçekleri bilme durumuna farkındalık denir. Farkındalık, kişinin yaptığı şeyi kişiye nasıl yaptığını gösterir. Yaşantı döngüsü içerisinde kişi ile temasının oluşabilmesi için farkındalığın olması zorunludur. Farkındalığın sahip olduğu kapasite sayesinde kişi kendisini ve çevresini düzenlemek için gereken geribildirim alır (Akkoyun, 2005). Farkındalık hatırlamayı da içermektedir. Fakat, bu hatırlama anılarda yaşamak demek değildir. Farkındalığımızı ve dikkatimizi yeniden yönlendirme olan hatırlamayı içermektedir. Bu yeniden yönlendirme aracılığı ile şimdiki anı deneyimlemek ile farkındalık oluşmaktadır (Germer, 2004).

Bishop ve ark. (2004)'e göre farkındalık, anlık olan ruhsal durum ile zihinsel sürece dair farkındalığın kendi içerisinde düzenlenmesidir. Diğer yandan farkındalık; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olan ilgi ile yetenekler doğrultusunda yapılmak istenen olaylara yönelmek ve bu yönelme ile başarı elde etme yolunda ihtiyaç duyulan mühim bir başlama noktası olarak ele alınmaktadır. Kişinin herhangi bir duruma karşı farkındalık düzeyinin düşük olması o duruma karşı yaşantı için girme olasılığını da düşürür (Eski, 2010; Ünal, 2017, s:1). Bir kişinin farkındalık seviyesinde artış meydana gelmesi o kişinin öğrenme seviyesinde artış oluşmasını veya olayları genel olarak değerlendirmiş olduğu seviyeden daha farklı bir seviyeye çekmesini sağlar. Genel olarak farkındalıkla alakalı tanımlarda fark etme, bilinçlilik durumu gibi terimler yer almaktadır. Farkındalık kavramının pek çok alanla ilişkilendirilmesi sonucunda tanımlamaların da farklılaşmasına olanak sağlamaktadır (Dökmen, 2002). Genel bir ifade ile farkında olmanın bir yolu, farkındalıktır (Mace, 2008).

Farkındalık, kişinin çevresinde bulunan ihtiyaçları daha iyi anlamasına olanak sağlar. Başka bir açıdan bakıldığında zaman farkındalık, spor salonuna gitmek gibidir. Belirli bir kasın çalıştırılması için gerekli olan dikkatin o bölgeye yönlendirilmesi bir nevi farkındalık gibidir. Böylece kişi beynini eğitebilir. Daha basit bir ifadeyle farkındalık tamamıyla kişinin zihnini yönetebilmesi ile ilgilidir. (Alidina ve Adams, 2014). Kişinin kendisine, çevresine ve aynı zamanda evrene dair olan bilinçli olma

düzeyi ve bu düzeyini geliştirmesi farkına varması ile gerçekleşir. Herhangi bir uyarıcının fark edilmesi için başta o uyarıcı belli bir sınırı geçebilecek gte olmalı ve duyu organlarına ulaşabilmelidir. Fakat kişi duyu organlarına varan tüm olan biteninin farkına varmaz. Yeni bir uyarıcıyı fark etmek, yeni uyarıcının mevcut olan zihinsel şemalar ile birleştirmek ve tanımlamak, yeni gelen uyarıcıya karşı heyecan ve istek duymak gereklidir (Dökmen, 2002; Eski, 2010, s:3). Farkındalığın gözlemlenmesi mümkün olan bir yapısı yoktur. Soyut olan bir mekanizması vardır ve kişiler aynı özelliklere sahip olan süreçlerden geçseler de birbirlerinden farklı özellikler sergilerler. Farkındalığın ait olan bu özellik, kişinin i dünyasına öncesinde yaşamış olduğu öğrenmeler, kodlamalar, pekiştirmeler ve tecrübeler ile ilişkilidir ve artı olarak her kişinin kendisine ait bir farkındalık algısının var olduğunu gösterir (Deikman, 1996, akt; Atalay, 2008).

Farkındalık, içinde bulunan ana odaklanmak ve o ana ait yaşantılara yönelmekle alakalıdır. Basit bir şey gibi gözükmesine karşın farkındalık çok yönlü olan bir kavramdır. Bundan dolayı literatürde farkındalık pek çok farklı şekilde ele alınmış ve tanımlanmıştır (atak ve Ögel, 2010). Farkındalığın yalnızca şu anı yaşamak anlamına geldiği düşünülmemelidir. Farklı alanlarda olan bilimsel araştırmalar ve deneyimlerle beraber kanıtlanması mümkün olan bir yaşama şeklidir. Mevcut inanışın değiştirilmesine gerek olmadan herkesin kolay bir şekilde öğrenip uygulayabileceği bir yöntemdir. Dünyada olan karmaşaya ve belirsizliğe karşı olarak düşük maliyetli, esnek ve etkili olan bir yöntem olan farkındalık sayesinde yeniliğe ulaşılır. Bu şekilde sosyal bakımdan bir olgu konumunda dönüşüm meydana gelir (Mindful, 2013). Kısaca, farkındalık kişinin tüm duyularını katarak bir başka kişilerle ve evre ile iletişime katılırken neyi nasıl yaşadığının bilincinde olmasıdır (Acar, 2009).

Farkındalıkla alakalı yapılan bir başka tanım ise dikkat, tutum ve niyet bileşenlerinin oluşturduğu  parçalı model ile açıklanmaktadır. Dikkat bileşeni ile dikkatin sürekli bir şekilde ana dair deneyimlerin gözlemlenmesini, tutum bileşeni ana dair yaşantılara olan yaklaşımın yansız, kabul edilebilir ve açık olması gibi özelliklerini, niyet bileşeni ise içerisinde bulunan ana odaklanma sürecini içerir. Farkındalığın açıklanmasını sağlayan bu model açısından farkındalık, yeniden

algılama olarak tanımlanan bir meta-mekanizma öncülüğünde değerlerin netleştirilmesi, benlik regülasyonunun sağlanması, maruz kalınması ve bilişsel-davranışsal esnekliğin sağlanması ile bazı farklılıkların oluşmasına neden olmaktadır (Shapiro ve ark., 2006).

Sills, Finch ve Lapworth (1998), farkındalığın üç kuşağından bahsetmişlerdir. Bunlar; iç kuşak, orta kuşak ve dış kuşaktır. İç kuşak; bedene dair hisler ile duygulanımlar aracılığıyla ilgilidir. Orta kuşak; sahip olunan düşünceler, fanteziler ve hayaller ile ilgilidir. Dış kuşak ise beş duyu organı, hareket ve konuşma aracılığıyla kazanılmış olan farkındalıktır. Gestalt terapisinde önemli olan şey, farkındalığın dış kuşağından orta ile iç farkındalık kuşağına doğru yol almasının sağlanmasıdır (Burley, 1998). Bu da şu anda ve içinde bulunulan hissin kişinin kendisiyle alakalı ve diğer kişilerle alakalı olarak yaşıyor olduğu duygular ile bedensel olan hislere dair olmasının en değerli farkındalık olduğunu gösterir. Farkındalık, bütün olarak oluşmada katkılı olan parçaların ilk olarak ayrışmasını daha sonra da bu parçaların anlamlı bir şekilde bütünü oluşturabilmek amacıyla tekrar bir araya gelmesini sağlar (Kogan, 1990).

Farkında olma yeteneği zihnin gerçekleştirdiği çok normal bir işlevmiş gibi gözüküyor olsa da kimi temel özellikler ve işlevler ele alınarak kişinin elinden gelenin en iyisini yapma kapasitesini ifade eder. Farkındalık ile alakalı üç temel özellik vardır. Bunlar (Baltzell ve Summers, 2017, s:4):

Yargısız Olmak: Yargılayıcı olmamak yani olanları tolere etmek ve dikkatli olmak anlamına gelir. Bu, kişinin yalnızca kabul edilebilir şeylere karşı dikkatli olduğu zaman meydana geldiği anlamına gelir. Yani, kişi harekete geçmeden önce olanı biteni iyice anlamak gerekir ve kişinin bu olan biteni tercih etmesi zorunlu değildir. Örneğin; bir kişi sabah 06.00'da antrenman için kalkmayı planlanıp o an geldiğinde tekrar uyumak isteyebilir. Ancak bu yaptığı davranışın iyi mi yoksa kötü mü olduğunu idrak etmesi gereklidir. Bununla beraber bu durumun farkına varması ve bu duruma dair akla yatan cevaplar vermesi için kendine zaman tanınmalıdır. Diyelim ki sporcu antrenman için 06.00'da uyandı ve yorgun olduğunu, kalkmak için isteksiz olduğunu

fark etti. Yatakta uykuya devam etmenin mi yoksa ayağa kalkmanın mı daha akıllıca olduğuna karar vermesi gerekir. Farkındalık sayesinde kişi bir çıkış yoluna ulaşır. Zor olan düşüncelerin farkında olmayı tercih edebilir ve duyguları aracılığıyla geçmişe odaklanma ve hoşgörü gösterme gibi tepkiler vermeyi tercih edebilir. Farkındalığın bu gücü sayesinde sporcu şu anda olan ve sonra olabilecek deneyimlere karşı otomatik bir şekilde tepki vermektense yeni tepkiler oluşturabilirler

Açık Dikkatli Olmak: Kişi kendini otomatik olarak tepki verme alışkanlığından kurtarıken tepkili olmalı ya da kendisini ve deneyimini yargılaması gereklidir. Dikkatli bir yaklaşım sergilemek deneyimlerine karşı açık dikkatli olabilmesine izin verir. Farkındalığın faktörlerinden biri olan açık dikkat, kişinin en alt düzeyde dikkat etmesiyle o anda nelerin olup bittiğini çok net bir biçimde görebileceği anlamına gelmektedir. Normal şartlar altında insanların çoğu korku, özlem, arzu, hoşnutsuzluk ve isteksizlik gibi duygularını bastırmaya eğilimlidir. Bu bastırmaya yönelik olan normal eğilim, kişinin gerçekte neler olup bittiğini açık bir şekilde görme yetisini engeller. Açık dikkatli olmak, yetenekli olmanın temel gerekliliğidir. Kişinin zihninde çarpıttığı gibi değil de gerçekte olduğu gibi elde olan göreve karşılık vermek amacıyla herhangi bir performanstaki yetenekli davranış için açıklı dikkatli olmak temel gerekliliktir. Bu çarpıtma kişinin bildiği aşırı duygulardan ya da alışkanlıklardan kaynaklanmaktadır. Kişi tam olarak ne olduğunu gördüğü zaman daha sık bir şekilde doğru olarak yapılacak şey kendiliğinden meydana gelir.

Örneğin, bir tenis sporcusu olumsuz duygular olmaksızın dikkatli bir şekilde tenis maçı yapıyor. Tenis sporcusu elindeki raketi hissetmenin nasıl heyecan verici bir şey olduğunun farkında olmalıdır. Topun korttaki geri ve ileri bilinçli bir şekilde farkında olmalıdır. Sporcu, günün sıcaklığını hissetmeli ve rakibinin hareketlerinin farkına varabilir. Performansını gerçekleştirmesine yardımcı olmadığı için muhtemelen trafik ve kuş seslerinin farkında olmaz. İyi performans sergilediğinin ya da elinden gelenin en iyisini yapmadığının farkında olmalıdır. Açık dikkatin yönü hep hissetmektir ve yalnızca bir düşüncedir, sestir. Sporcunun böylesine açık dikkatli olması oyun ortamına esnek bir şekilde uyum sağlamasında önemli bir rol oynar. Kişi

anda tam olarak var olduğu zaman ve ne yapacağını bildiği zaman daha gl olur (Baltzell ve Summers, 2017, s:6-7).

Kasıtlı Olmak: Farkında olmanın nc faktörü, kasıtlı olmaktır. Bu faktör basit olarak kişiinin farkındalığının kalitesinin dikkatli olma isteği tarafından tetiklenmesi anlamına gelir. Bu temel amaç olmaksızın zihnin farkındalığının kalitesinin glendirilmesi epey zordur. Normal koşullar içerisinde zihnin alışılış olan enerjisi kişiinin dalgınlık ve bilinçsizlik yaşamasına o kadar eğilimlidir ki eğer farkındalığa değer vermezse ve saygı göstermezse zihnin yeteneğini geliştirmek neredeyse imknsız hale gelir. Kişi farkında olmazsa alışılış yollarla düşünerek kolayca tepki verebilir. Pratik yaparak farkında olma yeteneği güçlendirilir. Kişi farkındalık çalışmalarına başladığı zaman ve belli bir seviyeye ulaştığı zaman çalışmalara mola verse bile farkındalık halinin devam ettiği bilinmektedir (Baltzell ve Summers, 2017, s:7).

1.11. Sporda Farkındalık

Son zamanlarda sporun öneminin herkesçe anlaşılması geçmişe nazaran daha bilinçli ve sağlıklı nesiller yetiştirmek amacıyla kişilerin spor hakkında daha dikkatli ve fazla bir şekilde bilgilendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Literatüre bakıldığında kişilerin spor ile alakalı bilinçlendirilmesi gerekliliğinin hem kişisel olarak hem de sosyal olarak pek çok faydaya sahip olduğu ve sportif açıdan sahip olunan performansı artırmak için oldukça etkili olduğunu gösteren pek çok araştırma olduğu görülmektedir (Bhlmayer ve ark., 2017; Schwanhausser, 2009). Sporun sağladığı sosyalleştirme ve bütünleştirme etkilerinden yola çıkılarak kişilerin farkındalığının, sportif ve rekreatif etkinliklere katılım sağlamasının sosyal toplum açısından bir gereklilik olduğu ortaya çıkmaktadır (Ekinci ve ark., 2015, s:71-78). Sporsal faaliyetlerin kişilerarası sosyalleşme ve bütünleştirme unsurları dahilinde

kişilerin faaliyetlere katılımını sağladığı ve farkındalıklarının artırmasında rol oynadığı için sosyal toplum açısından bir gerekliliktir (Ekinci ve ark., 2015, s.71-78).

Spor farkındalığının kişilerin spor ile alakalı bilinç sahibi olması ve toplumca öğretilmesi istenilen davranışların yaşama aktarılması için gerekli bir sosyal araç konumunda kullanılırsa yararlı olması kaçınılmazdır. Spor farkındalığı, sporun kişisel olarak ve toplumsal olarak yararlarını öğrenme, hayatla birleştirme, başka disiplinlerle ilişkilendirme ve bu konular ile alakalı kişinin çevresinin de bilinçlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Uyar, 2019). Beden eğitimi ve spor alanında farkındalığın kişilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilere sahip olduğunun farkına varması, kendinin farkında olması anlamları da vardır. Kişinin tüm duyu organlarını dahil ederek ya kendisiyle ya da çevresiyle iletişime geçerken neleri düşündüğünü, bildiğini ve hissettiğini ayırt etmesi mümkün olur ve var olan ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaşamın herhangi bir zamanında uygulayabilir. Beden eğitimi ve sporda var olan farkındalık bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanların dahil olduğu ve şu ana kadar olan yaşamının o anda olan seçiciliğini tanımlayan bir süreçtir (Eski, 2010). Eğitimciler ve sporcular bireysel davranışlarının daha da fazla farkına varmaları için zihinsel süreci içeren egzersizler yapabilir. Yapılan, hissedilen ve yaşanan şeylerin farkında olmamak motorsal, taktik, stratejik ve teknik gelişimi kısıtlar. Sporcular ile konuşma yapılarak sportif katılımları ile ilgili farkındalıklarının gelişmesi sağlanmalıdır. Bu şekilde farkında olmayı geliştirme ile alakalı egzersizler, yapılmakta olan sporla ilişkilendirmeler yapılarak geliştirilmelidir. Beceriler, parçalara ayrılarak aşamalı halde ilerlenmelidir. Her aşamada duyma, koklama, içsel gözlemlene ile kinestetik duyumlar söz konusu olabilir (Konter, 1999).

1.12. Spor Farkındalığı ile Bağlantılı Teoriler

Spor farkındalığının ölçülmesi için uluslararası alanyazında bazı modeller yer almaktadır. Psiko-sosyal alanda yapılan çalışmalarda adı sıklıkla geçen Funk ve James (2001)'in oluşturmuş olduğu Psikolojik Süreç Modeli (PSM) sayesinde taraftar olgusunun oluşmasını sağlayan süreçler tanımlanmıştır.

1.12.1. Psikolojik Süreç Modeli (PSM)

Psikolojik Süreklilik Modeli, bir süreklilik durumunun üzerine çalışmakta olan dört genel sınırı temsil eder. Bahsi geçen her bir sınırın temsil ettiği farklı psikolojik seviyeler vardır. Örneğin, kişinin spor veya takım ile olan bağı gibi... Bu model bir yandan da kişinin spor veya takım ile bağlantısı sayesinde daha da güçlü bir kişilik oluşturmaya ilişkin zamanı içererek sürecin özeti durumundadır. Psikolojik Süreç Modeli'nde kişi farklı kişisel ve sosyal süreç içerisinde ise bu durum bir spora veya takıma karşı olan bağı olumlu veya olumsuz olarak etkileyici bir durumda olacaktır. Kişi, modelde yer alan basamakları birinci basamak olan farkındalıktan başlayıp yeterince bilgiye ulaştıncı diğcr basamaklara ulaşarak arasında bağ oluşturmısı sonucunda sadakatin meydana gelmesiyle tamamlayarak modeli gerçekleştirir.

Kişinin belirli bir spora olan ilgisi o sporu tanınası, tanıma sonrası ilgilenmesi sonrasında mücadeleyi izlemesi ve izleme sonrası bu mücadeleyi canlı izleme isteğı ile birlikte sporu deneyimlemek istemesinden veya dönem boyunca mücadeleleri seyredebilmek amacıyla tüm müsabakaları canlı seyretme isteğıne kadar sürer. Meydana gelen bu süreç sonunda kişi ilgilendiğı sporcu veya takım ile kurmuş olduğı psikolojik ilişkinin etkisiyle kazanılan başarıyı kişisel olarak algılar ya da sporcu veya takımın başarısızlığını kendi başarısızlığı olarak algılar. Bu durumdan da anlaşılabilceğı gibi Psikolojik Süreklilik Modeli, kişinin spor veya sporcu ile arasında var olan ilişkiye aracılık eden genel parametreleri belirler. PCM, var olan katılımcılar ile taraftarlara ait davranış teorisini ve tek bir ortak alan dahilinde sistematik bir şekilde araştırmayı kabul gören bilişsel bir yaklaşımı temsil eder. PCM, "farkındalık, çekicilik, ilgi ve sadakat" olarak dört basamaktan oluşur.

Birinci basamak olan farkındalık, kişinin belirli bir sporu veya takımı ilk ne zaman öğrendiğiyle ilgilenir. Bu basamakta öğrenilen sporcu ve takım vardır ancak belirli favori henüz yoktur. İkinci basamak olan çekicilik, kişinin belirli bir sporu veya takımı çeşitli sosyal-psikolojik temellere dayandırarak favori olarak seçmesi ile ilgilenir. Üçüncü adım olan ilgi, kişi ile favori olarak seçtiği spor veya takım ile arasında kurulan psikolojik bağ ile ilgilenir. Kişinin spor veya takım ile kurduğu bağın derecesi ve gücünü temsil eder. Son basamak olan sadakat, kişinin favori olarak belirlediği spora veya takıma olan hayranlığı konusundaki sadıklığı ile ilgilenir. Sadakat, tutarlı ve dayanıklı davranış üreten etkili tutumlarla sonuçlanır (Funk ve James, 2001).

İlişki Seviyesi	Psikolojik Özellikler
4-Sadakat	İçsel Tutarlılık • İçsel etkiler
3-İlgi	İç Özellikler • Kişisel önem ve anlam
2-Çekicilik	Dışsal/İçsel Özellikler • Ruhsal etkiler
1-Farkındalık	Dışsal Özellikler • Sosyalleştirici Faktörler • Medya

Şekil 1.1. Psikolojik Süreç Modeli (PSM) - Bireyin Spor ile Alakalı Psikolojik Bağ Çerçevesi (Funk ve James, 2001).

Kişinin spor ya da takımla kurduğu bir bağ süreci ve PSM'nin ilk basamağı farkındalık basamağıdır. Kişinin spor nesnesine karşı kurduğu ilk bağ, ayrı spor ve

takımların da mevcut olduğunun kabulüdür. Bu basamakta iki soru bulunur. Bunlardan birincisi “İnsanların ne zaman bir spordan veya takımdan haberdar olur?”, ikincisi “İnsanlar spordan veya takımlardan nasıl haberdar olur?” sorularıdır. Farkındalık, modelin en alt noktasıdır. Dikey süreklilik söz konusudur. Bir kelime başka bir şeyi çağrıştırdığı zaman farkındalık seviyesi yukarı doğru hareket eder. Örneğin; basketbol denince Chicago Bulls algılaması gibi... Artan farkındalık sayesinde bir sporun nasıl oynandığını anlamak ve farklı spor ve takımlar arasında ayırım yapmak mümkün olur.

Kişinin sporla bağının kurulması çok erken dönemlerde ebeveynlerinin bir spora veya takıma ait giysi giydirmesi, top, eldiven veya spor gereçlerini alması ile başlayabilir. Kişi ilerleyen zamanda okul sayesinde edindiği arkadaşlarıyla oynayarak veya liglere katılarak spor ile ilgili farkındalıklarını artırabilirler. Kişi henüz çocuk iken kazanmış olduğu farkındalığı süreklilik içerisinde yukarı basamağa çıkaramayabilir. Belirli sporu veya takımları bilmek, ayırt etmek ile ilk farkındalığı edinmesine rağmen ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde de bu farkındalığı artırabilmesi için öğrenmeyi devam ettirerek yaşam boyu devam ettirmeleri gereklidir. Yeni sporlar, takımlar ve ligler kişinin yaşamı boyunca ortaya çıkmaya devam eder. Kişinin spor farkındalığı çevresindeki kişiler ve medya tarafından her zaman etkilenir. Şekil 1.2.’de kişinin hayatındaki farklı pozisyonlarına ait döngüsü ile kişinin farkındalığını etkilemesi muhtemel olan sosyalleşme etkenleri sunulmuştur.

İki temel soruyu inceler:	
İnsanlar sporları ve takımları ne zaman öğrenir?	İnsanlar sporları ve takımları nasıl öğrenirler?
Hayat Döngüleri	Sosyalleşme Etkenleri
Çocukluk 0 ile 5 Yaş 6 ile 12 Yaş Ergenlik 13 ile 19 Yaş Yetişkinlik 20 ile 35 Yaş 36 ile 54 Yaş 55 + Yaş	Eş Ebeveynler Kardeşler Arkadaşlar Okul •Öğretmenler •Koçlar Toplum Coğrafi Yakınlık Medya •Haberler •Programlar Promosyon •Reklam •Özel Etkinlikler
Oyun kurallarının öğrenilmesi spor ile takımları birbirinden ayırabilmek ve spora farklı seviyelerde katılım sağlamak farkındalığı artırır.	

Şekil 1.2. Farkındalık-Sporların ve Takımların Var Olduğunun Farkına Varılma Süreci (Funk ve James, 2001).

PCM'nin ikinci basamağı çekiciliktir. Bu basamakta kişi farkındalığı ileri bir aşamaya taşıyarak sporları ve takımları karşılaştırarak hangisini sevdiğine karar verir ve kendine bir favori spor veya takım seçer. Üçüncü basamağı ilgidir. Bu basamakta kişi ile spor veya takım arasında içsel psikolojik anlam meydana gelir. Kişi ile spor veya takım arasında bağ oluşur ve bu basamak kurulan bu bağın önemini açığa çıkarır. Son basamağı ise sadakattir. Bu basamağa çıkmasıyla beraber kişi seçtiği spora veya takıma tamamiyle sadık bir savunucusu haline gelir. Bu basamakta kişi seçtiği spora veya takıma devamlı bir şekilde bağlılık gösterir (Funk ve James, 2001).

1.13. İlgili Çalışmalar

Düz (2021) tarafından üniversite öğrencilerinin spor farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler bakımından incelenmesi amacıyla yapılmış olan çalışmada İnönü Üniversitesi'nde öğrenim gören 18 ile 25 yaş aralığında bulunan ve çalışmanın %42.3'ünü oluşturan 85 kadın katılımcı ve %57.7'sini oluşturan 116 erkek katılımcı yer almıştır. Katılımcıların %25.4'lük kısmının egzersize hiç katılım sağlamadığı, %29.9'luk kısmının haftanın üç günü egzersize katılım sağladığı ve bunların %60.7'lik kısmının günlük bir saatten az egzersize katılım sağladığı bilgisine ulaşılmıştır. 21 ile 23 yaş arasında bulunan öğrencilerin spor farkındalık düzeylerinin diğer yaş gruplarında bulunan öğrencilere oranla yüksek olduğu bulunmuştur. Cinsiyetler arasında spor farkındalığı düzeyleri arasında bir fark bulunamamıştır. Sınıf düzeyler 3 ve 4 olan öğrencilerin diğer düzeylerde bulunan öğrencilere göre spor farkındalıklarının yüksek olduğu görülmüştür. Haftalık yapılan egzersiz sıklığı, uyku düzenleri ile egzersiz sürelerinin spor farkındalık düzeyi üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığına ancak baba eğitim düzeyi ile kişinin sigara alışkanlığının spor farkındalık düzeyi üzerine olan bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Er, Çuhadar ve Demirel (2020) tarafından "Lise Öğrencilerinin Kış Sporlarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi" adlı çalışmayı 200 kadın ve 200 erkek olmak üzere toplamda 40 katılımcı oluşturmuştur. Sonucunda katılımcı öğrencilerin aile gelir durumu, spor yapma sıklıkları, baba meslekleri ile öğrenci cinsiyetleri değişkenlerine göre tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık olduğuna ulaşılmıştır. Kadın öğrencilere oranla erkek öğrencilerin farkındalıkları daha yüksek bulunmuştur. Baba mesleği memur olan öğrencilerin spor farkındalıkları daha yüksek bulunmuştur.

Küçük (2020) tarafından "Üniversite Öğrencilerinin Kış Sporları Tesis Tanınırlık ve Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi" başlığı altında yapılmış olan çalışmaya 295 kadın, 334 erkek olmak üzere toplamda 629 kişi katılmıştır. Sonucunda cinsiyet değişkenine göre duyuşsal boyut için kadın katılımcıların farkındalık düzeylerinin erkek katılımcılara oranla anlamlı düzeyde yüksek olduğuna ulaşılmıştır.

Kabak (2019) tarafından “farklı branşlarda görev yapan öğretmenlerin zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık ve tutum düzeyleri”ni tespit etmek amacıyla yapılmış olan çalışmaya 200 öğretmen katılmıştır. Sonucunda katılımcı öğretmenlerin ölçme araçlarından elde etmiş oldukları puan ortalamaları ile yaş, spor yapma durumu ve cinsiyet değişkenleri arasında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. Kırımoğlu ve arkadaşları (2016) tarafından “Zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalıklarını” tespit etmek amacıyla yapılmış olan çalışmada beden eğitimi öğretmeni adaylarının zihinsel engelli olan katılımcıların cinsiyetlerine göre farkındalık düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Polat (2019) tarafından “Üniversite Öğrencilerinin Kış Sporlarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasına Atatürk Üniversitesi’nde öğrenim görmekte olan 1544 öğrenci katılım sağlamıştır. Öğrencilerin kış sporlarına yönelik olan bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda oluşan farkındalık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucuna göre cinsiyet değişkeni ile farkındalık arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmüştür. Erkeklerin kadınlara oranla farkındalıklarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Yaş ile farkındalık arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Yaşlarının arttıkça bilişsel ve psikomotor farkındalıklarının da arttığı görülmüştür. Aile gelir düzeyi ile farkındalık arasında bilişsel farkındalık alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Aile gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin farkındalık düzeyinin daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Vatansever (2018) tarafından “Farklı Fiziksel Aktivite Düzeyindeki Sağlıklı Bireylerde Vücut Farkındalığı ile Denge ve Postür Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmaya 18 ile 65 yaşları arasında bulunan 64 kişi katılmıştır. Yeteri düzeyde aktif olan grubun vücut farkındalık düzeyinin inaktif olan gruba oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. İnaktif kişilerin vücut farkındalıklarının yükselmesi ile postür düzlüklerinin de yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bühlmayr ve arkadaşları (2017) tarafından yapılmış olan çalışmaya katılan bisiklet, dart, engelli koşu, hudo, ragbi, hoket, orta mesafe koşu, uzun mesafe koşu, sprinter, voleybol ve atıcılık sporları ile ilgilenen 290 sağlıklı sporcunun üzerinde farkındalık temelli uygulamanın fizyolojik performans üzerinde çok büyük etkisi olduğu sonucuna ve psikolojik performans üzerine orta derecede etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Grupların performans sonuçlarında hassas atış ve dart atma sporcularının lehine etkilerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Ünal (2017) tarafından yapılmış olan ‘‘Ortaokul 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Kış Sporlarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi’’ başlıklı çalışmaya 3 farklı türde eğitim vermekte olan 19 ortaöğretim kurumunda eğitim gören 7. ve 8. kademe öğrencilerinde 1330 kişi katılım sağlamıştır. Öğrencilerin cinsiyetleri ile kış sporları farkındalık düzeyi ölçeğinin alt boyutlarının arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılık, erkek öğrencilerin farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğu yönündedir.

Ergül, Tınaz ve Ertaç (2016) tarafından lise öğrencilerinin tenis sporuna yönelik genel farkındalık düzeylerini araştırmak amacıyla yapılmış olan çalışmaya İstanbul’da öğrenim görmekte olan lise öğrencileri içinde yer alan özel okul ile devlet okulunda öğrenimine devam eden 179’u kız öğrenci, 265’i erkek öğrenci olmak üzere toplamda 444 öğrenci katılmıştır. Katılımcı olan bu öğrencilerin tenis ile ilgili farkındalık düzeyleri incelenmiş ve ölçülmek istenen faktörler üzerine çalışılmıştır. Çalışma sonucunda sınıf düzeyi, gelir düzeyi ve ebeveyn eğitim düzeyinin artmasıyla farkındalık düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Ailesinde spor yapan kişilerin olduğu öğrenciler ve yaşadığı çevrede tenis ile ilgilenen kişilerin olduğu öğrencilerin de farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Scott-Hamilton ve arkadaşları (2016) tarafından bisikletçiler üzerinde yapılan çalışmada farkındalık eğitiminin akış skorlarına orta ve büyük etkileri olduğu görülmüştür.

Türkoğlu (2016) tarafından ‘‘beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı hakkındaki farkındalık durumlarının

incelenmesi’’ başlıklı nitel çalışmasına 8 beden eğitimi ve spor öğretmeni katılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin öğretim programı dahilinde bulunan farkındalık durumlarında sınırlılık olduğu, programın derslerde uygulanması ile okullarda uyarlanması biçimlerindeyse programın amacıyla farklılıklarının olduğu, katılımcı öğretmenlerin öğrenen merkezli olan yaklaşımı yeterli düzeyde özümseyemedikleri ve öğreten merkezli yaklaşımı kullandıkları, farklı branşlarda oluşturulan ve okulu temsil eden takımlara gereken önemin verildiği, dersin öğrenciler için kendilerini yeniledikleri ders olarak gördükleri ve zümrelerin bir araya gelerek yıllık plan oluşturdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kiremitçi (2013) tarafından yapılmış olan çalışmada beden eğitimi ve spor öğrencilerine dair üstbilişsel farkındalık düzeyleri incelenmiştir. Katılımcı öğrencilerin üstbilişsel farkındalık seviyeleri orta düzeyde bulunmuştur ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Gülşen (2012) tarafından ilköğretim kademesinde yer alan 298 öğrencinin futbola karşı farkındalık düzeylerinin cinsiyet ve bazı alt boyut değişkenlerine göre incelemek amacıyla yapılmış olan çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla genel, bilişsel ve devinişsel farkındalıkları düşük çıkmıştır. Duyuşsal farkındalıkları ise erkek öğrencilere oranla yüksek çıkmıştır.

Şentuna (2013) tarafından ‘‘Türk Antrenörlerinin Modern Olimpiyat Oyunları Hakkındaki Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi’’ başlıklı çalışmasına 283 katılmıştır. Sonucunda antrenörlerin yaş ve cinsiyet değişkenleri ile farkındalık puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Lisanslı spor yapmış ve yapıyor olan antrenörlerin lisanslı spor yapmayanlara göre olimpiyat farkındalıklarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mahony ve Hanrahan (2011) tarafından yapılan çalışmada sporcuların bir sakatlanma döneminden sonra spora dönüşünde korkularının azalmasında eskisine göre daha iyi performans göstermesinde ve sakatlanmaları önlemede farkındalığın önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. John ve arkadaşları (2011) tarafından

yapılmış olan çalışmada deney grubunun azaltılmış kaygı düzeyleri ile beraber farkındalık düzeylerinin performans puanları üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Scott-Hamilton ve arkadaşları (2016) tarafından bisikletçiler üzerinde yapılan çalışmada farkındalık eğitiminin akış skorlarına orta ve büyük etkileri olduğu görülmüştür.

Eski (2010)'nin ''Ortaöğretim Öğrencilerinin Kış Sporlarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi'' başlıklı çalışmasına 656 öğrenci katılım sağlamıştır. Duyuşsal farkındalık düzeylerini sınıf düzeyi, cinsiyet, ebeveyn öğrenim durumu, aile gelirinin etkilediği görülmüştür. Psikomotor farkındalık düzeylerini cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi ile ailede kış sporu ile ilgilenen kişilerin olmasının anlamlı düzeyde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Çoknaz ve arkadaşları (2010) tarafından yapılmış olan çalışma Türkiye'de bulunan altı bölgede bulunan 11 BESYO'da öğrenim görmekte olan 726 öğrenci incelenmiştir. ''Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Olimpik Konulara Yönelik Farkındalıkları ve Olimpik Kavramlara İlişkin değerlendirmelerinin'' yer aldığı çalışmada katılımcıların farkındalıkları ile olimpik kavramlara yönelik değerlendirmelerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Katılımcıların %77.8'inin olimpiyatların kaç senede bir yapıldıklarını bildikleri, %69.7'sinin ilk olimpiyatın ne zaman yapıldığını bilmedikleri, %78.9'unun olimpik hareketin Dünya temsilcisini ve %71.1'inin Türkiye temsilcisini bilmediklerine ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda beden eğitimi ve spor alanında öğrenim görmekte olan öğrencilerin farkındalıklarının yeterli düzeyde olmadıkları görülmüştür.

İmamoğlu (2009)'un tenis ile ilgilenen kişilerin bu spora yönelmesinde etkili olan parametreleri belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada yer alan 182 katılımcının sonuçlarına göre ailenin kişiyi teşvik etmesi, çevresinde yer alan spor etkinlikleri ile spora olan ilginin, kitle iletişim araçları, sağlık ve gelir düzeyi unsurları kişinin spora katılımını etkilemektedir. Eski (2019) tarafından spor bilimlerinde eğitim gören 562 öğrencinin kış sporlarına yönelik farkındalıklarının belirli değişkenlere göre

belirlenmesinin amaçlandığı çalışma sonucunda cinsiyet ve aile geliri değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken okul, deneyim ve aile üyelerinin kış sporlarına olan ilgisi değişkenleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Kılıç ve arkadaşları (2009) tarafından “’beden eğitimi öğretmenlerinin olimpiyatlar hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi” amacıyla yapılmış olan çalışma 240 beden eğitimi öğretmeni üzerine uygulanmıştır. Katılımcı öğretmenler Türkiye’nin olimpiyat oyunlarını düzenleyecek olan şehirde bulunan saha ile nüfus sayesinde olimpiyatlara ev sahibi olabilecek kapasitede olduğunu, olimpiyat oyunlarının sporcuları başarıya sürüklemeye ve olimpik bilinç ile seyircinin oluşmasını sağlayacağını, bu organizasyonun ülkenin turizmine ve ekonomisine olumlu ve büyük faydalar sağlayacağını bildirmişlerdir.

Şebin (2009) tarafından yapılmış olan “Erzurum Kış Sporları Turizmi ile İlgili Yöre Halkının Tutum ve Beklentileri” adlı çalışmada katılımcı olan yöre halkının cinsiyetine ve kış sporları yapma değişkenlerine göre kış turizmine olan tutumları değerlendirilmiştir. Katılımcıların cinsiyet ile kış sporu yapma değişkenine göre kış turizmine olan tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Özmutlu, Aksın ve Yıldırım (2009) tarafından yapılmış olan “Olimpiyat Oyunları Farkındalık Düzeyi Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”na Ankara’da bulunan Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi’nde spor bilimleri alanında öğrenim görmekte olan katılımcılar arasında birinci ile dördüncü sınıf öğrencileri arasında bölüm, sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre olimpiyat oyunları farkındalık düzeyleri arasında herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Ancak cinsiyet değişkeni puanına bakıldığı zaman kız katılımcıların erkek katılımcılara göre olimpiyat oyunları farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Meek ve arkadaşları (2006) tarafından “’beden eğitimi öğretmenlerinin astım hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi” amacı ile yapılan çalışmaya 128 beden eğitimi öğretmeni katılım sağlamıştır. Katılımcıların sınıflarında bulunan astımlı öğrencilerinin farkında oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Beden eğitimi dersi

müfredatında astımlı öğrencilerin ısınma yapması, egzersize katılım sağlaması, ilaçlarını alabilmesi ile önleyici etkinliklerin yer aldığı bölümlerin var olmasına rağmen öğretmenlerin astım hastalığı ile alakalı kaynaklara ve bilgilere ulaşması, egzersize bağlı olarak astımı olan öğrencilerde meydana gelebilecek nöbetlerin anlaşılması konusunda ise yetersiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Reed ve Wilson (2006) tarafından “üniversite rekreasyon alanı hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi” amacı ile yapılmış olan çalışmaya 467 lisans düzeyinde öğrenci katılım sağlamıştır. Katılımcı öğrencilerin %91’inin rekreasyon alanına dair bilgisi olduğuna, %67’nin bu rekreasyon alanını haftada en az bir defa kullandığına ulaşılmıştır. Bu bilgilerin yanı sıra katılımcıların %64’ünün rekreasyon alanına yönlendirilmesinde tabelaların rolünün olduğu ve alanın farkında olan katılımcıların bu alanı kullanma düzeylerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bebek (2000) tarafından “Kadınların Bedeni Beğenme Tutumları, Rekreasyon Farkındalık Düzeyleri ve Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmasına Gümüşhane merkezde ikamet etmekte olan 20 yaşında ve üzerinde bulunan 772 kadın katılımcı katılmıştır. Araştırma sonucunda yaş değişkeni ile rekreasyon farkındalığı arasında düşük düzeyde ve negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre kadınların yaşlarının artması rekreasyon farkındalıklarının azalması anlamına gelmektedir. Aylık gelir değişkeni ile rekreasyon farkındalığı arasında da düşük düzeyde negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre aylık geliri düşük olan kadınların rekreasyon farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Eğitim durumu değişkeni ile rekreasyon farkındalık düzeyleri arasında haz-eğlence alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre lisans kademesinde olan kadınların haz-eğlence boyutu, lise kademesinde olan kadınlardan anlamlı olarak daha fazladır.

Solberg ve arkadaşları (2000) tarafından 31 yetişkin koşucu üzerine yapılmış olan çalışmada farkındalık pratiği yapan sporcularda maksimum oksijen alım seviyelerinde ve laktat konsantrasyonlarında düşüş gözlemlenmiştir. Bu düşüşün

noradrenalin seviyesinde meydana gelen değişimden kaynaklanabileceğini söylemişlerdir. Raju ve arkadaşları tarafından yapılan araştırmada da sporcu olmayan katılımcılarda meditasyon yaparken benzer fizyolojik değişiklikler olduğu bulunmuştur. Deney grubunda ise dinlenik kalp atım hızında değişiklikler olduğu ortaya çıkmıştır.

1.14. Amaç ve Hedefler

Çalışmamızın amacı, yapılan literatür taraması ve gözlemlerin ardından; sporun ayrılmaz bir parçası olarak ele aldığımız eğitim, kültür turizm ve gençlik spor üçgeninde idareci olarak görev yapan Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığındaki il ve ilçe müdürlerinin spor farkındalıklarının incelenmesi ve karşılaştırılmasıdır. Bu bağlamda araştırmanın amacını, ilgili bakanlıklarda çalışan il ve ilçe müdürlerinin spor farkındalıklarının tespiti ve ilişkileri oluşturmaktadır.

1.15. Problemler

1. Gençlik ve Spor, Kültür ve Turizm İle Milli Eğitim Müdürlerinin Spor Farkındalıkları ne düzeydedir?

1.16. Alt Problemler

1. Gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin spor farkındalık düzeyleri;
 - Cinsiyet,
 - Yaş,

- Mezun olunan lisans bölümü,
- Çalışılan kurum türü,
- Çalışılan birim türü,
- Deneyim yılı,
- Görevi ile ilgili daha önce çalışma durumu,
- Sporla ilişki düzeyi,
- Sporla ilgili geçmişin olup olmadığı,

değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

2. Gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin sporla ilgilenme dağılımları nasıldır?

1.17. Sınırlılıklar

Yapmış olduğumuz çalışma katılan üç bakanlıkta görev yapan 86 il müdürü ve iki bakanlıkta görev yapan 437 ilçe müdürü ile sınırlıdır. Çalışmamızın örneklemine oranla kadın yönetici sayısının az olması sebebi ile 42 kadın yönetici katılmıştır. Çalışmada farklı ölçeklerden faydalanılamamış demografik bilgilerde sorulan sorular ile sınırlı kalmıştır. Kültür bakanlığının ilçe teşkilatlanmasının olmadığı için ilçe boyutunda, Milli Eğitim ve Gençlik Spor bakanlıklarıyla sınırlı kalmıştır.

1.18. Araştırmanın Önemi

Araştırmacıların yaptığı çalışmaları incelediğimizde spor farkındalığı ile ilgili hem yabancı literatür hem de Türkçe literatürde çok kaynak olmadığı gözlemlenmiştir. Örneklem grubu olarak sporun birleştirici unsurları ve bu unsurlarda görev yapan üst düzey yönetici grubu seçilerek alanda eksikliği hissedilen bir noktayı ele alacaktır. Aynı zamanda alanda bu örneklem ile yapılan ilk çalışma olacaktır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş betimsel bir araştırmadır. Bu yöntem sosyal bilimlerde ve spor bilimlerinde sıkça kullanılan bir yöntem olmasının yanı sıra genellikle evren üzerinden elde edilen verilerin çeşitli ilişkilerin irdelenmesi için kullanılır ve genele yordandır (Gratton ve Jones, 2010). Gerçekleştirilen çalışmanın işleyiş süreci ve süreç içerisindeki yapılan her aşamaya yöntem bölümü içerisinde ayrıntılı olarak yer verilmiş, ayrıca evren ve örneklemi, veri toplama süreçleri, verilerin analizleri kapsamına da detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmamızda gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin spor farkındalık düzeylerinin belirlenmesini ve incelenmesi amaçlandığı için, çalışma nicel araştırma desenlerinden tarama modeline girmektedir. Bu model, geçmişte veya hala mevcut olan bir durumun olduğu gibi tanımlanmasını hedefleyen araştırma yaklaşımı olarak bilinir. Araştırmanın konusu olan kişi ile nesne, sahip olduğu durum içerisinde tamamen kendi gibi aktarılmaya çalışılır. Bunların herhangi bir durumda değiştirilmesi ve etkilenilmesi çabasına girilmez (Karasar, 2014).

1.2. Evren ve Örneklem

Çalışmamızın evrenini Türkiye yer alan il ve ilçelerde görev yapmakta olan Gençlik Spor, Kültür Turizm, ve Milli Eğitim müdürleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise eleman örnekleme yöntemi ile seçilmiş 563 müdür oluşturmaktadır. Örneklem oluşturulurken oransız eleman örnekleme ilkesinden yararlanılmıştır (Büyüköztürk, 2017). Araştırmanın uygulama aşaması 2020-2021 eğitim-öğretim yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan U ilişkin demografik bilgilerin dağılımı Çizelge 2.1.'de gösterilmektedir.

Çizelge 2.1. Araştırmaya Katılan Müdürlere İlişkin Demografik Bilgiler

Değişkenler	Kategoriler	f	%
Cinsiyet	Kadın	42	7,50
	Erkek	521	92,50
	Toplam	563	100,00
Yaş	25-45 yaş	210	37,30
	46 yaş ve üstü	353	62,70
	Toplam	563	100,00
Mezun Olunan Lisans Bölümü	BESYO	170	30,20
	Öğretmenlik Bölümleri	217	38,50
	Diğer Bölümler	176	31,30
	Toplam	563	100,00
Çalışılan Birim Türü	İlçe Müdürlüğü	437	77,60
	İl Müdürlüğü	126	22,40
	Toplam	563	100,00
Çalışılan Kurum Türü	Gençlik Spor İlçe Müdürlüğü	218	38,70
	Milli Eğitim İlçe Müdürlüğü	219	38,90
	Gençlik Spor İl Müdürlüğü	45	8,00
	Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü	40	7,10
	Milli Eğitim İl Müdürlüğü	41	7,30
	Toplam	563	100,00
Deneyim Yılı	0-5 yıl	72	12,80
	6-10 yıl	146	25,90
	10 yıl üstü	345	61,30
	Toplam	563	100,00

Çizelge 2.1. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerden %7,50'si kadın ve %92,50'si erkektir. Müdürlerin yaşlarına bakıldığında ise %37,30'u 25-45 yaş aralığında ve %62,70'i ise 46 yaş ve üstündedir. Mezun olunan lisans bölümüne göre; müdürlerin %30,20'si Beden Eğitim ve Spor Yüksek Okulu (B.E.S.Y.O) mezunu, %38,50'si eğitim fakültelerindeki öğretmenlik bölümleri mezunu ve %31,30'u ise üniversitedeki diğer bölümlerden mezun olmuşlardır. Araştırmada yer alan müdürlerin %77,60'ı ilçe müdürlüklerinde görev yaparken, %22,40'ı ise illerdeki müdürlüklerde görev yapmaktadırlar. Ayrıca, araştırmadaki müdürlerin %38,70'i Gençlik Spor İlçe Müdürlüklerinde, %38,90'ı Milli Eğitim İlçe Müdürlüklerinde, %8'i Gençlik Spor İl Müdürlüklerinde, %7,10'u Kültür ve Turizm İl Müdürlüklerinde ve %7,30'u Milli Eğitim İl Müdürlüklerinde görev yapmaktadırlar. Deneyim yılına göre, araştırmadaki

müdürlerin %12,80'ni 0-5 yıl, %25,90'nı 6-10 yıl ve %61,30'u 10 yılın üstünde deneyim yılına sahiptirler.

1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracını iki bölüm oluşturmaktadır. Birinci bölümde araştırmada yer alan katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla hazırlanmış sorulardan oluşan “Kişisel Bilgi Formu”, ikinci bölümde ise katılımcıların spor farkındalığını belirlemek için “Spor Farkındalık Ölçeği” bulunmaktadır.

1.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Veri toplama aracının birinci bölümünü oluşturan “Kişisel Bilgi Formu”nda katılımcılara ilişkin cinsiyet, yaş, mezun olunan lisans bölümü, çalışılan birim türü, çalışılan kurum türü, iş deneyim yılı, görevleri ile ilgili daha önce birimlerde çalışıp çalışmadıkları, hangi görevde çalıştıkları, sporla ilişkilerini nasıl değerlendirdikleri, son yaptıkları spor etkinlikleri, spor geçmişleri ve spor ile bilgilerden nasıl haberdar oldukları ile ilgili sorular yer almaktadır.

1.3.2. Spor Farkındalığı Ölçeği (SFÖ)

Uyar ve Sunay (2020) tarafından geliştirilen Spor Farkındalığı Ölçeği (SFÖ), 30 madde ile 2 alt boyuta sahiptir. Ölçek, 5’li likert tipinde hazırlanmıştır. Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) olarak isimlendirilen boyutu 21 madde içermektedir. Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) olarak isimlendirilen boyutu ise 9 madde içermektedir. Ölçeğin geçerliği için AFA ile DFA yapılmıştır. AFA ile ölçeğin iki boyutlu model yapısı ortaya çıkmıştır. Başka bir örneklem üzerinde yapılan DFA ile de ölçeğin iki boyutlu yapısı sağlanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için boyutlar ile ölçeğin

tamamı için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen katsayılara göre ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğu görülmüştür. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 30 puan iken en yüksek puan ise 150 puandır. Ölçekten elde edilen puanın yükselmesi spor farkındalığının arttığını, puanın azalması ise spor farkındalık seviyesinin düştüğünü ifade etmektedir.

1.4.Verilerin Toplanması

Araştırma problemi ve alt problemlerine ilişkin gerekli olan çözümü üretebilmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve Uyar ve Sunay (2020) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan “Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ)” kullanılmıştır. Veriler alınan etik kurul iznin ardından Google form ulaştırılması yoluyla toplanmıştır.

1.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS 21.0 programı kullanılmıştır. Buna göre veriler SPSS programına aktarılmıştır. Verilerde eksik veya hatalı değer olup olmadığı kontrol edilmiştir. Hatalı veya eksik veri girişi olmadığı görülmüştür. Kayıp ve hatalı veri girişi olmadığı görüldükten sonra tek değişkenli uç değer tespiti için, ölçeğin faktör ve toplam puanları z standart puanlarına dönüştürülmüştür. Hesaplanan z-puanları -3 ile +3 aralığında olduğu görülmüştür. Buna göre, z puanlarının -3 ile +3 aralığında olması verilerde uç değer olmadığını göstermektedir.

Verilerin normallik varsayımı için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış ve çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi, örneklem dağılımının birim normal dağılımı ile karşılaştırılmasını sağlayan ve örneklem verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğine dair hipotez testine dayalı bir şekilde sonuca ulaştıran testtir (Baykul ve Güzeller, 2014, s.491). Çarpıklık ve basıklık

katsayılarının -1 ile +1 arasında olması verilerin normal dağılım sergilediğini göstermektedir. Ölçeklerden elde edilen Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları Çizelge 2.2.'de gösterilmektedir.

Çizelge 2.2. Kolmogorov-Smirnov Testlerine İlişkin Normallik Sonuçları

Kolmogorov-Smirnov Testi					
Boyutlar	İstatistik	sd	p	Basıklık	Çarpıklık
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	,108	563	,000*	2,333	1,321
Sosyal ve Bireysel Fayda	,138	563	,000*	5,540	1,520
Spor Farkındalık Ölçeği Toplam	,083	563	,000*	3,910	1,346

* $p \leq ,05$

Çizelge 2.2. incelendiğine, SFÖ' nin faktör ve ölçek toplam puanlarının Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarının anlamlı olduğu ($p \leq ,05$) görülmektedir. SFÖ' nin faktör ve ölçek toplam puanlarının Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarının anlamlı olması verilerin normal dağılmadığını göstermektedir. Ayrıca basıklık ve çarpıklık katsayıları da -1 ile +1 aralığının dışında kalmaktadır. Bu durumda verilerin normal dağılmadığını göstermektedir. Normal dağılım sergilenmediği için verilerin analizlerinde parametrik olmayan (non-parametrik) istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Birinci araştırma sorusu kapsamında gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin spor farkındalık düzeyleri nasıl olduğunu belirlemek için SFÖ boyut ve toplam puanlarına ilişkin betimsel istatistikler (minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma) hesaplanmıştır. İkinci araştırma sorusu kapsamında, gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin sporla ilgilenme dağılımlarının nasıl olduğunun belirlenmesi için frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Üçüncü araştırma sorusu kapsamında, müdürlerin spor farkındalık düzeylerinin demografik özellikleri bakımından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi için non-parametrik testlerden yararlanılmıştır. Buna göre iki grubun karşılaştırılması amacı ile Mann Whitney U-testi kullanılmıştır. İki'den fazla grubun karşılaştırılması amacıyla ise Kruskal Wallis H-testi kullanılmıştır. Kruskal Wallis H-testinin anlamlı

olduğu görüldüğü zaman bu anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğinin belirlenmesi amacı ile Mann Whitney U testi yapılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma soruları için toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular, araştırma sorularının sırasına uygun bir şekilde çizelgeler ve açıklamaları ile beraber verilmiştir.

Araştırma sorusu “Gençlik ve spor, kültür ve turizm ile milli eğitim müdürlerinin spor farkındalık düzeyleri nasıldır?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular ve yorumlar:

Çalışmaya katılan müdürlerin spor farkındalık düzeylerinin nasıl olduğunu ele almak için “Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ)’’nden elde ettikleri puanların betimsel istatistikleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.1.’da gösterilmektedir. Ardından, çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının çalıştıkları kurum türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Kruskal Wallis H-testi testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.2.’da gösterilmektedir.

Çizelge 3.1. Çalışmaya Katılan Müdürlerin “Spor Farkındalık Ölçeği” Puanları Betimsel İstatistikleri

Faktörler	n	Min	Max	Ort.	Ort./Madde sayısı	s.s
SBBAE (21 Madde)	563	21,00	105,00	67,80	3,23	21,43
SBF (9 Madde)	563	9,00	45,00	36,04	4,04	6,76
SFÖ Toplam (30 Madde)	563	30,00	150,00	103,84	3,46	26,79

Çizelge 3.1’ da ölçek faktör ve toplam puanlarının minimum, maksimum, ortalama, standart sapma, ortalamanın standart sapmaya bölünmesi ile elde edilen ortalamalar bulunmaktadır. Minimum ve maksimum değerler sırasıyla faktörden veya

ölçekten elde edilebilecek en düşük ve en yüksek puanı göstermektedir. Ort. değeri ise faktör ve ölçek toplam puanının ortalama değeridir ve araştırmaya katılan kişilerin o faktörden elde ettikleri puanların toplamının kişi sayısına bölünmesi ile elde edilen puandır. Standart sapma değeri her bir bireyin elde ettikleri faktör ve ölçek toplam puanlarının her birinin ortalama puanlarından çıkarılması ile elde edilen değerdir. Standart sapma puanlardaki değişkenliği göstermektedir. Faktör ve ölçek toplam puan ortalamalarının madde sayılarına bölünmesi ile elde edilen ortalamalarda 1 ile 5 arasında değişmektedir. Ortalamaların madde sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalamalar ile faktörler arasında karşılaştırma yapılabilmektedir.

Çizelge 3.1. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği' nin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutundan elde ettikleri puanların ortalaması ($\bar{X} = 67,80$) ve standart sapmasının ($s.s= 21,43$) olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan müdürlerin Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutundan elde ettikleri puanların ortalaması ($\bar{X} = 36,04$) ve standart sapmasının ($s.s=6,76$) olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puan ortalamaları ($\bar{X} = 103,84$) ve standart sapması ($s.s=26,79$)'dir. Ayrıca, faktör puan ortalamaların madde sayısına bölünmesi ile oluşan ortalamalara bakıldığında, en yüksek ortalama "Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF)" boyutunun sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.2. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Çalıştıkları Kurum Türüne Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Boyut	Kurum Türü	n	$\bar{X}$	s.s.	Sıra Ort.	χ^2	p	Anlamlı Farklılık
SBBAE	(1) Gençlik Spor İlçe Müd.	218	84,01	13,85	404,52	327,10	,000*	3>2,4,5 1>5
	(2) Milli Eğitim İlçe Müd.	219	50,44	12,42	147,88			
	(3) Gençlik Spor İl Müd.	45	88,64	13,33	441,12			
	(4) Kültür ve Turizm İl Müd.	40	58,80	20,12	226,01			
	(5) Milli Eğitim İl Müd.	41	60,21	16,45	226,93			
SBF	(1) Gençlik Spor İlçe Müd.	218	38,38	6,31	346,72	119,76	,000*	3>2,4,5 1>5
	(2) Milli Eğitim İlçe Müd.	219	33,57	5,49	207,14			
	(3) Gençlik Spor İl Müd.	45	40,22	6,76	410,69			
	(4) Kültür ve Turizm İl Müd.	40	35,45	7,69	272,86			
	(5) Milli Eğitim İl Müd.	41	32,78	7,67	205,45			
SFÖ Toplam	(1) Gençlik Spor İlçe Müd.	218	122,40	19,31	396,59	291,27	,000*	3>2,4,5 1>5
	(2) Milli Eğitim İlçe Müd.	219	84,02	16,51	156,20			
	(3) Gençlik Spor İl Müd.	45	128,86	18,81	439,09			
	(4) Kültür ve Turizm İl Müd.	40	94,25	26,71	233,54			
	(5) Milli Eğitim İl Müd.	41	93,00	23,36	219,56			

Çizelge 3.2.’a göre, araştırmada yer alan müdürlerin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutu ($\chi^2=327,10$; $p\leq,05$), Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutu ($\chi^2= 119,76$; $p\leq,05$) ve Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puanı ($\chi^2= 291,27$; $p\leq,05$), çalıştıkları kurum türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Anlamlı farklılığının hangi grupların arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U-testi sonucuna göre; Gençlik Spor İl Müdürlüklerinde görev yapan müdürler ile Milli Eğitim İlçe Müdürlüklerinde görev yapan müdürler arasında, Gençlik Spor İl Müdürlüklerinde görev yapan müdürler ile Kültür ve Turizm Müdürlüklerinde görev yapan müdürler arasında, Gençlik Spor İl Müdürlüklerinde

görev yapan müdürler ile Milli Eğitim İl Müdürlüklerinde görev yapan müdürler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bunun yanında, Gençlik Spor İlçe Müdürlüklerinde görev yapan müdürler ile Milli Eğitim İl Müdürlüklerinde görev yapan müdürler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Puan ve sıra ortalamalarına bakıldığında, araştırmaya katılan müdürler arasında spor farkındalık düzeyi en yüksek olanlar Gençlik Spor İl Müdürlüklerinde görev yapan müdürlerin olduğu görülmektedir.

Diğer araştırma sorusu olan “Gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin spor farkındalık düzeyleri; cinsiyet, yaş, lisans mezuniyet bölümü, çalışılan kurum türü, çalışılan birim türü, deneyim yılı, görevi ile ilgili daha önce çalışma durumu, sporla ilişki düzeyi ve sporla ilgili geçmişin olup olmadığı durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıda sunulmaktadır

Çalışmaya katılan müdürlerin “Spor Farkındalık Ölçeği”nden elde ettikleri puanların demografik özellikleri açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacıyla non-parametrik testler uygulanmıştır. Bu testler sonucunda elde edilmiş olan bulgular aşağıda sırası ile açıklanmıştır.

Cinsiyete göre;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.3.’de gösterilmektedir.

Çizelge 3.3. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	s.s	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
SBBAE	Kadın	42	72,09	20,05	315,43	13248,00	9537,00	,165
	Erkek	521	67,45	21,52	279,31	145518,00		
SBF	Kadın	42	38,47	6,60	346,88	14569,00	10301,50	,007*
	Erkek	521	35,85	6,74	276,77	144197,00		
SFÖ Toplam	Kadın	42	110,57	25,00	326,08	13695,50	9978,50	,068
	Erkek	521	103,30	26,88	278,45	145070,50		

* $p \leq ,05$

Çizelge 3.3. incelendiğinde, müdürlerin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutu ($U=9537,00$; $p>,05$) ve Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puanı ($U=10301,50$; $p>,05$), cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Çizelge 3.3.’e göre, müdürlerin Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutundan almış oldukları puanların cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık meydana geldiği görülmüştür ($U= 10301,50$; $p \leq ,05$). Buna göre cinsiyetin SBF boyutu puanları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmaktadır. Sıra ortalamalarına bakıldığında, kadın müdürlerin sosyal ve bireysel fayda ortalamaları erkek müdürlerin ortalamasından daha yüksektir. Ayrıca puan ortalamalarına göre kadın müdürlerin SBF boyutu puan ortalaması ($\bar{X} = 38,47$), erkek müdürlerin ortalamasından ($\bar{X} = 35,85$) daha yüksektir.

Yaşa göre;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.4.’de gösterilmektedir.

Çizelge 3.4. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Yaşlarına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyut	Yaş	n	$\bar{X}$	s.s	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
SBBAE	25-45 yaş	210	71,08	21,80	308,93	64875,00	31410,00	,002*
	46 yaş ve üstü	353	65,84	20,99	265,98	93891,00		
SBF	25-45 yaş	210	37,07	7,34	317,50	66674,50	29610,50	,000*
	46 yaş ve üstü	353	35,43	6,31	260,88	92091,50		
SFÖ Toplam	25-45 yaş	210	108,16	27,47	312,97	65723,00	30562,00	,000*
	46 yaş ve üstü	353	101,28	26,08	263,58	93043,00		

* p≤,05

Çizelge 3.4. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutu (U=31410,00; p≤,05), Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutu (U=29610,50; p≤,05) ve Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puanı (U=30562,00; p≤,05), yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Boyutların ve ölçek toplam puanlarına ilişkin ortalamalarına ve sıra ortalamalarına bakıldığında, 25-45 yaş grubunda olan müdürlerin spor farkındalık düzeyleri 46 yaş ve üstündeki müdürlerin spor farkındalık düzeylerinden daha yüksektir.

Mezun olunan lisans bölümüne göre;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının mezun oldukları lisans bölümlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Kruskal Wallis H-testi testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.5.’da gösterilmektedir.

Çizelge 3.5. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Mezun Oldukları Lisans Bölümlerine Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Boyut	Lisans Bölümü	n	$\bar{X}$	s.s.	Sıra Ort.	χ^2	p	Anlamlı Farklılık
SBBAE	(1) BESYO	170	90,81	10,80	456,33	298,45	,000*	1>2, 1>3 3>2
	(2) Öğretmenlik Bölümleri	217	54,08	13,10	176,24			
	(3) Diğer Bölümler	176	62,48	19,35	244,01			
SBF	(1) BESYO	170	40,95	4,86	415,10	176,37	,000*	1>2, 1>3 3>2
	(2) Öğretmenlik Bölümleri	217	33,39	4,73	199,79			
	(3) Diğer Bölümler	176	34,57	7,87	254,80			
SFÖ Toplam	(1) BESYO	170	131,77	14,76	453,57	287,82	,000*	1>2, 1>3 3>2
	(2) Öğretmenlik Bölümleri	217	87,47	15,80	177,89			
	(3) Diğer Bölümler	176	97,06	25,50	244,64			

* $p \leq ,05$

Çizelge 3.5.’a göre, araştırmada yer alan müdürlerin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutu ($\chi^2=298,45,00$; $p \leq ,05$), Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutu ($\chi^2= 176,37$; $p \leq ,05$) ve Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puanı ($\chi^2= 287,82$; $p \leq ,05$), mezun oldukları lisans bölümüne göre anlamlı bir farklılık söz konusudur. Anlamlı farklılığının hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U-testi sonucuna göre; BESYO bölümünden mezun olan müdürler ile öğretmenlik bölümlerinden mezun olmuş olan müdürler arasında, BESYO bölümünden mezun olan müdürler ile diğer bölümlerden mezun olan müdürler arasında ve diğer bölümlerden mezun olan müdürler ile öğretmenlik bölümlerinden mezun olan müdürler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Ayrıca sıra ve puan ortalamalarına bakıldığında, araştırmaya katılan müdürlerden spor farkındalığı en yüksek BESYO bölümünden mezun olanlar, ikinci sırada diğer bölümlerden mezun olanlar ve spor farkındalığı en düşük olanlar ise öğretmenlik bölümlerinden mezun olan müdürler bulunmaktadır.

Çalışılan birim türüne göre;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının çalıştıkları birim türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.6.'de gösterilmektedir.

Çizelge 3.6. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ'nden Aldıkları Puanların Çalıştıkları Birim Türüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyut	Birim Türü	n	$\bar{X}$	s.s	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
SBBAE	İlçe Müdürlüğü	437	67,19	21,33	275,91	120571,00	24868,00	,097
	İl Müdürlüğü	126	69,92	21,73	303,13	38195,00		
SBF	İlçe Müdürlüğü	437	35,97	6,38	276,77	120947,00	25244,00	,153
	İl Müdürlüğü	126	36,28	7,95	300,15	37819,00		
SFÖ Toplam	İlçe Müdürlüğü	437	103,16	26,29	276,12	120663,50	24960,50	,110
	İl Müdürlüğü	126	106,20	28,45	302,40	38102,50		

Çizelge 3.6. incelendiğinde, müdürlerin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutu ($U=24868,00$; $p>0,05$), Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutu ($U=25244,00$; $p>0,05$) ve Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puanı ($U=24960,50$; $p>0,05$), çalıştıkları birim türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Deneyim yılına göre;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının deneyim yıllarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Kruskal Wallis H-testi testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.7.'de gösterilmektedir.

Çizelge 3.7. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Deneyim Yıllarına Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Boyut	Deneyim Yılı	n	$\bar{X}$	s.s.	Sıra Ort.	χ^2	p	Anlamlı Farklılık
SBBAE	(1) 0-5 Yıl	72	71,83	17,27	318,88	15,40	,000*	2>3, 1>3
	(2) 6-10 Yıl	14	72,04	19,00	314,12			
	6							
	(3) 10 yıl üstü	34	65,16	22,77	260,71			
	5							
SBF	(1) 0-5 Yıl	72	35,13	5,97	255,85	7,45	,024*	2>1
	(2) 6-10 Yıl	14	37,02	5,92	311,63			
	6							
	(3) 10 yıl üstü	34	35,82	7,20	274,92			
	5							
SFÖ Toplam	(1) 0-5 Yıl	72	106,97	21,95	304,74	12,75	,002*	2>3
	(2) 6-10 Yıl	14	109,07	23,27	316,29			
	6							
	(3) 10 yıl üstü	34	100,98	28,69	262,74			
	5							

* p≤,05

Çizelge 3.7.’ye göre, araştırmada yer alan müdürlerin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutu puanlarının deneyim yılına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=15,40$; $p\leq,05$). Gözlenen anlamlı farklılığının hangi gruplar arasında meydana geldiğinin belirlenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U-testi sonucuna göre; deneyim yılı 6-10 yıl olan müdürler ile deneyim yılı 10 yıl üstü olan müdürler arasında, deneyim yılı 0-5 yıl olan müdürler ile deneyim yılı 10 yıl üstü olan müdürler arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır.

Çizelge 3.7.’ye göre, araştırmada yer alan müdürlerin Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutu puanlarının deneyim yılına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=7,45$; $p\leq,05$). Gözlenen anlamlı farklılığının hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek için yapılan Mann Whitney U-Testi’nin sonucuna göre deneyim yılı 6-10 yıl olan müdürler ile deneyim yılı 0-5 yıl olan müdürler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Ayrıca deneyim yılı 6-10 yıl olan öğretmenlerin ortalaması ($\bar{X}=37,02$), deneyim yılı 0-5 yıl olan öğretmenlerin ortalamasından ($\bar{X}=35,13$) daha yüksektir.

Çizelge 3.7.'ye göre, araştırmada yer alan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puanlarının deneyim yılına göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=12,75$; $p\leq,05$). Gözlenen anlamlı farklılığının hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için yapılan Mann Whitney U-testi sonucuna göre; deneyim yılı 6-10 yıl olan müdürler ile deneyim yılı 10 yıl üstü olan müdürler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Ayrıca deneyim yılı 6-10 yıl olan müdürlerin ortalaması ($\bar{X}=109,07$), deneyim yılı 10 yıl üstü olan müdürlerin ortalamasından ($\bar{X}=100,98$) daha yüksektir.

Görevi ile ilgili daha önce çalışma durumuna göre;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının görevi ile ilgili daha önce çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.8.'te gösterilmektedir.

Çizelge 3.8. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ'nden Aldıkları Puanların Görevi İle İlgili Daha Önce Çalışma Durumuna Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyut	Çalışma Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
SBBAE	Evet	399	64,78	22,62	257,97	102932,00	23132,00	,000*
	Hayır	164	75,14	16,05	340,45	55834,00		
SBF	Evet	399	35,85	6,96	275,31	109848,00	30048,00	,125
	Hayır	164	36,50	6,24	298,28	48918,00		
SFÖ Toplam	Evet	399	100,64	28,26	260,28	103852,50	24052,50	,000*
	Hayır	164	111,64	20,94	334,84	54913,50		

* $p\leq,05$

Çizelge 3.8. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutundan aldıkları puanlar görevi ile ilgili daha önce çalışma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir ($U=23132,00$; $p\leq,05$). Sıra ve puan ortalamalarına bakıldığında görevi ile ilgili daha çalışmada bulunmamış müdürlerin ortalamaları görevi ile ilgili daha önce çalışmada bulunmuş müdürlerin ortalamasından daha yüksektir.

Çizelge 3.8. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerin Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutu puanları görevi ile ilgili daha önce çalışma durumları açısından anlamlı farklılık göstermemektedir (30048,00; $p>0,05$),

Çizelge 3.8. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalığı Ölçeği (SFÖ) toplam puanları görevi ile ilgili daha önce çalışma durumları açısından anlamlı farklılık göstermektedir ($U=24052,50$; $p\leq 0,05$). Sıra ve puan ortalamalarına bakıldığında; görevi ile ilgili daha önce çalışmada bulunmamış müdürlerin ortalamaları görevi ile ilgili daha önce çalışmada bulunmuş müdürlerin ortalamasından daha yüksektir.

Sporla olan ilişki düzeyine göre;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının çalıştıkları kurum türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Kruskal Wallis H-testi testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.9.'te gösterilmektedir.

Çizelge 3.9. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ'nden Aldıkları Puanların Sporla İlişki Düzeylerine Göre Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

Boyut	İlişki Düzeyi	n	$\bar{X}$	s.s.	Sıra Ort.	χ^2	p	Anlamlı Farklılık
SBBAE	(1) İlişki Yok	138	43,03	10,15	90,18	287,54	,000*	3>1,4>1,4>3
	(2) Katılımcı	19	69,73	17,47	306,03			
	(3) İzleyici.	181	69,63	15,05	296,42			
	(4) Hem Katılımcı Hem İzleyici	225	81,35	17,81	386,02			
SBF	(1) İlişki Yok	138	30,16	5,32	121,18	287,35	,000*	3>1,4>1,4>3
	(2) Katılımcı	19	38,21	7,77	357,58			
	(3) İzleyici.	181	34,70	4,25	241,04			
	(4) Hem Katılımcı Hem İzleyici	225	40,54	5,87	407,20			
SFÖ Toplam	(1) İlişki Yok	138	73,20	13,53	90,51	300,59	,000*	3>1,4>1,4>3
	(2) Katılımcı	19	107,94	23,33	315,76			
	(3) İzleyici.	181	104,34	17,75	284,39			
	(4) Hem Katılımcı Hem İzleyici	225	121,90	22,00	394,67			

* $p\leq 0,05$

Çizelge 3.10.'e göre, araştırmada yer alan müdürlerin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutu ($\chi^2=287,54$; $p\leq,05$), Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutu ($\chi^2= 287,35$; $p\leq,05$) ve Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puanı ($\chi^2= 300,59$; $p\leq,05$), sporla ilişki düzeylerine göre anlamlı bir farklılık söz konusudur. Anlamlı farklılığının hangi grupların arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U-testi sonucuna göre; “İzleyici” sporla ilişkisi içinde olan müdürlerin spor farkındalık düzeyleri, “İlişkim Yok” sporla ilişkisi içinde olan müdürlerin spor farkındalığından yüksektir. Ayrıca, “Hem Katılımcı Hem İzleyici” sporla ilişkisi içinde olan müdürlerin spor farkındalık düzeyleri, “İlişkim Yok” sporla ilişkisi içinde olan müdürlerin spor farkındalığından yüksektir. Bunun yanında, “Hem Katılımcı Hem İzleyici” sporla ilişkisi içinde olan müdürlerin spor farkındalık düzeyleri, “İzleyici” sporla ilişkisi içinde olan müdürlerin spor farkındalığından yüksektir.

Sporla ilgili geçmişin olup olmadığına göre;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının sporla ilgili geçmişlerinin olup olmadıklarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Çizelge 3.11.'te gösterilmektedir.

Çizelge 3.10. Araştırmaya Katılan Müdürlerin SFÖ’nden Aldıkları Puanların Sporla İlgili Geçmişlerinin Olup Olmadıklarına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Boyut	Sporla İlgili Geçmiş	n	$\bar{X}$	s.s	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
SBBAE	Evet	142	85,08	16,95	414,58	58871,00	11064,00	,000*
	Hayır	421	61,97	19,57	237,28	99895,00		
SBF	Evet	142	40,51	7,33	411,77	58472,00	11463,00	,000*
	Hayır	421	34,53	5,83	238,23	100294,00		
SFÖ Toplam	Evet	142	125,59	23,01	418,10	59370,00	10565,00	,000*
	Hayır	421	96,51	23,85	236,10	99396,00		

* $p\leq,05$

Çizelge 3.11. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutu ($U=11064,00$; $p \leq 0,05$), Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutu ($U=11463,00$; $p \leq 0,05$) ve Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puanı ($U=10565,00$; $p \leq 0,05$), sporla ilgili geçmişlerinin olup olmadıklarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Boyutların ve ölçek toplam puanlarına ilişkin ortalamalarına ve sıra ortalamalarına bakıldığında, sporla ilgili geçmişi olan müdürlerin spor farkındalık düzeyleri sporla ilgili geçmişi olmayan müdürlerin spor farkındalık düzeylerinden daha yüksektir.

Diğer probleme ilişkin “Gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin sporla ilgilenme dağılımları nasıldır?” a ilişkin elde edilen bulgular ve yorumlar:

Araştırmada gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin sporla ilgilenmelerine ilişkin dağılımlarının nasıl olduğunu incelemek için “Kişisel Bilgi Formu” nda yer alan bazı sorulara verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıda sırasıyla yer almaktadır.

“Göreviniz ile ilgili birimlerde daha önce çalıştınız mı?” sorusuna verilen cevapların frekans dağılımları Çizelge 3.12.’de gösterilmektedir.

Çizelge 3.11. Görevi ile İlgili Birimlerde Daha Önce Çalışmayla İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri

Değişkenler	Kategoriler	f	%
Göreviniz İle İlgili Birimlerde Daha Önce Çalışma Durumu	Evet	399	70,90
	Hayır	164	29,10
	Toplam	563	100,00

Çizelge 3.11. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerin %70,90’ı görevi ile ilgili olarak daha önce bir birimde çalışmışken, %29,10’u ise görevi ile ilgili birimde çalışmamıştır.

Görevi ile ilgili daha önce herhangi bir birimde çalışan müdürlerin hangi görevde bulunduklarına ilişkin dağılımları Çizelge 3.2.'de gösterilmektedir.

Çizelge 3.12. Araştırmaya Katılan Müdürlerin Daha Önce Yaptıkları Görevler ile İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri

Değişkenler	Kategoriler	f	%
Hangi Görevde Bulundunuz	Antrenör	45	11,00
	Memur	39	9,00
	Öğretmen	152	38,00
	Uzman	46	11,00
	Yönetici	117	29,00
	Toplam	399	100,00

Çizelge 3.12. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerden %11,00'i daha önce antrenör görevinde bulunurken, % 9'u memur, %38'i öğretmen, %11'i uzman, %29'u ise yönetici görevlerinde bulunmuşlardır.

“Sporla İlişkinizi Nasıl Değerlendirirsiniz?” sorusuna araştırmaya katılan müdürlerin verdikleri cevapların frekans dağılımları Çizelge 3.13.'te gösterilmektedir.

Çizelge 3.13. Araştırmaya Katılan Müdürlerin Sporla İlişkilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Değişkenler	Kategoriler	f	%
Sporla İlişkinizi Nasıl Değerlendirirsiniz?	Sporla İlişkim Yok	138	24,50
	Katılımcı	19	3,40
	İzleyici	181	32,10
	Hem Katılımcı Hem İzleyici	225	40,00
	Toplam	563	100,00

Çizelge 3.13. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerden %24,50'si “Sporla İlişkim Yok” yanıtını verirken, %3,40'ı “Katılımcı”, %32,10'u “İzleyici”, %40'ı “Hem Katılımcı Hem İzleyici” yanıtını vermişlerdir.

“Gerçekleştirdiğiniz son spor etkinliği nedir?” sorusuna araştırmaya katılan müdürlerin verdikleri cevapların frekans dağılımları Çizelge 3.14.’te gösterilmektedir.

Çizelge 3.14. Araştırmaya Katılan Müdürlerin Son Yaptıkları Spor Etkinliğine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Değişkenler	Kategoriler	f	%
Gerçekleştirdiğiniz son spor etkinliği nedir?	Futbol	67	11,90
	Voleybol	30	5,30
	Masa Tenisi	28	5,00
	Yürüyüş	35	6,20
	Diğer Sporlar	128	22,70
	Yok	275	48,80
	Toplam	563	100,00

Çizelge 3.14. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerden %11,90’nı son spor etkinliği olarak futbol oynarken, %5,30’u voleybol, %5’i masa tenisi, %6,20’si yürüyüş ve %22,70’si diğer spor etkinliği gerçekleştirmiştir. Araştırmada yer alan müdürlerden %48,80’ni ise son olarak herhangi bir spor etkinliği gerçekleştirmemiştir.

“Spor geçmişiniz var mı?” sorusuna verilen cevapların frekans dağılımları Çizelge 3.15.’te gösterilmektedir.

Çizelge 3.15. Araştırmada Yer Alan Müdürlerin Spor Geçmişleri ile İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri

Değişkenler	Kategoriler	f	%
Spor geçmişiniz var mı?	Evet	142	25,20
	Hayır	421	74,80
	Toplam	563	100,00

Çizelge 3.15. incelendiğinde, araştırmaya katılan müdürlerin %25,20’si spor geçmişine sahipken, %74,80’ni ise spor geçmişine sahip değildir.

4.TARTIŞMA

Bu bölümde ilgili örneklem grubun Spor Farkındalığı Ölçeği ve Demografik Bilgilerine verdikleri cevapların analizi sonucu ortaya çıkan bulguların yorumlanması ve literatürdeki benzer veya zıt çalışmalar ile karşılaştırılarak incelenmesine yer verilmiştir.

Çalışmamıza, Gençlik ve Spor İl- İlçe, Milli Eğitim İl-İlçe ve Kültür ve Turizm İl müdürleri olmak üzere toplam 563 kişi katılmıştır. Çalışmamızın değişkeni olan kurum değişkeni incelendiğinde;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının çalıştıkları kurum türüne göre anlamlı bir farklılığın meydana gelip gelmediğini incelemek için Kruskal Wallis H-testi testi yapılmıştır. Puan ve sıra ortalamalarına bakıldığında, araştırmaya katılan müdürler arasında spor farkındalık düzeyi en yüksek olanlar Gençlik Spor İl Müdürlüklerinde görev yapan müdürlerin olduğu görülmektedir. Veriler incelendiğinde çalışma yılı ve spor geçmişlerinin de en fazla olduğu grup olarak karşımıza çıkan il müdürleri tüm kurumlar arasında en yüksek farkındalığa sahip olmuşlardır. Bu bulgular doğrultusunda 5 farklı birimde görev yapan müdürler karşılaştırılmış ve en yüksek spor farkındalığına sahip grup Gençlik Spor İl Müdürleri olmuştur. Bu sonuç diğer bakanlıklarda görev yapan müdürlerle karşılaştırıldığında Gençlik Spor İl Müdürleri; sporun her zaman içerisinde olması, il ve ilçelerde yapılan etkinliklerde rol alması, sporun ulusal ve uluslar arası organizasyonlarında yeri geldiğinde yer alması, protokollerde ilgili il veya ilçede sporu

temsilen yer alması gibi maddelerden dolayı en yüksek farkındalığa sahip olmaları beklenen bir bulgudur. Bu sonuçlar incelendiğinde Milli Eğitim İlçe Müdürlerinin de en düşük spor farkındalığına sahip olmaları da düşündürücüdür.

Çalışmamızda yer alan katılımcıların cinsiyete göre spor farkındalıklarını ele aldığımızda;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçların neticesinde cinsiyet değişkeninde müdürlerin toplam spor farkındalık puanlarında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Fakat “Sosyal ve Bireysel Fayda” alt boyutunda kadınların lehlerine anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Bu veriler ışığında ilgili alanyazın taramasında bazı çalışmalarda kadınların bazı çalışmalar ise erkeklerin farkındalıklarının yüksek olduğu saptanmıştır. Bizim çalışmamızda ise toplam puanda anlamlı bir fark olmamakla beraber kadınların toplam puanları ($\bar{X}=110,57$) erkeklerin toplam puan ortalamasından ($\bar{X}=103,30$) fazla olduğu tespit edilmiştir, fakat anlamlı bir sonuca tekabül etmemektedir. Burada önemli olan nokta seçtiğimiz örneklem grubun eğitim seviyeleri yüksek olması ve spor ile çok iç içe olan bir grup olması kadınların ve erkeklerin farkındalık seviyelerinde büyük bir farklılık meydana getirmemiştir. Bir diğer durum cinsiyet değişkeninde homojen bir yapının sağlanamamış olması istatistiki olarak anlamlı derecede farkın ortaya çıkmamasına da sebebiyet vermiş olabileceğidir. Bu doğrultuda aşağıda çalışmamızı destekleyen ve desteklemeyen çalışmalara yer verilmiştir.

Küçük (2020) tarafından üniversite öğrencilerinin kış sporları tesis tanınırlık ve farkındalık düzeylerinin incelenmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmış olup, kadınların farkındalık düzeylerinin erkeklerin farkındalık düzeylerine göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gülşen (2012) tarafından ilkokul çağındaki öğrencilerin futbola yönelik farkındalık düzeyleri incelenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen veriler ışığında cinsiyetlere göre genel farkındalık düzeyleri bulgularında kızların farkında olma durumlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bakırdöven (2022) tarafından yapılan Akademisyenlerin kış sporları farkındalık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (Atatürk Üniversitesi örneği) isimli çalışmada erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla lehlerinde anlamlı ve geçerli farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Sümer (2021) Araştırmasında okul yöneticilerinin spor farkındalığının cinsiyet değişkeninde erkeklerin lehine bir farklılık olduğu gözlemlenmiştir.

Singh ve Devi (2013) tarafından Hindistan’da üniversite öğrencilerine yönelik yapılmış olan çalışmada erkek öğrencilerin spora ve oyuna karşı tutumlarının kız öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Tutum ve farkındalık ayrı konular olarak karşımıza çıkar fakat farkındalık zihinsel bir süreçken tutum bunun harekete geçme hali olduğu varsayılarak bu bulguya çalışmamızda yer verilmiştir.

Alnader (2020) Al balqa üniversitesinde, yaptığı çalışmada örneklem gurubunun genel olarak spor farkındalıklarının düşük olduğunu ve erkek öğrencilerin spor farkındalıklarının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğunu sonucuna ulaşmıştır.

Altınışik ve ark (2019) yapmış olduğu çalışmada ise katılımcı öğretmenlerin zihinsel engeli olan bireylerde sporun etkilerine yönelik olan farkındalık durumlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık göstermediği, bulgusuna ulaşılmıştır.

Düz (2021) tarafından üniversite öğrencilerinin spor farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler bakımından incelenmesi amacıyla yapılmış olan çalışmada, cinsiyetler arasında spor farkındalığı düzeyleri arasında bir fark bulunamamıştır.

Uyar (2019) tarafından spor farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi ve toplumun spor farkındalıklarının değerlendirilmesi amacıyla yapılan çalışmada çalışmamızla benzer nitelikte, “Sosyal ve Bireysel Fayda” alt boyutunda kadınların sosyal ve bireysel fayda puanları erkeklere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tüm bu bulgular incelendiğinde literatürde cinsiyet değişkenine göre yapılan çalışmaların değişkenlik gösterdiği görülmüştür.

Çalışmamızın bir başka değişkeni olan yaş değişkeni incelendiğinde,

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının yaşlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan testin sonucu doğrultusunda yaşa göre anlamlı bir farklılık vardır, bulgusuna ulaşılmıştır. Boyutların ve ölçek toplam puanlarına ilişkin ortalamalarına ve sıra ortalamalarına bakıldığında, 25-45 yaş grubunda olan müdürlerin spor farkındalık düzeyleri 46 yaş ve üstündeki müdürlerin spor farkındalık düzeylerinden daha yüksektir, sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ışığında yaş değişkeninde yaşı artmasıyla bir takım bilgi erişimi ve bilgi akışında eksiklikler olabileceği düşünülmektedir bu eksiklikler müdürlerin spor farkındalıklarında artışlar veya azalışlar meydana getirecektir. Gelişen teknoloji ve çağın hızlı bir şekilde bilgiye ulaşabilir olması daha genç sayılabilecek yaş grubu tarafından daha erişilebilir olurken, yaşı artması bilginin hızlı değişip dönüşmesi bu yaş grubu için daha zor alışılabılır olabileceği düşünülmektedir. Bu düşünceler doğrultusunda daha genç yaşa sahip olan bireylerin farkındalıklarının yüksek olması çalışmamızda beklenen bir bulgudur. Yani çalışmamıza göre, spor farkındalığı ile yaş arasında ters orantı söz konusudur. Bu bulgumuzu destekleyen ve desteklemeyen çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

Yermakhanov (2021) çalışmasında Kazakistan ve Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin herkes için sporla ilgili farkındalık düzeyleri ile yaşam kalitesi düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırılmasını gerçekleştirmiştir. Veriler ışığında yaş değişkeninde Türkiye örnekleminde yaş küçüldükçe herkes için spor farkındalığının azaldığı ortaya çıkmıştır.

Gülşen (2012) tarafından yapılan çalışma incelendiğinde ortaokul düzeyinde sınıfların kendi aralarında yaş arttıkça artan bir 'oldukça farkında' genel farkındalık durumu gözlemlenmiştir. Bu verilere istinaden yaş arttıkça genel farkındalık düzeyleri de artmıştır.

Bakırdöven (2022) tarafından yapılan çalışmada yaş değişkeninde en küçük yaş grubu olan 24 yaş ve altı katılımcıların toplam puanda kış sporları farkındalıklarında anlamlı farklılıklar olduğu istatistiksel olarak da desteklenmiştir.

Irak ve ark (2015) yapmış oldukları çalışma incelendiğinde 8-74 yaş arası bireylerin sahip oldukları bilişsel farkındalıkları ele alınmış ve bireylerin sahip oldukları bilişsel farkındalık seviyelerinin 45 yaşına kadar artış gösterdiği ortaya konmuştur. Yaş kriterinde ortaokul, lise seviyesinde ki öğrencilerin farkındalıklarının artması beklenen bir sonuç iken orta yaş ve üzerini geçtikten sonra farkındalığın azalması veya düşmesi beklenen bir sonuçtur. Çalışmamız bu doğrultuda literatürü destekler niteliktedir.

Fakat Demirci (2021) çalışmasında katılımcıların yaş değişkenine göre algılanan spor farkındalığı ölçeği incelendiğinde, toplam skorlarında anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Literatürü incelediğimizde yaş ile ilgili farklı sonuçların olduğu gözlemlenmektedir.

Çalışmamızın bir başka değişkeni olan mezuniyet alanı değişkeni incelendiğinde;

Araştırmada yer alan müdürlerin mezun oldukları lisans bölümüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Araştırmaya katılan müdürlerden spor farkındalığı en yüksek BESYO bölümünden mezun olanlar, ikinci sırada diğer bölümlerden mezun olanlar ve spor farkındalığı en düşük olanlar ise öğretmenlik bölümlerinden mezun olan müdürler bulunmaktadır. Bu doğrultuda elde edilen veriler içerisinde en yüksek spor farkındalığa ulaşan birim olan BESYO direk olarak sporun içerisinde gelen, 4 yıllık lisans hayatı boyunca bu doğrultuda eğitim gören. Aldıkları eğitimler neticesinde spor alanında; Yönetici, Antrenör, Öğretmen olarak görev yaptıkları için spor farkındalıklarının da en yüksek olması beklenen bir bulgudur. Öğretmenlerin en az spor farkındalık puanına sahip olmaları da göze çarpan bir bulgu olmakla birlikte beden eğitimi derslerinin de neden bu kadar göz ardı edildiğini destekleyen bir bulgudur.

Keleş (2021) çalışmasında katılımcı öğretmenlerin branşlarını ele alarak branş bazında bir farklılık olup olmadığını gözlemlemiştir. Çıkan veriler ve sonuçlara göre yetenek gurubu öğretmenleri (beden eğitimi ve müzik) alan öğretmenlerine nazaran zihinsel engeli olan bireylerde sporun oluşturduğu etkilerine yönelik farkındalıkları daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlara göre sporun ve sanatın içerisinde olan bireyler daha yüksek bir farkındalığa sahiptir. Bu sonuç çalışmamızı destekler niteliktedir. Eğitim seviyesi arttıkça farkındalık seviyesinin arttığı literatürde açıkça yer bulunmaktadır.

Gülşen (2012) tarafından yapılan çalışma incelendiğinde babaların ve annelerin eğitim durumları arttıkça genel farkındalıklarının da arttığı istatistiksel olarak ortaya konmuştur. Fakat sadece eğitimin artması spor farkındalığının artması için yeterli olmayıp aynı zamanda spor ile ilişkili eğitimin içerisinde olmanın spor farkındalığını arttıracak gözlemlenmiştir.

Ekici ve ark (2006) yapmış oldukları çalışmada ortaöğretim kurumunda görev yapan yöneticilerin ve öğrencilerin ders dışı etkinliklerine olan bakış açılarını ele almışlardır. Çalışma sonucunda yöneticiler öğrencilerin ders dışı etkinliklerde yönlendirilmesi sorusuna, beden eğitimi öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre daha etkin bir rol oynadıklarını belirtmişlerdir. Aynı şekilde ders dışı etkinliklerde de en fazla yararlanılan branş beden eğitimi olarak ifade edilmiştir. Çalışmamıza paralel olarak burada da beden eğitimi öğretmenleri ve dersinin diğer branşlara nazaran sporsal etkinlik ve faaliyet içeren unsurlarda daha ön planda olduğu belirtilmiştir.

Çalışmamızın bir başka değişkeni olan birim değişkeni incelendiğinde;

Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının çalıştıkları birim türüne göre anlamlı bir farklılığın meydana gelip gelmediğini incelemek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda birim türünde bir anlamlı fark elde edilememiştir. Bakanlıkta görev yapan müdürlerimizin spor farkındalığı birim türünde farkın olmamasının sebebi homojen bir veriye ulaşamaması olabilir. Bunun yanında il ve ilçede görev yapan müdürler eğitim seviyeleri olarak belirli aşamalardan benzer şekilde geçmeleri birim bazında spor farkındalıklarında da bir farklılık meydana getirmemiş olabilir.

Çalışmamızın bir başka değişkeni olan deneyim yılı değişkeni incelendiğinde,

Çalışmada yer alan müdürlerin Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutu puanlarının deneyim yılına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Gözlenen anlamlı bu farklılığının hangi grupların arasında meydana geldiğini belirlemek için yapılan Mann Whitney U-testi sonucuna göre; deneyim yılı 6-10 yıl olan müdürler ile deneyim yılı 10 yıl üstü olan müdürler arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Ayrıca deneyim yılı 6-10 yıl olan müdürlerin ortalaması ($\bar{X}=109,07$), deneyim yılı 10

yıl üstü olan müdürlerin ortalamasından ($\bar{X} = 100,98$) daha yüksektir. Bu veriler doğrultusunda çalışma yılı bazında en düşük puana 10 yıl ve üzeri grubun sahip olmasının sebebi aynı kurumda uzun yıllar görev yapmış olmaları kurumlardaki gelişmelerden uzaklaşmaları spor farkındalıklarında da bir azalma meydana getirecektir. Bu bulgu aslında yaş değişkenini de destekler niteliktedir. Yaşın arttıkça spor farkındalığının düşmesi burada ki 10 yıl ve üzeri müdürlerin spor farkındalıklarının en az olan grup olmasını destekler. Çünkü yaş grubu yüksek olan grubun çoğunluğu aynı zamanda kurumlarında 10 yıl ve üzeri çalışan kişilerdir. 6-10 yıl arasında görev yapan grubun spor farkındalığının yüksek olmasının sebebi kurumda yeni sayılmayacak bir tecrübeye sahip olmaları ve kuruma yeni başlayanlara destekleyici ve yön verici bir rol üstlenmelerinden dolayı. 0-5 yıl deneyimi olan müdürlerin spor farkındalıklarının ise orta sırada yer alması kurumun içerisinde yeni yer almaları ve kuruma yeni adapte olmalarından dolayı olacağı düşünülmektedir. Bu veriler ışığında aşağıda ilgili alanyazın taraması yapılmış ve çalışmamızı destekleyen ve desteklemeyen çalışmalara yer verilmiştir.

Bakırdöven (2022) tarafından yapılan çalışmada çalışma süreleri değişkeni incelendiğinde 1-5 yıla arası çalışanların kış sporları farkındalıkları diğer seçeneklerden daha yüksek çıkmış ve anlamlı bir fark göstermiştir.

Gökdağ ve ark (2019) okul yöneticilerinin spora yönelik tutumlarını incelemişlerdir. Yaptıkları çalışmada okul yöneticilerinin yöneticilik yaptıkları hizmet yıllarına göre 5 yıl altı, 6-15 yıl ve 16 yıl ve üstü gruplandırmışlardır. Yapılan istatistiki sonuçlara göre meslek yılının artması ile spora yönelik tutumda ters bir orantı söz konusudur. Yani hizmet yılı arttıkça spora yönelik tutumları azaldığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Çalışmamızın bir başka değişkeni olan görevi ile ilgili daha önce çalışma durumu, değişkeni incelendiğinde;

Araştırmada yer alan müdürlerin görevi ile ilgili daha önce çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Araştırmaya katılan müdürlerin Spor

Farkındalığı Ölçeği (SFÖ) toplam puanları görevi ile ilgili daha önce çalışma durumları açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Görevi ile ilgili birimde daha önce görev yapmayan müdürler göreviyle ilgili görev yapan müdürlere göre daha yüksek spor farkındalığına sahiptirler. Bu sonuçlar ışığında görevine yeni başlayan müdürlerin daha istekli ve görevini icrasında ilgili alanlarda meraklarının bulunması ve göreve yeni başlayanların yaş ortalamalarının düşük olması spor farkındalıklarının yüksek olması bulgusunu ortaya çıkartmış olabilir.

Çalışmamızın bir başka değişkeni olan spor geçmişi, spor ilişki düzeyi değişkeni incelendiğinde;

Araştırmada yer alan müdürlerin sporla ilişki düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Hem Katılımcı Hem İzleyici” sporla ilişkisi içinde olan müdürlerin spor farkındalık düzeyleri, “İlişkim Yok” sporla ilişkisi içinde olan müdürlerin spor farkındalığından yüksektir. Bunun yanında, “Hem Katılımcı Hem İzleyici” sporla ilişkisi içinde olan müdürlerin spor farkındalık düzeyleri, “İzleyici” sporla ilişkisi içinde olan müdürlerin spor farkındalığından yüksektir. Ayrıca çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının sporla ilgili geçmişlerinin olup olmadıklarına göre anlamlı bir farklılığın meydana gelip gelmediğini incelemek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Boyutların ve ölçek toplam puanlarına ilişkin ortalamalarına ve sıra ortalamalarına bakıldığında, sporla ilgili geçmişi olan müdürlerin spor farkındalık düzeyleri sporla ilgili geçmişi olmayan müdürlerin spor farkındalık düzeylerinden daha yüksektir. Bu iki değişken birbiriyle bağlantılı olduğu için birlikte ele alınmıştır. Bu bulgulara göre hem katılımcı hem izleyici olan müdürlerin diğer müdürlere göre daha yüksek bir spor farkındalığına sahip oldukları görülmüştür. Bunun sebebi sporun içerisinde hem fiilen yer almak ve aynı zamanda teorik olarak takibi yapmak spor farkındalığını arttıran bir durum olacağından dolayıdır. Aynı zaman da spor geçmişi olan müdürlerin olmayanlara göre spor farkındalıklarının da yüksek olması geçmişten gelen spor tutkusunun devamı ve sporun içerisinde gelip o olguyu hala hissetmesinden dolayıdır. Bu iki bulguda beklenen durumlardır.

Literatürü incelediğimizde ise, Siyimer İmamoğlu (2021) yapmış olduğu Ortaokul öğrencilerinin obezite farkındalık düzeylerinin belirlenmesi isimli çalışmasında, spor geçmişi olan herhangi bir spor dalında branşa sahip olan öğrenciler ile olmayanlar arasında, spor yapan öğrencilerin lehine obezite farkındalık düzeylerinde anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuştur.

Polatcanlı (2016) çalışmasına katılan kişilerin spora katılım durumlarına göre göre zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı bulgusunun sonuçlarına göre; spor yapan bireylerin farkındalık düzeyleri yapmayanlara göre anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur.

Ayhan (2016) çalışmasında ki spor türü değişkenine göre; spor ile uğraşmayan kişilerin aktif olarak takım sporlarına dahil olan ve bireysel olarak sporla ilgilenen kişilere göre daha fazla bilişsel farkındalıklarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu veriler çalışmamızda yer alan spor geçmişi olan müdürlerin farkındalık seviyelerinin spor geçmişi olmayanlara göre yüksek olmasını destekler niteliktedir.

Singh ve Devi (2013) yapmış oldukları çalışmada aktif olarak spor yapan çocukların spora olan tutumları, spor yapmayanlara göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Vural ve Okan (2021) atıcılık sporcuları üzerine gerçekleştirmiş oldukları çalışmasında sporculuk yılı değişkeni açısından bakıldığında anlamlı bir farklılığın söz konusu olduğunu tespit etmişlerdir. Spor yapma yılı yükseldikçe yeniden odaklanma ile genel bilinçli farkındalık seviyelerinin de yükseldiğini belirtmişlerdir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB), Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB) ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Müdürlerinin Spor Farkındalıklarının düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını araştırmak üzere yapılan bu çalışmanın sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Araştırmamızın ilk sorusunda; Gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin spor farkındalık düzeyleri nasıldır? Sorusuna yanıt aranmaya çalışılmış olup buna yönelik değişkenler incelenmiştir.

1- Çalışmaya katılan müdürlerin “spor farkındalık ölçeği” puanları betimsel istatistikleri incelendiğinde ölçeğin ilk alt boyutu olan Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutunda puanların ortalaması ($\bar{X} = 67,80$) ile standart sapmasının ($s.s= 21,43$) olduğu görülmektedir. İkinci alt boyutunda ise Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) boyutundan elde ettikleri puanların ortalaması ($\bar{X} = 36,04$) ile standart sapmasının ($s.s= 6,76$) olduğu görülmektedir. Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puan ortalamaları ($\bar{X} = 103,84$) ve standart sapması ($s.s=26,79$)’dır. Genel olarak müdürleri spor farkındalık düzeylerinin ortalama bir derecede olduğu bulgular sonucunda ulaştığımız bir veri olmuştur.

İkinci olarak; Gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin spor farkındalık düzeyleri; cinsiyet, yaş, lisans mezuniyet bölümü, çalışılan kurum türü, çalışılan birim türü, deneyim yılı, görevi ile ilgili daha önce çalışma durumu, sporla ilişki düzeyi ve sporla ilgili geçmişin olup olmadığı durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Sorusuna cevaben çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır;

2- Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının cinsiyetlerine göre Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutu ($U=9537,00$; $p>0,05$) ve Spor Farkındalık Ölçeği (SFÖ) toplam puanı ($U=10301,50$; $p>0,05$), cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmış olup cinsiyet değişkeni üzerinden anlamlı bir farkındalık farklılığı gözlemlenmemiştir.

3- Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının yaşlarına göre 25-45 ve 46 yaş üzeri şeklinde kümelendirilip farklılıklar olup olmadığına bakılmıştır. Sonuçlarda ise; 25-45 yaş grubu müdürlerin spor farkındalık düzeyleri 46 yaş ve üstündeki müdürlerin spor farkındalık düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4- Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının mezun oldukları lisans bölümlerine göre BESYO, öğretmenlik bölümleri ve diğer bölümler olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma sonucuna göre; sıra ve puan ortalamalarına bakıldığında, araştırmaya katılan müdürlerden spor farkındalığı en yüksek BESYO bölümünden mezun olanlar, ikinci sırada diğer bölümlerden mezun olanlar ve spor farkındalığı en düşük olanlar ise öğretmenlik bölümlerinden mezun olan müdürler olduğu sonuçlar elde edilmiştir.

5- Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının çalıştıkları kurum türüne ele alındığında en yüksek farkındalık derecesine sahip olan grubun Gençlik Spor İl Müdürleri olduğu ortaya çıkmıştır. Ardından onları Gençlik Spor İlçe Müdürleri takip ederken en düşük farkındalık derecesine sahip olan grup Milli Eğitim İlçe Müdürleri olmuştur. İl müdürlerinin farkındalıklarına kendi aralarında baktığımız zaman ise Milli Eğitim İl Müdürlerinin Kültür ve Turizm İl Müdürlerinden daha az toplam farkındalık puanına sahip oldukları görülmüştür. İlçe müdürlüklerinde ise Gençlik Spor İlçe Müdürlüğünün İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden daha yüksek bir farkındalık puanına sahip oldukları gözlemlenmiştir.

6- Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının çalıştıkları birim türüne göre ele aldığımızda çalıştıkları birim türüne göre anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

7- Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının deneyim yıllarına göre 0-5 yıl, 6-10 yıl ve 10 yıl üstü olarak derecelendirilmiştir. Ölçeğin toplam puanlarına baktığımızda 6- 10 yıl deneyim süresi olan müdürlerin farkındalıkları diğer deneyim yıllarına sahip müdürlerden daha fazla olduğu gözlemlenirken, 10 yıl ve üzeri çalışanların toplam puanı bu grup içerisinde en az olan grup olarak belirlenmiştir.

8- Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının görevi ile ilgili daha önce çalışma durumuna göre; Sıra ve puan ortalamalarına bakıldığında görevi ile ilgili daha çalışmada bulunmamış müdürlerin ortalamaları görevi ile ilgili daha önce çalışmada bulunmuş müdürlerin ortalamasından daha yüksektir.

9- Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının sporla ilişki düzeyine türüne göre toplam puanda Hem Katılımcı Hem İzleyici müdürler en yüksek farkındalık derecesine sahip olurken sporla ilişkisi yok seçeneği ise en düşük farkındalık derecesine sahip olmuştur.

10- Çalışmaya katılan müdürlerin Spor Farkındalık Ölçeği boyutları ve ölçek toplam puanlarının sporla ilgili geçmişlerinin olup olmadıklarına göre; Boyutların ve ölçek toplam puanlarına ilişkin ortalamalarına ve sıra ortalamalarına bakıldığında, sporla ilgili geçmişi olan müdürlerin spor farkındalık düzeyleri sporla ilgili geçmişi olmayan müdürlerin spor farkındalık düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Son olarak; GSB, KTB ve MEB müdürlerinin sporla ilgilenme dağılımları nasıldır? Sorusunun cevabına ulaşılmaya çalışılmış ve cevaplar ile genel bir çerçeve çıkarılması hedeflenmiştir. Çünkü bu bakanlıkların hepsi ortak nokta olarak sporda birleşen bir yapıya sahiptir. Bu ortak birleşmede spora olan ilişkileri ve ilgilenmelerinin ne düzeyde olduğu önem taşımaktadır.

11- Çalışmamıza, Gençlik ve Spor, Kültür ve Turizm ve Milli Eğitim Müdürlüklerinde görev yapan toplam 563 il ve ilçe müdürü katılmıştır. 437 tane ilçe müdürüne 126 tanede il müdürlerine ulaşılmıştır.

12- Görevi ile ilgili birimlerde görev yapıp yapmadıklarına dair sorulan sorumuza %70,90'ı evet yanıtını verirken 29,10'u hayır yanıtını vermiştir. Cevapları evet olan müdürlerin birimlerinde daha önce yapmış oldukları görevler sorulduğunda çoğunlukla Öğretmen ve Yönetici pozisyonlarında görev yaptıkları ortaya çıkmıştır. Cevapların açık uçlu olması dolayısı ile, tek bir noktada toplanması için çeşitli ortak noktalar ve ortak cevaplar belirlenmiştir. Örneğin öğretmen cevabı aslında çok değişken ve çeşitlidir çünkü sınıf öğretmeni cevabı da kimya öğretmeni cevabı da ortak bir noktada toplanmıştır.

13- Araştırmaya katılan müdürlerin spora ilişkin cevaplarına baktığımızda hem katılımcı hem izleyici cevabının %40'lık bir grup tarafından işaretlendiğini görmekteyiz. Bu üst düzey yöneticilik yapan müdürlerin sportif anlamda ilgili olduklarını gösterse de, sporla ilişkim yok cevabının %24,50'lik grupça işaretlenmesi spor ile bu kadar iç içe olan bir grup için düşündürücüdür. Katılımcı cevabını verenler ise %3,40 olarak en düşük grup olmuştur.

14- Son yaptıkları spor etkinliğini sorduğumuz müdürlerimizin %48,80'i bir etkinlik yapmadıklarını belirtmişlerdir. Diğer sporlar (basketbol, judo, dart, taekwando vb.) cevabını verenlerin oranı %22,70 ile en yüksek ikinci orandır. Ardından futbol, yürüyüş, voleybol ve masa tenisi sırasıyla takip etmektedir. Spor geçmişlerinin olup

olmadığı sorusuna ise %74,80'i hayır yanıtını verirken %25,20'si evet yanıtını vermiştir.

5.2. Öneriler

Bu araştırmada Milli Eğitim, Gençlik ve Spor ve Kültür ve Turizm bakanlıklarında görev yapan il ve ilçe müdürlerinin spor farkındalıkları ele alınmış sonuçlarda ise Gençlik ve Spor bakanlıklarında görev yapan müdürlerin farkındalıkları diğer müdürlüklere oranla daha yüksek seviyede çıktığı bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular göz önünde bulundurularak;

- Çalışmamızda yer alan bakanlıklarda sporun önemini ve işlevini artırıcı eğitim ve seminerler verilmeli. Sporun sadece bir araç değil aynı zamanda birçok alanda bir amaç olarak da yapılması gerektiği aktarılabilir.
- İl ve ilçelerde görev yapan müdürlerimizin demografik bilgilerine baktığımızda erkek sayısının kadın sayısından çok fazla olduğunu görüyoruz, kadınların toplumumuzda çok önemli bir yeri olması dolayısı ile bakanlıkların yaptığı atamalarda kadın yöneticilere de yer vermesi gerekli görülebilir.
- Bakanlıklarımızda görev yapan il müdürlerinin yaş ortalaması çok fazladır. Bulgularımız doğrultusunda 25-45 yaşın spor farkındalığının daha yüksek olduğunu gözlemlediğimizden dolayı bakanlıklarımızda yapılan il müdürü atamalarında bu durum göz ardı edilmeden atamalar yapılabilir.

- Bakanlıklarımızda ilgili alanlara ait mezuniyet şartı getirilmeli en azından lisans eğitimini ilgili alandan tamamlamayanlar müdürlük ve yöneticilik atamalarına dahil olmayabilir.
- Yaptığımız çalışmada bakanlıkta görev yapan müdürlerimizin spor farkındalıklarını inceleyebildik bu örneklem genişletilerek taşralara, yerel yönetimlere yayılabilir.
- Çalışmamızı tasarlarken taşra teşkilatlarına baktığımızda sadece Kültür ve Turizm İlçe müdürlüklerinin olmadığı bulgusuna ulaştık. Kültür ve Turizm Bakanlığı diğer bakanlıklarla doğrudan ve hızlıca iletişime geçebilmek adına ilçe müdürlükleri kurulabilir.
- Bakanlıklarımızda görev yapan personellerimizin spor farkındalıklarını arttırıcı olacak sportif etkinliklere teşvik edici pazarlama politikaları ve kolaylıklar izlenebilir.
- Yapılan çalışmada nicel bir yöntem ile spor farkındalığı ele alınırken bundan sonraki çalışmalarda nitel bir yöntemde eklenerek, tamamlayıcı karma yöntem ile elde edilen nicel ve nitel veriler hem çakışma durumlarının olduğu şekli ortaya koyar hem de olayların farklı bakımlardan ölçülerek ayrıntılı ve zengin bir hale getirebilir.

ÖZET

Gençlik ve Spor, Kültür ve Turizm ile Milli Eğitim Müdürlerinin Spor Farkındalıklarının İncelenmesi

Spor, kültür ve eğitim gibi çeşitli kavramları içinde barındıran sosyal bir olgudur. Bu nedenle sporun yaygınlaştırılmasında idarecilerin spor farkındalıkları son derece önemlidir. Bu çalışmanın amacı gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin spor farkındalık düzeylerinin belirlenerek çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu çalışma nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş betimsel bir araştırmadır. Bu yöntem sosyal bilimlerde ve spor bilimlerinde sıkça kullanılan bir yöntem olmasının yanı sıra genellikle evren üzerinden elde edilen veriler çeşitli ilişkilerin irdelenmesi için kullanılır ve genele yordandabilir. Çalışmamızın evrenini Türkiye yer alan il ve ilçelerde görev yapmakta olan Gençlik Spor, Kültür Turizm ve Milli Eğitim müdürleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise oransız eleman örnekleme ile seçilmiş 563 müdür oluşturmaktadır. Bu müdürlerin 218 tanesi Gençlik Spor İlçe Müdürü, 219 tanesi Milli Eğitim İlçe Müdürü, 40 tanesi Kültür ve Turizm İl Müdürü, 45 tanesi Gençlik Spor İl Müdürü ve 40 tanesi Milli Eğitim İl Müdürüdür. Araştırmada veri toplama aracını iki bölüm oluşturmaktadır. Birinci bölümde araştırmada yer alan katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla hazırlanmış sorulardan oluşan “Kişisel Bilgi Formu”, ikinci bölümde ise katılımcıların spor farkındalığını belirlemek için “Spor Farkındalık Ölçeği” bulunmaktadır. Çalışmamızın sonucunda farkındalık düzeyleri en yüksek grup Gençlik Spor İl Müdürleri olmuştur. Spor yapan ve sporun içerisinde var olmaya çalışan müdürlerin spor farkındalıklarının daha yüksek olduğu bir diğer sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Mezun olunan bölümlere göre müdürlerin farkındalık durumları ele alındığında BESYO mezunu müdürlerin farkındalıkları diğer müdürlere oranla daha yüksek çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Spor Farkındalık, Farkındalık, Spor, Eğitim, Gençlik Spor, Kültür Turizm

SUMMARY

National Education with Youth and Sports, Culture and Tourism Examination of Managers' Sport Awareness

It is a social phenomenon that includes various concepts such as sports, culture and education. For this reason, the sports awareness of the administrators is extremely important in the dissemination of sports. The aim of this study is to determine the sports awareness levels of youth sports, cultural tourism and national education directors and to compare them in terms of various variables. This study is a descriptive research conducted with quantitative research method. In addition to being a method frequently used in social sciences and sports sciences, this method is generally used to examine various relationships from the data obtained from the universe and can be predicted in general. The universe of the study consists of the directors of Youth, Sports, Culture, Tourism and National Education working in the provinces and districts of Turkey. The sample of the research consists of 563 managers selected by disproportionate sampling. Of these directors, 218 are the Youth and Sports District Director, 219 are the National Education District Director, 40 of them are the Provincial Director of Culture and Tourism, 45 of them are the Provincial Director of Youth and Sports, and 40 of them are the Provincial Director of National Education. In the first part, there is the "Personal Information Form" consisting of questions prepared to obtain the demographic information of the participants in the research, and the "Sports Awareness Scale" in the second part to determine the sports awareness of the participants. As a result of our study, the group with the highest awareness level was the Youth and Sports Provincial Managers. It is another result that the sports awareness of the principals who do sports and try to exist in sports is higher. Considering the awareness of the managers according to the departments they graduated from, the awareness of the managers who graduated from School of Physical Education and Sports was higher than the other managers.

Keywords: Sports Awareness, Awareness, Sports, Education, Youth Sports, Culture Tourism

KAYNAKLAR

- ACAR NF (2009). Ne Kadar Farkındayım? Gestalt Terapi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- AÇAK M (2006). Beden Eğitimi Öğretmeni El Kitabı, Morpa Yayınları, İstanbul.
- AKGÜN N (1986). Egzersiz Fizyolojisi, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- AKKOYUN F (2005). Gestalt Terapi Büyüme ve Gelişme Gücümüzün Harekete Geçışı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara: s.85.
- AKSOY C (1999). Beden Eğitimi ve Sporun Eğitime Etkisi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- ALIDINA S (2010). *Mindfulness for dummies*. England: Wiley.
- ALIDINA S (2019). *Bilinçli farkındalık for dummies*, 2nd Ed. Çev. Z. Babayiğit. Ankara: Nobel Yaşam.
- ALIDINA S, ADAMS J (2014). *Mindfulness at Work For Dummies*, Also available as an e-book, 7-8.
- ALTINIŞIK Ü, EKREM LEVENT İ, KURTIPEK S (2019). Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Farkındalık: Spor Yöneticisi Adayları Üzerine Bir Araştırma, *Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, **16**(2): 79-90.
- AMMAN M T (2006). Kadın ve Spor. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul: s.58.
- AMMAN MT (2000). Spor Sosyolojisi. (Ed. C. İkizler), Sporda Sosyal Bilimler, 85-150. İstanbul: Alfa Yayınları.
- AMMAN MT (2006). Kadın ve Spor. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 58.
- ARABACI H (2001). Okullarda Beden Eğitimi, 2. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- ARACI H (2004). Okullarda Beden Eğitimi. Ankara: Bağırhan, 3.
- ARACI H (2004). Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi, 5. Baskı, Nobel Basımevi, Ankara.
- ARAS L, ASMA MB (2020). Farklı türdeki ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesi, *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, **5**(1): 27-39.
- ARSLAN M (2000). Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Programları ve Belli Başlı Özellikleri, Milli Eğitim Dergisi, 146. Erişim Adresi: [http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/146/aslan.htm l]. Erişim Tarihi: 05.12.2021.

- ARSLAN M (2001). Yönetim ve Organizasyon. Editör: Salih Güney, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ATALAY M (2008). Ben = Farkındalık. *İ. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*. **16**: 355-369.
- ATALAY Z (2019). Mindfulness, Bilinçli Farkındalık: Farkındalıkla Anda Kalabilme Sanatı, 4.Baskı, İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- ATASOY B, KURTER FÖ (2005). Küreselleşme ve spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **18**(1), 11-22.
- ATILGAN D (2018). Spor yönetiminde görev alan yöneticilerde kriz yönetimi, karar verme ve özgüven beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi / Investigation of the relationship among crisis management, decision making and self-confidence skill levels of managers in sports management, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- AYDEMİR İE (2014). Spor Genel Müdürlüğü'nün Yürüttüğü Okul Sporları Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi: Bolu Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- AYDEMİR Y, ÇİFTÇİ Ö (2008). Edebiyat öğretmeni adaylarının soru sorma becerileri üzerine bir araştırma. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **5**(2): 103-115.
- AYDIN AD (2007). Sarıkamış'ın kış sporları turizmi potansiyeli açısından değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **6**: 203-210.
- AYDIN AD, DEMİR H, YETİM AA (2003). Türk Spor Politikalarında Öngörülen Hedeflerin Gerçekleşme Düzeylerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma (GSGM Örneği). 1. Baskı. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Bildiriler Kitabı*. Ankara: 10-11 Ekim, ss.253-261.
- BACANLI H (1999). Duyuşsal Davranış Eğitimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- BAKIRDÖVEN G, (2022). Akademisyenlerin kış sporları farkındalık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (Atatürk Üniversitesi örneği), Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars.
- BAKİ A (2008). Kuramdan Uygulamaya Matematik Eğitimi, Harf Yayınları, Ankara.
- BALTACI G (2008). Çocuk ve Spor, Klasmat Matbaacılık, Ankara.
- BALTZELL A, SUMMERS J (2017). The Power of Mindfulness in Performance: Mindful Meditation Training for Sport 2.0. Springer, Cham, 4-7.
- BANDY SJ (2000). Women & Sport From Antiquity to the 19th Century. *Olympic Review*, **31**: 18-22.

- BAYER A (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, **4**(8): 101-129.
- BAYKOÇAK C (2002). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Tükenmişlik Düzeyleri (Bursa ili uygulaması). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Sakarya.
- BAYKUL Y, GÜZELLER CO (2014). Sosyal Bilimler İçin İstatistik: SPSS Uygulamalı (2. Baskı). Pegem, Ankara.
- BAYSEN E (2006). Öğretmenlerin sınıfta sordukları sorular ile öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevapların düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, **1**(14): 21-28.
- BEBEK S (2020). Kadınların bedeni beğenme tutumları, rekreasyon farkındalık düzeyleri ve arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Erzincan.
- BIRCHWOOD D, ROBERTS K, POLLOCK G (2008). Explaining differences in sport participation rates among young adults: Evidence from the South Caucasus. *European Physical Education Review*, **14**(3): 283–298.
- BISHOP SR, LAU M, SHAPIRO S, CARLSON L, ANDERSON ND, CARMODY J, SEGAL Z V, ABBEY S, SPECA M, VELTING D, DEVINS, G (2004). Mindfulness: A proposed operational definition. *Clinical psychology: Science and Practice*, **11**: 230-241.
- BİÇER T (1987). Spor ve Turizm. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- BİLGE N (1989). Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi, 1. Baskı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- BOYACI M (2013). 2011 Erzurum Üniversiteler Arası Kış Oyunlarının Toplumsal Algısı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- BROWN KW, RYAN RM (2003). The benefits of being present: mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, **84**(4): 822-824.
- BUHLMAYER L, BİRRER D, ROTHLIN P, FAUDE O, DONATH L (2017). Effects of mindfulness practice on performance-relevant parameters and performance outcomes in sports: A meta-analytical review. *Sports Medicine*, **47**(11): 2309-2321.
- BURLEY T (1998). Minds and brains for gestalt therapists. *Gestalt Review*, **2**(2): 131-142.

- BÜYÜKKARAGÖZ S, ÇİVİ C (1999). Genel Öğretim Metotları Öğretimde Planlama Uygulama, Beta Basım Yayın Dağıtım, Ankara.
- BÜYÜKKARAGÖZ S, MUŞTA M, YILMAZ H, PİLTEN Ö (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Mikro Basım-Yayın-Dağıtım, Konya.
- BÜYÜKÖZTÜRK S (2017). Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum. Pegem, Ankara.
- ÇATAK PD, OEGEL K (2010). Mindfulness as a therapy method. *Archives of Neuropsychiatry*, **47**(1): 69-73.
- ÇİÇEK H (2019). Okul yöneticilerinin yönetim anlayışlarının yönetim kuramları açısından beden eğitimi öğretmenlerinin mobbing algı düzeylerine etkisi / The effect of management approach of the school administrators on physical education teachers' mobbing perception in the terms of management theories. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- ÇOBAN B, ÜNVEREN A (2007). Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- ÇOKBANKIR N (2009). Antik dönemde beden terbiyesi ve sporun gelişimi. *Toplumbilim Dergisi Beden Sosyolojisi Özel Sayısı*, **24**: 77-82.
- ÇOKNAZ D, NOORDEGRAAF M, GÜLER L, ÇOTUK M, (2010): Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin olimpiik konulara yönelik farkındalıkları ve olimpiik kavramlara ilişkin değerlendirmeleri, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, **7**(1):1264-1289.
- DEMİRCİ A (2008). İlköğretimde Beden Eğitimi Dersi Etkinlikleri, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- DEMİRCİ S, (2021) Spor Örgütlerinde Çalışanların Spor Farkındalıklarının Psikolojik Sermaye İle Örgütsel Yaşamda Yalnızlık Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi: İstanbul Avrupa Yakası Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- DEMİRHAN G (2004). Physical Education: Is it Necessity or Traditional? The 10th. ICHPER-CD Europe Congress & The TSSA 8th International Sports Science Congress, Antalya.
- DEVECİOĞLU S, ÇOBAN B, KARAKAYA YE (2011). Cinsiyet ve spor, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi (TED)*, **9**(3): 627-654.
- DEVER A (2015). Spor Sosyolojisi. Ankara: Siyasal Kitabevi, 17-18.
- DEWEY J (1996). Demokrasi ve Eğitim: Eğitim Felsefesine Giriş, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- DI TORE AP, RAIOLA G, D'ISANTO T (2018). Situation awareness in sports science: Beyond the cognitive paradigm. *Sport Science*, **11**(1): 44-48.

- DIMIDJIAN S, LINEHAN MM (2003). Defining an agenda for future research on the clinical application of mindfulness practice. *Clinical Psychology: Science and Practice*, **10**(2): 166-171.
- DÖKMEN Ü (2002). Yarına Kim Kalacak? Evrenle Uyumlaşma Sürecinde Varolmak Gelişmek Uzlaşmak, Kişisel Gelişim Dizisi Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- DÖKMEN Ü (2011). Varolmak Gelişmek Uzlaşmak, Remzi Kitabevi, Ankara.
- DUMAN S, KURU E (2010). Spor yapan ve yapmayan Türk öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **4**(1): 18-26.
- DURSUN A (2014). YGS 2013 Matematik Soruları ile Orta Öğretim 9. Sınıf Matematik Sınav Sorularının Bloom Taksonomisi ve Öğretim Programına Göre Değerlendirilmesi. İstanbul Aydın Üniversitesi - Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitülerinin Ortak Yürüttüğü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- DÜZ S (2021). Üniversite Öğrencilerinin Spor Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. 14. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi, 29-31 Ekim, Antalya, 1204.
- EKİCİ S, BAYRAKTAR A, UĞUR A O (2009). Ortaöğretim kurumlarındaki yöneticilerin ve öğrencilerin ders dışı etkinliklere bakış açılarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, **6**(1).
- EKİNCİ NE, DEMİREL M, DEMİREL DH, IŞIK U (2015). Lise öğrencilerinin yalnızlık algılarının rekreasyonel etkinliklere katılımları ve bireysel değişkenlere göre incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, **2**(2): 71-78.
- ENGİN E, ÇAM O (2005). Farkındalık ve psikiyatri hemşireliği. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, **2**(21): 159-164.
- ENSAR F (2002). İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metin Altı Soruları Üzerine Bir İnceleme. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- ER Y, ÇUHADAR A, DEMİREL M (2020). Lise öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, **7**: 166-143.
- ERDEMLİ A (1999). Kadın ve spor. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, **5**: 95-126.
- ERDEMLİ A (2002). Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi, 3. Baskı, E Yayınları, İstanbul.
- ERDEMLİ A (2008). Spor Yapan İnsan, İstanbul: E Yayınları, 28.
- ERDEN M (2005). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Epsilon Yayıncılık Hizmetleri, İstanbul.

- ERGÜL MA, TINAZ C, ERTAÇ M (2016). Lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin incelenmesi: Tenis branşı örneği. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 27(2): 69-83.
- ERKAL ME, GÜVEN Ö, AYAN D (1998). Sosyolojik Açıdan Spor, 3. Baskı, Der Yayınları, İstanbul.
- ERTÜRK S (1979). Eğitimde Program Geliştirme, 3. Baskı, Yelken Tepe Yayınları, Ankara.
- ESKİ T (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Kış Sporlarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi (Kastamonu İli Örneği). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- ESKİ T (2019). Examining winter sports awareness level of university students receiving sport education. *Cypriot Journal of Educational Science*, 14(4): 630-640.
- FALGUERAS A (2015). Psychological benefits of sports and physical activities. *British Journal of Education, Society & Behavioural Science*, 11: 1-7.
- FLETCHER T (2020). Negotiating Fatherhood: Studies in Family and Intimate Life. Palgrave Macmillan.
- FUNK D, JAMES J (2001). The psychological continuum model: A conceptual framework for understanding an individual's psychological connection to sport. *Sport Management Review*, 4: 119-150.
- GERMER C (2004). What is mindfulness? *Insight Journal*, 22: 24-29.
- GRATTON C, HENRY IP (2001). Sport in The City, The Role of Sport in Economic and Social Regeneration. London: Routledge.
- GÖKDAĞ M, TÜRKMEN M, AKYÜZ H (2019). Okul yöneticilerinin kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerinin incelenmesi (Bartın örneği), *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi (UGEAD)*, 5(1): 29-41
- GÜLŞEN K (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Futbol Branşına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- GÜNDÜZ D (2010). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Kadın Öğretmenlerin Spora Katılımı ve Sosyo Kültürel Problemler Sarıyer Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- GÜNDÜZ Y (2009). İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf fen ve teknoloji sorularının ölçme araçlarına ve Bloom'un bilişsel alan taksonomisine göre analizi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2): 150-165.

- HAİTHAM A (2020). An analytical study of the level of sports awareness among students of Al-Balqa Applied University in Jordan. *An-Najah University Journal of Research (Humanities)*.
- HERGÜNER G (1991). Çocuğun spora yönelmesinde ailenin rolü ve önemi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **6**(1): 87-91.
- IRAK M, ÇAPAN D, SOYLU C (2015). Üst bilişsel süreçlerde yaşa bağlı değişiklikler. *Türk Psikoloji Dergisi*, **30**(75): 64-75.
- İKİZLER C. (2000). Sporda Sosyal Bilimler, Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.
- İMAMOĞLU R (2009). Samsun İlinde Tenis Sporu İle Uğraşanların Bu Sporu Seçme Sebeplerinin Araştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.
- İNAL AN (2009). Beden Eğitimi ve Spor Bilimi, 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- JARVIE G (2013). Sport, Culture and Society: An Introduction. Routledge.
- JARVIE G (2006). Sport, Culture and Society. Taylor and Francis Group, London and New York, 67.
- JOHN S, VERMA SK, KHANNA G (2011). The effect of mindfulness meditation on HPA-axis in pre-competition stress in sports performance of elite shooters. *Natl J Integr Res Med.*, **2**:15–21.
- KABAT-ZINN J (2005). Full Catastrophe Living: Using the Wisdom of Your Body and Mind to Face Stress, Pain, and Illness, 3rd Ed., New York, Bantam Dell.
- KABAT-ZINN J (2009). Letting Everything Become Your Teacher: 100 Lessons in Mindfulness. New York, Bantam Dell.
- KABAT-ZINN J. (1994). Wherever You Go, There You Are. New York, Hyperion.
- KAFESOĞLU İ (2009). Türk Milli Kültürü, 28. Baskı, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 287.
- KALAYCI N, BÜYÜKALAN S (2001). Soru sorma becerisinde ustalaşmak, *Sosyal Bilimler Dergisi*, **1**: 57-69.
- KARAKÜÇÜK S (2008). Rekreasyon, Gazi Kitabevi, Ankara.
- KARASAR N (2014). Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler. Nobel, Ankara.
- KAT H (2009). Bireysel Sporcularla Takım Sporcularının Stres Düzeyleri ve Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- KELEŞ S, (2021). Milli Eğitim Bakanlığı'nda Görev Yapan Öğretmenlerin Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Farkındalık Düzeylerinin

İncelenmesi: Adıyaman/Çelikhan. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

KESER A (2017). Obezite: Sağlıklı Beslenme Kültürü ve Fiziksel Aktivite. T. C. Sağlık Bakanlığı Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü ve Ankara Üniversitesi Yaşlılık Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (YAŞAM), 105-113.

KILIÇ H, YILMAZ S, ŞAHİN İ (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin olimpiyatlar hakkındaki farkındalığı. *Hacettepe journal of Sport Sciences*, **20**(2): 51-58.

KİREMİTÇİ O (2013). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin üstbilişsel farkındalık düzeyleri üzerine bir inceleme. *Pamukkale Journal of Sport*, **4**(3): 29-40.

KO LM, HENRY I, KAO JCH (2011). The perceived importance of sport management competencies by academics and practitioners in the culture/industrial context of Taiwan. *Managing Sport and Leisure*, **16**(4): 302 - 317.

KOGAN J (1990). The genesis of gestalt therapy and the handbook of gestalt therapy. New Jersey: Jason Aronson Inc.

KONTER E (1999). Uygulamalı Spor Psikolojisinde Zihinsel Antrenman, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 192.

KÖĞCE D, BAKİ A (2009). Farklı türdeki liselerin matematik sınavlarında sorulan soruların Bloom taksonomisine göre karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, **17**(2): 557-574.

KUTER F (2009). Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Bağırhan, Ankara.

KÜÇÜK ÖH (2020). Üniversite Öğrencilerinin Kış Sporları Tesis Tanınırılık ve Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi (Ardahan Üniversitesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

KÜÇÜK V, KOÇ H (2004). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **10**: 131-141.

KÜÇÜKAHMET L (1999). Öğretimde Plânlama ve Değerlendirme, Alkım Yayınları, Ankara.

KÜLAHÇI Ş (1995). A-4 Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme ve Meslek Analizi, Öğretmen Yetiştirmede Modül Serisi, Gazi Matbaası, Ankara.

LAKER A (2012). Sociology of Sport and Physical Education: An Introduction. Routledge.

LANGER E, PIRSON M, DELIZONNA L (2010). The mindlessness of social comparisons. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, **4**(2): 68–74.

- LANGER EJ (2000). Mindful learning. *Current Directions in Psychological Science*, 9: 220-223.
- LATNER J (1992). The Theory of Gestalt Therapy. (Ed. EC Nevis), Gestalt Therapy: Perspectives and Applications, 13-56. Ohio, The Gestalt Institute of Cleveland Press.
- LUEBKE S, LORİE J (2013). Use of Bloom's Taxonomy in Developing Reading Comprehension Specifications. *Association of Test Publishers*, 1(1): 1-27.
- MACE C (2008). Mindfulness and Mental Health: Therapy, Theory and Science. Routledge Taylor & Francis Group, New York.
- MAHONY J, HANRAHAN SJ (2011). A brief educational intervention using acceptance and commitment therapy: four injured athletes experiences. *J Clin Sport Psychol*, 5: 252-273.
- MEEK GA, DOAK C, BRİGGGS TM (2002) A survey of asthma awareness, provision and policy in physical education settings. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 7: 108-122.
- MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MEVZUAT VE YÖNETMELİKLERİ. (2009). İnternet'ten 25 Şubat 2022'de elde edilmiştir. www.meb.gov.tr.
- MİRZEOĞLU D (2011). Eğitim (pedagoji) Temelleri. Spor Bilimlerine Giriş. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi, 110-113.
- MÜFTÜOĞLU O (2003). Yaşasın Hayat. Doğan Kitap, İstanbul.
- NAMLI H (2005). Konya ve Elazığ illerinde faaliyet gösteren amatör spor kulüpleri yöneticilerinin iş doyumu düzeyleri (Yüksek lisans tezi). Konya. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı. 2005; 9-10.
- NEİROTTİ, L (2003). An Introduction to Sport and Adventure Tourism. In Hudson, S. (ed.), Sport and Adventure Tourism. New York: The Haworth Hospitality Press.
- ORÇANLI K (2018). Kış sporları merkezlerine farkındalık algısının oluşmasını etkileyen faktörlerin belirlenmesi (Erzurum ili örneği). *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(3): 1-19.
- ORHUN A (1999). Pedagojik ve Felsefi Temelleri ile Beden Eğitiminin Hareket Eğitimi, Bolu.
- ÖCALAN M, RAMAZANOĞLU F (2003). Bazı Demografik Özelliklerine Göre Seyircilerin Futbol İzleme Sıklıklarının İncelenmesi. Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, Ankara 10-11 Ekim.
- ÖNAL A. (2019). Beden Eğitimi ve Sınıf Öğretmeni Tarafından İşlenen Oyun ve fiziki etkinlikler dersinin Öğrencilerin Bazı Motorik Antropometrik ve Değer

- gelişimleri üzerindeki Etkisi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi SBE.
- ÖZALP İ (2012). Yönetim ve organizasyon-I. (Ed: Koparal C), 1.Baskı. Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2564, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1534, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri, s. 6, 7, 8.
- ÖZBEY S, GÜZEL P (2011). Olimpik hareket ve kadın. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **14**(25): 1-18.
- ÖZÇAKIR S (2017). Tarih Temelleri; Eski Çağlarda Spor. (Ed. N. Mirzeoğlu), Spor Bilimlerine Giriş, 2. Baskı, Spor Yayınevi, Ankara.
- ÖZÇELİK DA (1987). Eğitim Programları ve Öğretim. ÖSYM Eğitim Yayınları, Ankara.
- ÖZER U, ÇOLAKOĞLU T (2017). Çağdaş Spor Bilincinin Oluşmasına İlişkin Spor Yöneticilerinin Görüşleri. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, **1**(2): 1-11.
- ÖZMEN Ö (1999). Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni, 2. Baskı, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- ÖZMUTLU İ, AKSIN K, YILDIRAN İ (2009). Olimpiyat Oyunları Farkındalık Düzeyi Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Yeni Dünya Düzeninde Olimpizm Sempozyumu , Ankara.
- ÖZTÜRK E, HANBAY E, KAYA B (2013). Sabah sporlarına katılan ev hanımlarının spor konusundaki bilgiler ilgiler ve görüşlerin incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilim Dergisi*, **11**: 151-156.
- ÖZTÜRK F (1998). Toplumsal Boyutlarıyla Spor. Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- ÖZTÜRK KUTER F, KUTER M (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi, *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, **3**(6): 75-94.
- POLAT Ş (2019). Üniversite Öğrencilerinin Kış Sporlarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi (Erzurum İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ankara.
- POLATCANLI F (2016). Milli Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde Görev Yapan Öğretmenler ile Üniversite Öğrencilerinin Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- QUARMBY T (2016) Parenting and Youth Sport. (Eds. Green, K, King), Routledge Handbook of Youth Sport, London: Routledge, 239–247.
- RAJU PS, MADHAVI S, PRASAD KV, REDDY ME, SAHAY BK, MURTHY KJ (1994). Comparison of effects of yoga and physical exercise in athletes. *Indian J Med Res.*, **100**: 81–6.

- RAPAPORT R, RAPAPORT R (1975). *Leisure and The Family Life Cycle*. London: Routledge.
- REED JA, WILSON DK (2006). Awareness and use of a university recreational trail. *Journal of American College Health*, **54**(4): 227-230.
- SAĞLAM M, İNCE D, YAĞLI N, ARIKAN H, KÜTÜKCÜ Ç, KARAKAYA G, KALYONCU F (2014). Erişkin astımlı bireylerde fiziksel aktivite düzeyi ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, **3**: 132-141.
- SARI İ (2016). Büyük Sorun; Eğitim: Kurtuluş, Eğitilmiş İnsan. Nokta ekitap.
- SAYAR Ö, ÖZBULUT M, KÜÇÜKKARACA N (2008). Özürlülerde toplumsal bütünleşmeye bir adım. *Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi*, **10**: 14.
- SAYIN Ö (1990). Aile Sosyolojisi, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 2.
- SCHWANHAUSSER L (2009). Application of the mindfulness-acceptance-commitment (MAC) protocol with an adolescent springboard diver. *Journal of Clinical Sport Psychology*, **3**(4): 377-395.
- SCOTT-HAMILTON J, SCHUTTE NS, BROWN RF (2016). Effects of a mindfulness intervention on sports-anxiety, pessimism, and flow in competitive cyclists. *Appl Psychol Health Well Being*, **8**(1): 85-103.
- SENEMOĞLU N (1997). Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Ertem Matbaacılık, Ankara.
- SENEMOĞLU N (2002). Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya, Gazi Kitabevi, Ankara.
- SHAPIRO SL, CARLSON LE, ASTIN JA, FREEDMAN B (2006). Mechanisms of mindfulness. *Journal of Clinical Psychology*, **62**: 373-386.
- SINGH R K C, DEVI K S (2013). Attitude of higher secondary level student towards games and sports, *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*, **2**(4): 80-85.
- SİLLS C, FİNCİ S, LAPWORTH P (1998). Gestalt counselling. UK: Winslow Press Limited.
- SİYİMER İMAMOĞLU F (2021). Ortaokul öğrencilerinin obezite farkındalık düzeylerinin belirlenmesi – Sinop örneği. Yüksek Lisans Tezi, Sinop Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sinop.
- SOLBERG EE, INGJER F, HOLEN A, SUNDGOT-BORGEN J, NİLSSON S, HOLME I (2000). Stress reactivity to and recovery from a standardized exercise bout: a study of 31 runners practicing relaxation techniques. *Br J Sports Med.*, **34**: 268-72.
- SOYER F, YILDIZ NO, DEMİREL DH, SERDAR E, DEMİREL M, AYHAN C, DEMİRHAN O (2017). Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere

- katılımlarına engel teşkil eden faktörler ile katılımcıların yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, **14**(2): 2035-2046.
- SÖNMEZ V (1993). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Adım Yayıncılık, Ankara.
- SÖNMEZ V (1994). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Şafak Matbaası, Ankara.
- SÖNMEZ V (2010). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, 16. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.
- SÖNMEZ V, BİRCAN İ, KARAKÜTÜK K, SENEMOĞLU N, TEZCAN M, YANPAR T, ERDEM AR, ERKİLİÇ TA, ŞAHİN AE (2005). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Yenilenmiş 4. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.
- STRAWBRIDGE W, DELEGER S, ROBERTS R, KAPLAN G (2002). Physical activity reduces the risk of subsequent depression for older adults. *American Journal of Epidemiology*, **4**: 328-334.
- SUCH L (2013). Little leisure in the big society. *Leisure Studies*, **32**: 89–107.
- SUNAY H (2017). Spor Bilimlerinin Sosyolojik Temelleri. Spor Bilimlerine Giriş. Gazi Kitabevi. Ankara. Bölüm 4.
- SUNAY H, SARAÇOĞLU AS (2003). Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurlar. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **1**: 43-48.
- SUNAY H. (1998). Spor Yöneticilerinin Nitelikleri ve Eğitim. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **3**(1): 24-28.
- SUNAY H. (2009). Spor Yönetimi. Ankara: Gazi Kitabevi.
- SÜMER H (2021). İlk ve Orta Öğretim Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rize.
- ŞAHİN HM (2005). Beden Eğitimi ve Spor Sözlüğü. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 64.
- ŞAHİNEL S (2002). Eleştirel Düşünme, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- ŞEBİN K (2009). Erzurum kış sporları turizmi ile ilgili yöre halkının tutum ve beklentileri. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ŞENTUNA M (2013). Türk antrenörlerinin modern olimpiyat oyunları hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **11**(1): 41-46.

- TALİMCİLER A (2006). İdeolojik bir meşrulaştırma aracı olarak spor ve spor bilimleri. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 2(1): 35-40.
- TAMKAN R (2008). Türkiye'nin Doğal Zenginliklerinin Sürdürülebilirliği ve Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenlerinde Farkındalık. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- TAŞPINAR M (2012). Eğitim Bilimine Giriş, Yenilenmiş 5. Basım, Ankara: Elhan Kitap Yayın Dağıtım, 14.
- TDK (2022). Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük (Eğitim).
- TEKİN H (1994). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Yargı Kitap ve Yayınevi, Ankara.
- TUĞRUL B (2002). Bloom'un taksonomik süreçlerine etkileşimci taksonomi açısından bir bakış, *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23: 267-274.
- TÜRKOĞLU Ç (2016). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Hakkındaki Farkındalık Durumlarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Ankara.
- URAL M, ERDOĞAN H, URAL M (1993). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Ankara: İstatistik Uygulamalı, 72 TDFO.
- UYAR Y (2019). Spor Farkındalığı Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve Toplumun Spor Farkındalıklarının Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- UYAR Y ve SUNAY H (2020). Spor Farkındalığı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Spormetre Dergisi*, 18(1): 46-58
- ÜNAL E (2014). Spor bilincinin yaygınlaştırılmasında sosyal pazarlamanın toplum tutumuna etkisi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2): 11-22.
- ÜNAL E (2017). Ortaokul 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Kış Sporlarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi (Erzurum İli Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Erzurum.
- VATANSEVER ÖM (2018). Farklı Fiziksel Aktivite Düzeyindeki Sağlıklı Bireylerde Vücut Farkındalığı ile Denge ve Postür Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Programı, Ankara.
- VOLTAN ACAR N (2012). Gestalt terapi: Ne kadar farkındayım? Nobel Yayınevi, Ankara.
- VURAL C, OKAN İ (2021). Sporda bilinçli farkındalık: Atıcılık spor branşları üzerine bir araştırma. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2): 265-273.

- WESTEN D (1999). *Psychology: Mind, Brain, and Culture* (2nd ed.). New York: Wiley.
- WHEELER S (2011) The significance of family culture for sports participation. *International Review for the Sociology of Sport*, **47**(2): 235–252.
- YAĞMUR Y, TARCAN İÇİGEN E. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Süreci ve Rekreasyon Faaliyetlerinin İncelenmesi Üzerine Bir Çalışma, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, **27**(2): 227-242.
- YAMANER F (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Temel İlkeler*, Ekin Kitapevi, Bursa.
- YERMAKHANOV B (2021). Kazakistan Ve Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Herkes İçin Sporla İlgili Farkındalık Düzeyleri İle Yaşam Kalitesi Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- YETİM A (2000). Sporun sosyal görünümü, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **5**(1): 63-72.
- YETİM A (2005). *Sosyoloji ve Spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 131-209.
- YETİM A (2014). *Sosyoloji ve Spor*, Morpa Kültür Yayınları, Ankara, Bölüm 2, 3.
- YILDIZ E, BİTİRİM S (2005). Kültürlerarası iletişim açısından UNİVERSİADE (Dünya üniversite oyunları), *İstanbul İletişim Fakültesi Dergisi*, **32**: 165-186.
- YILMAZ B (2006). Doğa Sporlarına Katılımın Sosyal Bütünleşmeye Etkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- YONTEF GM, SIMKIN CF (1989). *Gestalt Therapy*. (Ed. Corsini R), *Current Psychotherapies*, Illinois: Peacock, 45-93.
- YÜKSEL M (2014). Cinsiyet ve spor, *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, **7**(19): 663-684.
- ZORBA E (2009). *Herkes İçin Yaşam Boyu Spor*. Neyir Yayınları, Ankara.

EKLER

Ek-1. Etik Kurul Onayı

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

ONAY BELGESİ

Protokol No:	2020-SBB-0326
Araştırmanın Başlığı:	“Gençlik Spor, Kültür Turizm ve Milli Eğitim Müdürlerinin Spor Farkındalıklarının Karşılaştırılması”
Proje Yürütücüsü:	Caner Cengiz
Başvuru Formunun Geliş Tarihi:	21/12/2020
Karar Tarihi:	26/01/2021

Başvuru dosyasında etik sorun oluşturabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmadığından ETİK KURUL ONAY belgesinin verilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

Doç. Dr. Elif Karahan
Baskan

Doç. Dr. Elif Karahan
Baskan

Doç. Dr. Sedat Balyemez
BaskanYardimcisi

Doç. Dr. Melih Başkol
Uye

Doç. Dr. Sefer Yetkin Işık
Uye

Doç. Dr. Vahit Celal
Uye

Dr. Öğr. Üyesi Ferda Karadağ
Uye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Basri Kansızoglu
Uye

Ek-2. Onam Formu

Araştırmanın Adı: Gençlik Spor, Kültür Turizm ve Milli Eğitim Müdürlerinin Spor Farkındalıklarının Karşılaştırılması

“Sayın gönüllü,

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı doktora çalışması kapsamında planlanmış olan yukarıda adı yazılı araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme çerçevesinde özgürce vermeniz gerekmektedir. Aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınız olursa sorunuz ve açık yanıtlar isteyiniz.”

Bilgilendirme Bölümü

Çalışmanın amacı nedir?

Bu çalışmanın amacı gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin spor farkındalık düzeylerinin belirlenerek çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılmasıdır.

Çalışmaya katılma koşulları nelerdir?

İl ve ilçede görev yapan gençlik spor müdürleri,

İl ve ilçede görev yapan milli eğitim müdürleri,

İl ve ilçede görev yapan kültür ve turizm müdürleri meslek grubuna dahil olan bireyler olmak zorundadır.

Çalışma kapsamında nasıl bir uygulama yapılacaktır?

Uyarlanan ölçek ve demografik form ilgili gruba verilerek doldurması beklenecektir ve alınan sonuçlar doğrultusunda istatistiksel yorumlar yapılarak sonuç ve öneriler ortaya çıkacaktır.

Araştırmaya kaç gönüllü dahil edilecektir?

Ortalama olarak 500 gönüllü sayısına ulaşmak hedeflenmektedir. Katılım durumlarına göre bu sayıda artış ve azalmalar olabilir.

Bir gönüllünün bu araştırmanın gereklerini yerine getirebilmek için harcayacağı süre ne kadardır?

Verilen envanterleri doldurmaları maksimum 5 dakikalarını alacaktır.

Gönüllüler, araştırmaya katılmaları halinde hangi risklerle karşılaşabilirler?

Gönüllülerin bu araştırmaya katılmaları halinde her hangi bir risk tehdit unsuruyla karşılaşmaları imkansızdır. Sadece farkındalık ile ilgili sonuçlar ele alınacak ve bu sonuçlar tehdit unsuru barındırmayacak aksine bu durum ile ilgili bir eksiklik var mı yok mu noktasında dönütler verilecektir.

Gönüllüler, araştırmaya katılmayı kabul etmemeleri ya da araştırmadan ayrılmaları durumunda herhangi bir olumsuz sonuçla karşı karşıya kalırlar mı?

Hayır

Güvence Bölümü

“Bu araştırmada yer almak tümüyle sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da başladıktan sonra yarıda bırakabilirsiniz. Bu araştırmanın sonuçları bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Araştırmadan çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından araştırmadan çıkarılmanız halinde, sizle ilgili veriler kullanılmayacaktır. Ancak veriler bir kez anonimleştikten sonra araştırmadan çekilmeniz mümkün olmayacaktır. Sizden elde edilen tüm bilgiler gizli tutulacak, araştırma yayınlandığında da varsa kimlik bilgilerinizin gizliliği korunacaktır.”

Onay Bölümü

“Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllülere verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum (ya da sözlü olarak dinledim). Eksik kaldığını düşündüğüm konularda sorularımı araştırmacılara sordum ve doyurucu yanıtlar aldım. Yazılı ve sözlü olarak tarafıma

sunulan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anladığım kanısındayım. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğim konusunda karar vermem için yeterince zaman tanındı.

Bu koşullar altında, araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayınlanmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın, kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim.”

İmza Bölümü

İmza/Tarih

İmza/Tarih

Katılımcının/ların Adı Soyadı

Araştırmacının Adı Soyadı

Ek-3. Spor Farkındalığı Ölçeği

Sayın Katılımcı,

Bu çalışmada birbirinden bağımsız fakat spor ile ilişkisi olan kurumların yöneticilerinin spora olan farkındalık durumları ele alınmak istenmiştir. Bu doğrultuda gençlik spor, kültür turizm ve milli eğitim müdürlerinin spor farkındalık düzeylerinin belirlenmesini ve karşılaştırılması amaçlanmıştır. Aşağıda spor farkındalığına ilişkin görüşlerin belirleneceği sorular yer almaktadır. Bu soruları dikkatle okuyarak, yanıtınızı ☒ işareti ile belirtiniz.

Değerli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür eder, saygılar sunarız.

BÖLÜM 1

1- Cinsiyetiniz:

☐ Kadın ☐ Erkek

2- Yaşınız:

3- Lisans mezuniyet bölümünüz nedir?

4- Lütfen Çalıştığınız Birimi İşaretleyiniz? (Örneğin:Gençlik spor il müdürlüğü)

☐Gençlik Spor İl Müdürlüğü ☐Gençlik Spor İlçe Müdürlüğü ☐
☐Kültür Turizm İl Müdürlüğü ☐Milli Eğitim İl Müdürlüğü ☐
☐Milli Eğitim İlçe Müdürlüğü

5- Lütfen iş deneyim yılınızı tanımlayan seçeneği işaretleyiniz?

☐ 0- 5 yıl ☐ 6- 10 yıl ☐ 10 yıl ve üzeri

6- Göreviniz ile ilgili birimlerde daha önce çalıştınız mı?

☐Evet ☐Hayır

7- Cevabınız ‘evet’ ise hangi birimlerde görev aldınız?

8- Sporla İlişkinizi Nasıl Değerlendirirsiniz ?

☐Sporla İlişkim Yok ☐Katılımcı ☐İzleyici ☐Hem

Katılımcı Hem İzleyici

9- Gerçekleştirdiğiniz son spor etkinliği nedir?

10- Spor geçmişiniz var mı?

☐Evet ☐Hayır

11- Cevabınız evet ise spor geçmişinizi bir cümle ile açıklayınız?(örn. 4 yıl lisanslı tenis oynadım.)

Ek-3. Spor Farkındalığı Ölçeği (Devam)

SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Spora özgü terimler konusundaki bilgime güvenirim.					
Spor olaylarını bir başka kişiyle tartışabilirim.					
Bir spor müsabakasında hakemin verdiği kararları yorumlayabilirim.					
Temel spor branşlarının oyun kuralları konusundaki bilgime güvenirim.					
Sporla başarılı ülkeler dikkatimden kaçmaz.					
Önemli spor olaylarını aklımda tutmaya çalışırım.					
Sporla ilgili bir haber duyduğumda o branşa özgü bilgiler kafamda canlanır.					
Spor alanındaki gelişmeler dikkatimden kaçmaz.					
Büyük spor organizasyonlarına örnekler verebilirim.					
Sporla ilgili ulusal/uluslararası kuruluşlara örnekler verebilirim.					
Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım.					
Spor tarihine damgasını vurmuş önemli sporcuları hatırlayabilirim.					
Spor dallarının temel materyallerinin özelliklerini tanımlayabilirim.					
Spor camiası içinden beş kişinin adını hiç düşünmeden söyleyebilirim.					
Spor ile ilgili kurumların işlevlerini temel düzeyde bilirim.					
Sporla merak ettiğim konular hakkında araştırma yapmaya çalışırım.					
İnsanlarla spor hakkında konuşmaktan keyif alırım.					
Spor programlarını izlerken seçici davranırım.					
Spor takımlarıyla özdeşleşmiş renkler hafızamda yer edinmiştir.					
Sporun benim için ne anlama geldiğini yazılı olarak ifade edebilirim.					
Halka açık olan spor etkinliklerine katılmaya çalışırım.					
Sporun stresi azaltmaya yardımcı olduğu düşünüyorum.					
Sporun insanın sosyalleşmesine katkı sağladığını düşünüyorum.					
Spor, insanların yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlar.					
Sağlıklı kalmak için spor yapmanın faydalı olduğunu düşünüyorum.					
Spor, farklı kültürlerden insanların kaynaşmalarını sağlayan bir araçtır.					
Etrafımda spor yapan insanlar gördüğümde onları saygıyla karşılarım.					
Spor yapmak beni mutlu eder.					
Çocukların gelişimleri için spor faydalıdır.					
Spor yapmak için bir gerekçeye ihtiyacım olmadığını düşünürüm.					

Ek-4. Ölçek İzni

Spor Farkındalığı Ölçeği Hakkında.

Gelen Kutusu

Yalcin.Uyar@ankara.edu.tr

Alıcı: ben

Merhaba hocam,

Spor Farkındalığı Ölçeğini kaynak göstermek koşuluyla kullanmanızda bir sakınca yoktur.

İyi çalışmalar dilerim.

Öğr. Gör. Dr. Yalçın UYAR.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Caner CENGİZ

Yabancı Dil: İngilizce

EĞİTİM BİLGİLERİ

Doktora: Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü/Spor Bilimleri(DR)-Devam

Yüksek Lisans: Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü/Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı 2015-2017

Lisans: Bartın Üniversitesi 2011-2015

YÜKSEK LİSANS TEZİ

12-14 yaş erkek öğrencilerin benlik saygı düzeylerinin incelenmesi (2017)

AKADEMİK GÖREVLER

Lokman Hekim Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi/Antrenörlük Eğitimi Bölümü/Antrenörlük Eğitimi Araştırma Görevlisi, 2018-2019

Şırnak Üniversitesi/Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Araştırma Görevlisi, 2019-2020

Ankara Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Araştırma Görevlisi, 2020-2022

Ankara Üniversitesi/Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Öğretim Görevlisi, 2022- Devam Ediyor

İDARİ GÖREVLER

ISCA, Yönetim Kurulu Üyesi, 2019- Devam Ediyor

Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Derneği (UBİKS)- Genel Sekreteri, 2022- Devam Ediyor

Türkiye Halkoyunları Federasyonu- Eğitim Kurulu Üyeliği, 2022 – Devam Ediyor

YAYINLAR

A. Ulusal hakemli dergilerde yayınlanan makaleler:

1. Halk Oyuncularının Fiziksel Aktivite Düzeyleri İle Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Belirlenmesi Ve İlişkilendirilmesi
2. Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu'nda Öğrenim Gören Öğrencilerin Fiziksel Aktivite Düzeyleri İle Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Belirlenmesi Ve İlişkilendirilmesi
3. Fiziksel Aktivitenin Arttırılmasına Yönelik Dijital Teknolojiler Hakkında Literatür Taraması: 2010-2020

B. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler:

1. Halk Oyunları Rekreatif Bir Faaliyet Midir?
2. Ankara İli Spor Liselerinde Spor Yapan Öğrencilere Yönelik Ailelerin Beklentileri, Öğrencilerde Gözlenen Davranış Değişimleri Ve Spora Katılımın Önündeki Engellerin Araştırılması
3. Geçmişten Günümüze Spor Bilimleri Kongrelerine Genel Bir Bakış
4. Determining The Leadership Styles Of Coaches In Different Branches
5. Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Bakımından İncelenmesi

C. Ulusal Yayınevi Kitap Bölümler

1. Antrenörlük Meslek Etiği II, Sporda Psikososyal Alanlar III, Prof.Dr. Semiyha TUNCEL, Editör, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, ss.3-22, 2020

